

WPŁYW CZYNNIKÓW REGULACYJNYCH I FISKALNYCH NA WYNIKI FINANSOWE BANKÓW W IV KWARTALE 2023 ROKU

SYGN. PAB/WIB 7/2024

ISBN: 978-83-965973-6-6

Raport opracowany na zlecenie Programu Analityczno-Badawczego
Fundacji Warszawski Instytut Bankowości

Warszawa, marzec 2024

 PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY

O Raporcie

Raport **Wpływ czynników regulacyjnych i fiskalnych na wyniki finansowe banków w IV kwartale 2023 roku** został opracowany na zlecenie Programu Analityczno-Badawczego Fundacji Warszawski Instytut Bankowości.

Autorzy:

Raport przygotowany przez zespół w składzie:

dr Andrzej Banasiak

– (Związek Banków Polskich) doktor nauk ekonomicznych, koordynuje prace Programu Analityczno-Badawczego WIB i pełni rolę Sekretarza Rady Programu. Kieruje Zespołem Badań i Analiz ZBP. Realizuje prace nad warunkami rozwoju sektora bankowego, z uwzględnieniem środowiska makroekonomicznego i regulacyjnego, zagadnień struktury rynku finansowego i finansowania gospodarki. Posiada praktyczne doświadczenia w zakresie kredytowania, rynku nieruchomości, instrumentów finansowych oraz wymagań nadzorczych. Posiada doświadczenia analityczne w zakresie sektora bankowego oraz niebankowych instytucji finansowych.

Agnieszka Nierodka

– (Związek Banków Polskich) ekonomista, Doradca Zarządu w Zespole Badań i Analiz Związku Banków Polskich, specjalizuje się w zagadnieniach dotyczących rozwoju rynku hipotecznego i nieruchomości, refinansowania kredytów hipotecznych, ochrony konsumenta oraz prawa europejskiego. Doświadczony prelegent i autor publikacji dot. rozwoju bankowości hipotecznej i rynku listów zastawnych, ochrony konsumenta oraz skuteczności obowiązków informacyjnych wobec konsumenta.

dr Tomasz Pawlonka

– (SGGW w Warszawie/Związek Banków Polskich), ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3463-7013> – adiunkt w Katedrze Finansów SGGW w Warszawie oraz Doradca Zarządu w Zespole Badań i Analiz Związku Banków Polskich. Jego działalność naukowo-dydaktyczna skoncentrowana jest na finansach behawioralnych oraz zarządzaniu finansami przedsiębiorstw. Autor ponad 30 opracowań naukowych, w tym czterech monografii.

dr hab. Czesław Lipiński

– analityk finansowy związany z bankowością komercyjną od 1992 r., pracując na stanowiskach od specjalisty ds. analiz do dyrektora Departamentu Planowania i Analiz Ekonomicznych, a w okresie 2015–2021 na stanowisku eksperta w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Równolegle wieloletni pracownik naukowy i nauczyciel akademicki (Uniwersytet Łódzki 1976-2000 i ponownie od 2021, Salezjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania w Łodzi 1997–2017, Społeczna Akademia Nauk w Łodzi 2011–2020), stypendysta Fundacji im. A. Humboldta oraz asystent badawczy w Katedrze Statystyki i Ekonometrii Fernuniversitaet Hagen w Niemczech 1990–1992). Autor lub współautor ponad 50 publikacji naukowych i 60 niepublikowanych opracowań z dziedziny metod ilościowych w ekonomii w ramach resortowych i centralnych programów badawczych oraz badań własnych, a także licznych niepublikowanych prac analitycznych do użytku wewnętrznego. Promotor ponad 170 prac licencjackich i magisterskich z dziedziny finansów i ekonomiki banków.

dr Wojciech Zatoń

– FRM, doradca inwestycyjny (nr licencji 727). Adiunkt w Katedrze Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego Uniwersytetu Łódzkiego, wcześniej w Katedrze Ekonometrii UŁ. Zajmuje się wykonywaniem analiz statystycznych, ekonometrycznych, finansowych w obszarze makroekonomii, mikroekonomii i rynków finansowych. Autor i współautor około 50 autorskich i współautorskich publikacji naukowych w dziedzinie ekonometrii i rynków finansowych. Wykładowca w zakresie rynków finansowych, zarządzania ryzykiem, modelowania danych finansowych i analizy finansowej. Redaktor statystyczny czasopisma naukowego *Finanse i Prawo Finansowe*. Wielokrotny laureat Konkursu NBP i Rzeczypospolitej na Najlepszego Analityka Makroekonomicznego.

Kamil Sobolewski

– CFA, FRM, absolwent studiów doktoranckich w INE PAN, studiów magisterskich w INE PAN, obecnie pracuje jako główny ekonomista Pracodawców RP.

Grzegorz Zatryb

– absolwent WNE UW, profesjonalny inwestor, zawodowo od lat związany z branżą funduszy inwestycyjnych i emerytalnych, udzielił istotnego wsparcia.

O Programie

Program Analityczno-Badawczy przy Fundacji WIB powstał w 2019 roku jako odpowiedź na potrzeby sektora bankowego w zakresie analizy zjawisk, tworzenia opracowań i porządkowania wiedzy w obszarach cyberbezpieczeństwa i nowych technologii, a także szeroko rozumianego otoczenia sektora bankowego, kształtującego warunki działania banków w Polsce. Prace analityczno-badawcze w ramach programu realizowane są pod kątem możliwości praktycznego wykorzystania ich wyników w celu rozwoju sektora bankowego, podnoszenia poziomu bezpieczeństwa usług oraz kreowania wartości dla klientów bankowości. PAB WIB kładzie duży nacisk na rozwój współpracy ze środowiskami akademickimi i eksperckimi, poszukując synergii w zakresie zainteresowań badawczych autorów oraz potrzeb rozwojowych sektora bankowego.

W ramach programu realizowane są analizy i badania w następujących obszarach:

- Nowe technologie w sektorze bankowym, cyberbezpieczeństwo banków i systemy płatnicze
- Ekonomiczna analiza rozwoju sektora bankowego, stabilności banków, otoczenia makroekonomicznego
- Prawno-regulacyjne i legislacyjne uwarunkowania działalności sektora bankowego oraz wyzwania wynikające z orzecznictwa sądów krajowych i europejskich
- ESG i sustainable finance
- Prace analityczno-badawcze w zakresie poszczególnych obszarów funkcjonowania banków oraz w zakresie funkcjonowania wskaźników referencyjnych

Więcej na temat działalności programu na stronie www.pab.wib.org.pl

Kontakt:

dr Andrzej Banasiak
Koordynator Programu
m: 696 405 104
e: abanasiak@wib.org.pl

Warszawski Instytut Bankowości
00-380 Warszawa, ul. Kruczkowskiego 8
t: (22) 182 31 70
e: pab@wib.org.pl

Agnieszka Nierodka
m: 607 484 391
e: anierodka@wib.org.pl

dr Tomasz Pawlonka
m: 505 917 778
e: tpawlonka@wib.org.pl

Spis treści

I	ROZDZIAŁ I. Otoczenie makroekonomiczne – zagadnienia istotne ze względu na funkcjonowanie instytucji finansowych w IV kwartale 2023 roku	6
	1. Wstęp	7
	2. Gospodarka światowa	7
	3. Najważniejsze elementy sytuacji gospodarczej Polski	10
	4. Czynniki kształtujące PKB i jego perspektywy	10
	5. Inflacja i polityka pieniężna	14
	6. Polityka fiskalna i gospodarcza	17
	7. Sektor bankowy: zdolność do finansowania gospodarki i zagrożenia	19
II	ROZDZIAŁ II. Sytuacja sektora bankowego w IV kwartale 2023 r.	22
	1. Wprowadzenie	23
	2. Wyniki sektora bankowego w IV kwartale 2023 r.	23
	3. Wybrane dane bilansowe sektora bankowego po IV kwartale 2023 r.	31
	4. Luka kredytowa	35
	5. Wymagany poziom wyników finansowych i rentowności aktywów sektora bankowego dla zachowania zdolności do finansowania gospodarki	42
	6. Podsumowanie	48
III	ROZDZIAŁ III. Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem czynników makroekonomicznych oraz zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych w roku 2024	51
	1. Sektor bankowy. Po IV kwartale 2023 r. – w skrócie	52
	2. Sektor bankowy. Po IV kwartale 2023 r. – w skrócie – porównanie z IV kwartałem 2022 r.	54
	3. Sektor bankowy. Prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.	57
	4. Sektor bankowy. Prognoza wyniku w 2024 r.	58
	5. Komentarz	65
	6. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem bazowym prognozy poprzedniej	67

Otoczenie makroekonomiczne – zagadnienia istotne ze względu na funkcjonowanie instytucji finansowych w IV kwartale 2023 roku

1. Wstęp

Na początku obecnej dekady świat został poddany dwóm szokom, których konsekwencji nadal do końca nie znamy. Pierwszy szok to pandemia Covid-19, która uświadomiła wszystkim kruchość porządku rzeczy, do którego przywykliśmy, i poddała globalną gospodarkę bezwzględemu testowi. Doświadczenia Wielkiego Kryzysu Finansowego z 2008 roku pomogły rządowi podjąć decyzje mające ratować gospodarkę przed skutkami walki z pandemią. Pomogły w tym znaczeniu, że świat sięgnął do rozwiązań historycznie postrzeganych jako niemożliwe. Działania nie do pomyślenia przed 2008 rokiem, jak bezpośredni skup obligacji nawet przez banki centralne w krajach rozwijających się oraz ujemne nominalne stopy procentowe, weszły do kanonu instrumentów polityki pieniężnej. Kryzys 2008 roku był czasem banków centralnych. W 2020 główny wysiłek wspierania gospodarek wzięły na siebie także rządy, realizując bardzo znaczne deficyty budżetowe. Relacje długów publicznych do PKB, bez nerwowej reakcji rynków finansowych, osiągnęły poziom kiedyś uznawane za nieakceptowalne w ramach odpowiedzialnej polityki fiskalnej.

Gdy negatywne oddziaływanie pandemii na gospodarkę zaczęło tracić na znaczeniu, ustępując miejsca pro wzrostowemu i proinflacyjnemu efektom bezprecedensowej stymulacji fiskalnej i monetarnej, rozpoczęła się agresja Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie. Konflikt zbrojny o skali niewidzianej w naszej części świata od zakończenia II wojny był szokiem niszczącym globalny wzrost i podnoszącym globalną inflację. Tak naprawdę jednak najważniejsze dla globalnej gospodarki jest załamanie się porządku geopolitycznego trwającego od końca zimnej wojny, wyhamowanie globalizacji, być może nawet jej odwrócenie. To zmienia kontekst trwającej od początku lat 90. XX wieku globalnej prosperity, podczas której do grona krajów zintegrowanych ze światowym systemem gospodarczym dołączyły kraje Europy Środkowo-Wschodniej, wśród nich Polska, oraz gospodarki wschodzącej Azji, spośród których Chiny wyrosły na globalną gospodarczą potęgę, a wiele mniejszych krajów dołączyło do międzynarodowych przepływów kapitału i wymiany handlowej.

24 lutego 2022 roku nastąpiła tektoniczna zmiana, choć nie dla wszystkich była ona od razu widoczna. Z pewnymi korektami ujawnił się podział świata, jaki pamiętamy z czasów Zimnej Wojny. Oczywiście inna jest teraz rola Chin, inne są składy obu bloków. W jaki sposób będzie to wpływało na kształt światowej gospodarki, nie sposób obecnie określić. Zmiany, które zaszły zaledwie w dwa lata, są jednak ogromne. Rosja przestała być dostawcą energii dla Europy, zaś tempa

nabrały procesy „on-shoringu”, rozpoczęte jeszcze podczas wojen handlowych prezydenta Trumpa. Federacja Rosyjska udowodniła, że wiarygodnych partnerów handlowych jest znacznie mniej niż się wydawało.

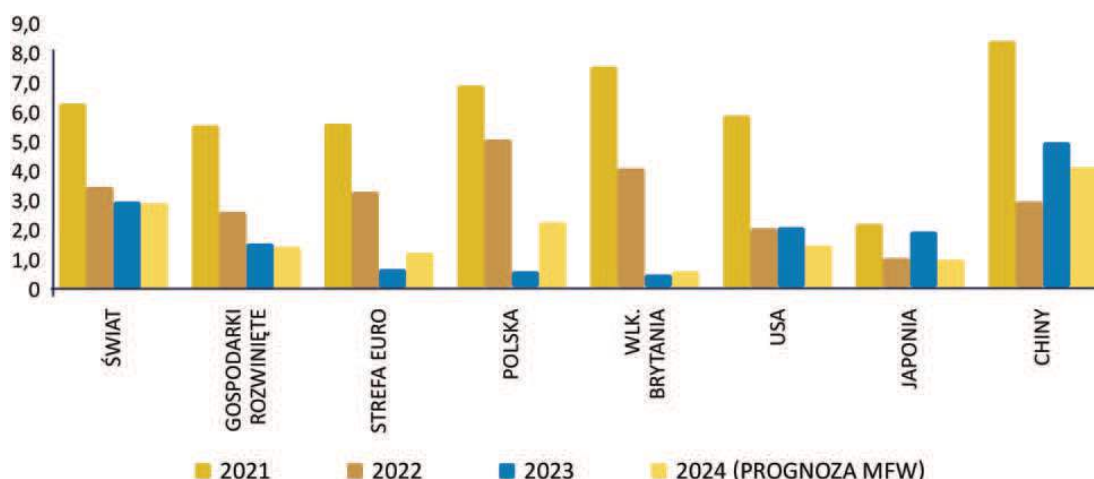
Niemiecka gospodarka, pozbawiona dawnych źródeł przewag konkurencyjnych, w tym taniej energii z Rosji oraz uderzona spadkiem popytu zagranicznego, spadła z pozycji lidera gospodarczego Unii Europejskiej, zaś kolejne wyzwania dla niej nie przestają się pojawiać. Z ogromną inercją, ale silnie wpływa to na sytuację gospodarczą w Polsce. Z cienia zaczyna wychodzić przemysł zbrojeniowy, który w Europie zaspokajał głównie popyt zewnętrzny. Wojna w Ukrainie uświadomiła odpowiedzialnym za obronność, że współczesny konflikt może mieć charakterystykę znacząco inną od założonej w planach sztabów generalnych.

Wpływ rosyjskiej agresji przeciw Ukrainie na polską gospodarkę z wielu względów jest większy niż w innych krajach. Bliskość geograficzna i idący za nią szok na rynkach surowcowych, szok na rynkach dostaw, podwyższony poziom ryzyka geopolitycznego oraz imigracja z Ukrainy to najważniejsze czynniki towarzyszące zakończeniu trwającego wiele dziesiątków lat okresu pokoju w Europie.

Miniony rok był istotny dla Polski także z uwagi na wybory parlamentarne. Zakończyły one trwające 8 lat rządy antyeuropejskiej prawicy, zaś największą partią rządzącej koalicji jest ugrupowanie polityczne dobrze osadzone w europejskiej polityce. Wymiernym efektem zmiany politycznej w Polsce jest odblokowywanie środków z KPO. Zniknęła presja deprecjacyjna na złoto, co wsparło walkę z inflacją. Spadły rentowności obligacji Skarbu Państwa, w przypadku papierów 10-letnich od wyborów do końca 2023 roku kwotowania przesunęły się w dół o około 100 pb. W warunkach geopolitycznej polaryzacji niewątpliwie korzystne jest zbliżenie relacji z Niemcami, Unią Europejską i NATO. Zagroženiem pozostaje polityka zagraniczna USA, w kontekście tegorocznych wyborów prezydenckich.

2. Gospodarka światowa

W ostatnim kwartale 2023 roku globalna gospodarka wykazała się wyższą od oczekiwanej odpornością, w warunkach restrykcyjnej polityki pieniężnej i nadal wysokiej inflacji w większości gospodarek. Wzrost globalnego PKB wyniósł w 2023 roku ok. 3,0%, co było wartością wyższą niż kolejne wcześniejsze prognozy. Do wzrostu gospodarczego najsilniej kontrybuowały azjatyckie kraje rozwijające się, w których wzrost sięgnął 5,2%. Na przeciwnym biegunie znalazły się

Wykres 1. Zmiana PKB, r/r

Źródło: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, opracowanie własne

kraje rozwinięte, których gospodarki urosły o 1,5%, przy czym motorem napędowym były Stany Zjednoczone ze wzrostem 3,4%. Najwolniej spośród najważniejszych grup gospodarek rosła strefa euro z wynikiem niespełna 0,7%, zaś Niemcy doświadczyli w 2023 roku recesji, na którą złożyło się głębsze załamanie w przemyśle i relatywnie mocniejsza koniunktura w usługach.

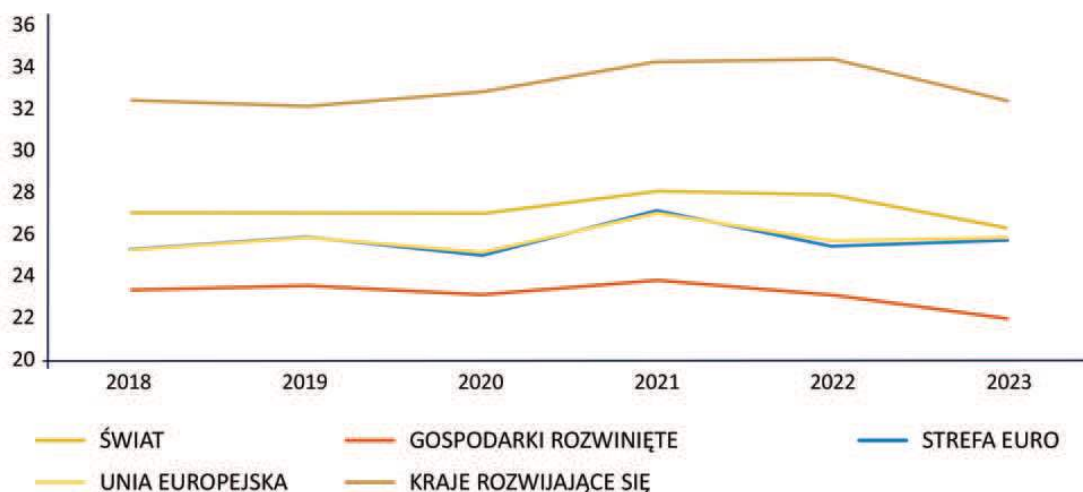
Mimo, że w przypadku większości krajów rzeczywiste wyniki gospodarek były lepsze od oczekiwań, ubiegły rok cechowała słabsza koniunktura niż odnotowana w 2022 roku. Nie jest to zaskoczeniem, gdyż w 2022 nadal odczuwalny był pozytywny wpływ działań podejmowanych w ramach polityki gospodarczej w celu zmniejszenia skutków pandemii Covid-19. Z drugiej strony nie był jeszcze w pełnej skali widoczny hamujący wpływ zaostrzania polityki pieniężnej przez większość banków centralnych w reakcji na dynamiczny wzrost inflacji. Jej oddziaływanie charakteryzuje się bowiem szacowanym na kilka kwartałów opóźnieniem.

Z perspektywy polskiej gospodarki największe znaczenie ma koniunktura w krajach należących do strefy euro, w szczególności w Niemczech. Wynika to przede wszystkim ze struktury polskiego handlu zagranicznego, w którym największym rynkiem eksportowym jest właśnie ten kraj. Ostatni kwartał 2023 roku był niestety kontynuacją negatywnego trendu obserwowanego od pewnego czasu. W grudniu ubiegłego roku produkcja przemysłowa była o 6,1%, wolumen sprzedaży detalicznej o 0,6% a realny PKB o 0,3% niższy niż rok wcześniej. Nakłady na inwestycje jako procent wartości dodanej brutto spadły o 1 punkt procentowy do 19,5%, co dla Niemiec stanowi najniższą wartość od I kwartału 2010 roku. Indeks nastrojów w gospodarce IFO zniżkował praktycznie przez cały

ubiegły rok, przy czym najsłabiej wypadła koniunktura w budownictwie, branży wrażliwej na koniunkturę, najbardziej stabilne były zaś usługi, dla których kluczowy jest popyt wewnętrzny. Na tle innych krajów strefy euro Niemcy wypadli pod względem aktywności gospodarczej wyraźnie słabiej dopiero w IV kwartale 2023 roku, poprzednie kwartały charakteryzowała większa zbieżność.

Wspólnym elementem dla zdecydowanej większości gospodarek rozwiniętych i części gospodarek krajów rozwijających się była w omawianym okresie siła sektora gospodarstw domowych. Takie dane, jak sprzedaż detaliczna czy też kontrybucja spożycia indywidualnego do PKB dawały odczyty lepsze niż te z pozostałej części gospodarki. Zjawisko to wynika przede wszystkim z bardzo niskiego poziomu bezrobocia, które nie wzrastało w znaczący sposób wraz ze spadkiem aktywności gospodarczej, co jest zjawiskiem nietypowym. Można je powiązać z globalnie pogorszającą się sytuacją demograficzną. Konsumpcję wspierało także wykorzystanie przez gospodarstwa domowe oszczędności, które powstały w okresie obostrzeń związanych z pandemią Covid-19. Uwagę zwraca odmienne zachowanie gospodarstw domowych w krajach Unii Europejskiej, a przede wszystkim strefy euro, które w ubiegłym roku nieco zwiększyły oszczędności. Wykorzystanie oszczędności w gospodarkach rozwiniętych zmniejsza bufor bezpieczeństwa na wypadek utrzymującej się dekonunktury.

W ostatnim kwartale 2023 roku stało się jasne, że w skali globalnej, z wyłączeniem Japonii, najbardziej prawdopodobnym scenariuszem staje się rozluźnianie polityki pieniężnej, po tym jak jeszcze w sierpniu 2023 roku stopy podniósł EBC. W wycenach instrumentów

Wykres 2. Oszczędności brutto jako %PKB

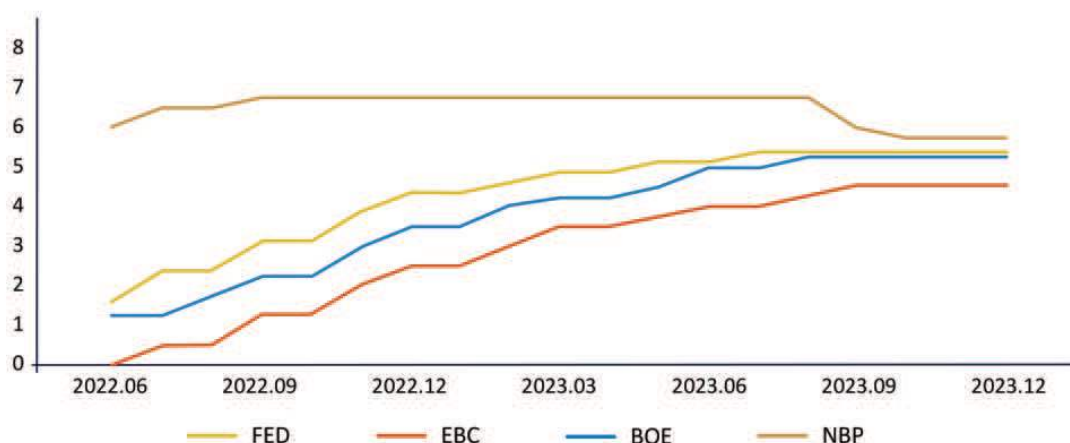
Źródło: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, opracowanie własne

finansowych zawarte jest oczekiwanie obniżek stóp m.in. przez amerykańską Rezerwę Federalną. Niektóre kraje rozpoczęły już cykl obniżek, należą do nich np.: Czechy, Węgry, Polska czy Brazylia. Narodowy Bank Polski jeszcze we wrześniu obniżył stopę referencyjną o 75 pb. do 6%, a w październiku została ona obniżona o kolejne 25 pb. i do końca I kwartału 2023 utrzymywana była na poziomie 5,75%. Bank centralny Węgier obniżył stopy o 2,25% w IV kwartale 2023, zaś władze monetarne Czech dokonały jednej obniżki o 25 pb. w grudniu ubiegłego roku.

Realne stopy procentowe w warunkach spadającej inflacji i malejących oczekiwań inflacyjnych mają tendencję wzrostową mimo spadających stóp nominalnych. To dwuznaczna sytuacja z punktu widzenia przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. W takich krajach jak Polska i Węgry, które dotknięte były w przeszłości hiperinflacją i w których kluczowa jest

stabilizacja oczekiwań inflacyjnych, ostrożność ze strony banków centralnych jest uzasadniona. Z kolei władze monetarne krajów rozwiniętych, które początkowo nie reagowały na wzrost inflacji, prowadzą politykę kierując się stanem gospodarki. Ten zaś okazuje się być nadspodziewanie dobry. Można powiedzieć, że w odróżnieniu od lat 80., bankierom centralnym udało się niemożliwe: inflacja została zwalczona bez wprowadzenia gospodarek w recesję, a przede wszystkim bez wzrostu bezrobocia.

Stopy referencyjne, oczekiwania inflacyjne oraz spodziewana ścieżka polityki pieniężnej w skali globalnej mają istotne znaczenie dla polskiej gospodarki poprzez kanał kursu walutowego oraz rynkowych stóp procentowych: stawek rynku pieniężnego oraz rentowności obligacji. Mimo, podkreślanej jako zaleta, suwerenności monetarnej Polski, rynki nie funkcjonują nigdy w oderwaniu od zjawisk globalnych. Trafnym

Wykres 3. Stopy referencyjne banków centralnych

Źródło: BIS, opracowanie własne

przykładem może być prowadzenie przez bank centralny polityki pieniężnej w sposób bardziej restrykcyjny niż inne władze monetarne. Będzie to z reguły prowadziło do umacniania się waluty oraz utrzymywania się wyższego rynkowego kosztu pieniądza. Oba zjawiska stanowią ekwiwalent podwyżek stóp procentowych. Kwestia ta zostanie jeszcze poruszona w dalszej części tekstu w odniesieniu do polskiej gospodarki.

3. Najważniejsze elementy sytuacji gospodarczej Polski

W IV kwartale 2023 roku po raz drugi z rzędu wzrost realny PKB potwierdzając zakończenie trendu spadkowego wzrostu, który rozpoczął się w I kwartale 2022 roku. Podobnie jak w trzech poprzednich kwartałach specyficzna była struktura czynników kształtujących wzrost PKB, co ilustruje wykres 4.

Tabela 1. Wybrane krótkookresowe wskaźniki ekonomiczne w IV kw. 2023

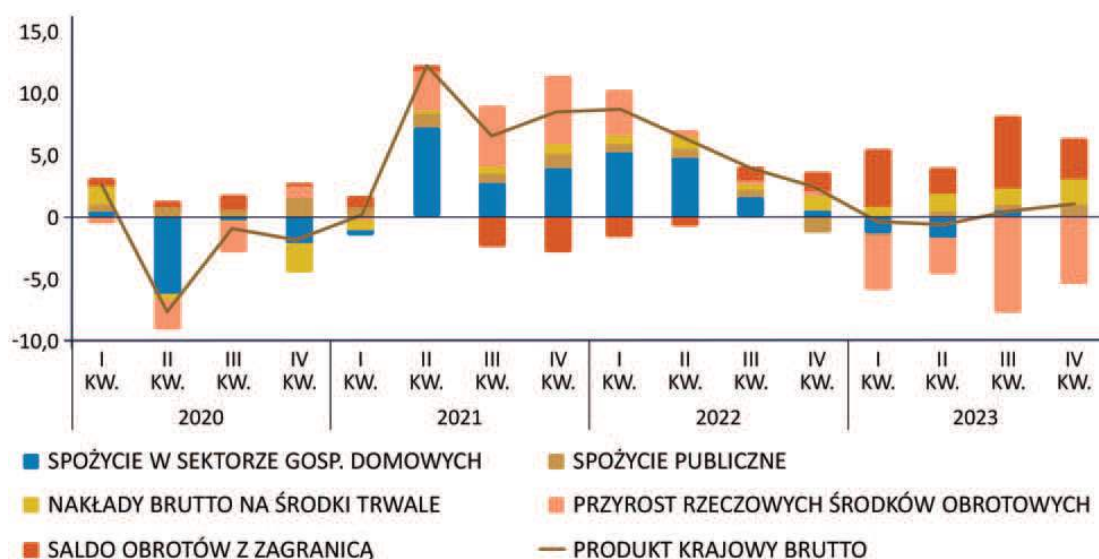
	X	XI	XII
Sprzedaż detaliczna towarów	2,8	-0,3	-2,3
Produkcja sprzedana przemysłu	2,0	-0,3	-3,5
Produkcja budowlano-montażowa	9,8	3,9	14,0
Stopa bezrobocia rejestrowanego	5,0	5,0	5,1
Przeciętne zatrudnienie	-0,1	-0,2	-0,1
Przeciętne wynagrodzenie	12,8	11,8	9,6
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	6,6	6,6	6,2
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej w przemyśle	-4,2	-5,1	-6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odbicie gospodarki z recesyjnego dołka zapoczątkowane w III kwartale 2023 trwało nadal w kolejnych miesiącach ubiegłego roku, co zostało potwierdzone odczytem PKB za IV kwartał.

4. Czynniki kształtujące PKB i jego perspektywy

Na koniec 2023 roku realna wartość PKB była wyższa niż rok wcześniej o 1%. Kontrybucja poszczególnych składowych produktu krajowego brutto była

Wykres 4. Kontrybucja poszczególnych kategorii do wzrostu realnego PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

w IV kwartale daleka od typowej dla polskiej gospodarki, podobnie wyglądały proporcje czynników kreujących wzrost w poprzednich kwartałach ubiegłego roku.

Dwoma najmocniej wpływającymi na tempo wzrostu PKB czynnikami w 2023 roku były dodatni eksport netto oraz ujemna zmiana stanu zapasów. Ten drugi czynnik najbardziej pomniejszający PKB można uznać za zjawisko w dłuższej perspektywie pozytywne. Zredukowany został bowiem nawis podaży wywołany spadkiem popytu i zapełnianiem magazynów podczas pandemii Covid-19. Nastąpiło międzyokresowe przesunięcie wydatków gospodarstw domowych

i inwestycji przedsiębiorstw, redukując nadwyżkowe oszczędności wynikające ze spadku popytu w pierwszych miesiącach obowiązywania obostrzeń i dużej niepewności co do dalszego przebiegu pandemii. Tym niemniej spadek stanu zapasów spowodował, iż cały popyt krajowy kontrybuował do PKB ujemnie. Nie zdołały tego skompensować ani konsumpcja, ani inwestycje. Za wzrost PKB w IV kw. 2023 odpowiadał eksport netto. Ujemna kontrybucja popytu krajowego miała miejsce także we wcześniejszych kwartałach ubiegłego roku. Pod względem wpływu popytu krajowego na PKB ostatni kwartał ubiegłego roku okazał się być najlepszy.

Tabela 2. Kontrybucja poszczególnych kategorii do wzrostu realnego PKB

Kontrybucja poszczególnych kategorii do wzrostu realnego PKB (% , r/r)	2023			
	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
Produkt krajowy brutto	-0,3	-0,6	0,5	1
Popyt krajowy	-4,9	-2,7	-5,4	-2,3
Spożycie ogółem	-1,4	-1,2	1,1	1,1
Spożycie w sektorze gospodarstw domowych	-1,3	-1,6	0,5	0
Spożycie publiczne	-0,1	0,4	0,6	1,1
Akumulacja	-3,5	-1,5	-6,5	-3,4
Nakłady brutto na środki trwałe	0,9	1,5	1,2	2
Przyrost rzeczowych środków obrotowych	-4,4	-3,0	-7,7	-5,4
Saldo obrotów z zagranicą	4,6	2,1	5,9	3,3
Wartość dodana brutto	0,8	0,6	0,8	1,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

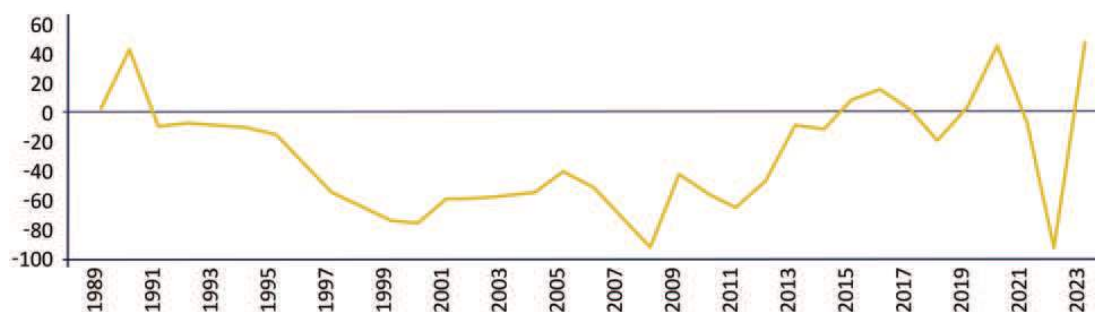
Dodatnie saldo wymiany handlowej z zagranicą powstało dzięki większemu spadkowi wartości importu, który spadł o 9,1% niż eksportu, który zmniejszył się w 2023 o 0,9%. Spadek importu jest efektem

spadku cen surowców i spadku wolumenów wynikającego z ograniczenia spożycia krajowego. Nadwyżka w handlu towarami osiągnęła rekord od 1989 roku: 48,6 mld zł.

Tabela 3. Handel zagraniczny

mln zł	2020	2021	2022	2023
Eksport towarów	1 062 513,50	1 315 977,80	1 618 559,20	1 604 060,20
Import towarów	1 015 359,50	1 323 000,30	1 711 761,30	1 555 433,10
Saldo obrotów towarowych	47 154,00	-7 022,50	-93 202,10	48 627,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 5. Saldo obrotów towarowych z zagranicą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Duży wpływ handlu zagranicznego na wyniki polskiej gospodarki nie może dziwić. Odnotowany w ubiegłym roku rekordowy udział eksportu w PKB wyniósł 62,9%.

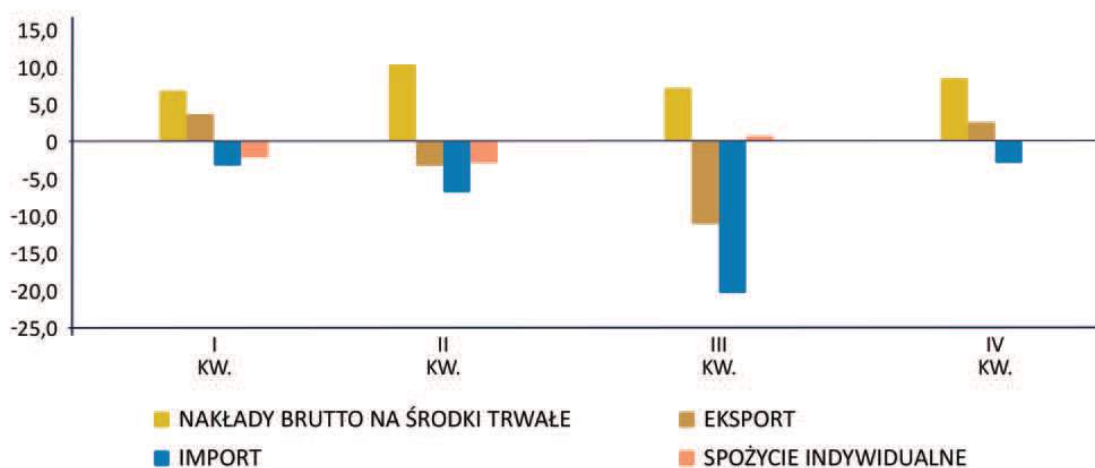
Szczególnej uwagi wymagają nakłady brutto na środki trwałe potocznie zwane inwestycjami. Udział inwestycji w polskim PKB pozostaje na niskim poziomie w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej. Jednak od II kwartału 2021 roku utrzymuje się rosnąca tendencja tempa wzrostu wartości inwestycji. Na koniec IV kwartału wartość inwestycji była realnie wyższa o 8,7% niż rok wcześniej.

W 2023 roku znaczącą rolę we wzroście wartości inwestycji odegrały samorządy. Istotną rolę w przyspieszeniu procesów inwestycyjnych odegrała perspektywa unijna oraz zaplanowane na wiosnę 2024 wybory samorządowe. Dodatnia kontrybucja samorządów w inwestycjach będzie widoczna w odczycie PKB za I kw. 2024. Data 7 kwietnia 2024, czyli dzień wyborów samorządowych, może być traktowana jako graniczna z perspektywy motywacji samorządów do wydatkowania środków na inwestycje w 2023 roku.

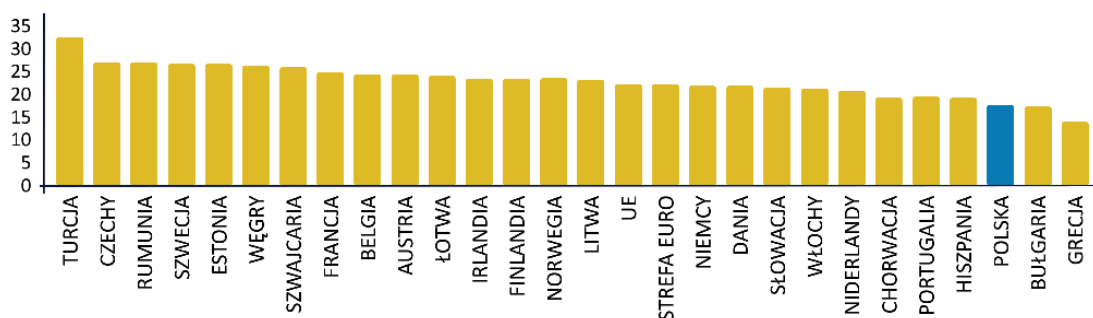
Uruchomienie inwestycji z KPO nastąpi najprawdopodobniej zasadniczo po 2024 roku. Można założyć, iż nakłady brutto na środki trwałe w kolejnych kwartałach 2024 roku będą nadal należały do najniższych w Europie.

Wykres 6 ilustruje fakt, iż inwestycje były jedną składową PKB, której roczna dynamika była dodatnia w każdym z kwartałów 2023 roku. Niestety – na tle choćby krajów europejskich są one na bardzo niskim poziomie jako procent PKB. Spośród monitorowanych przez EBC krajów jedynie Bułgaria i Grecja wypadają gorzej.

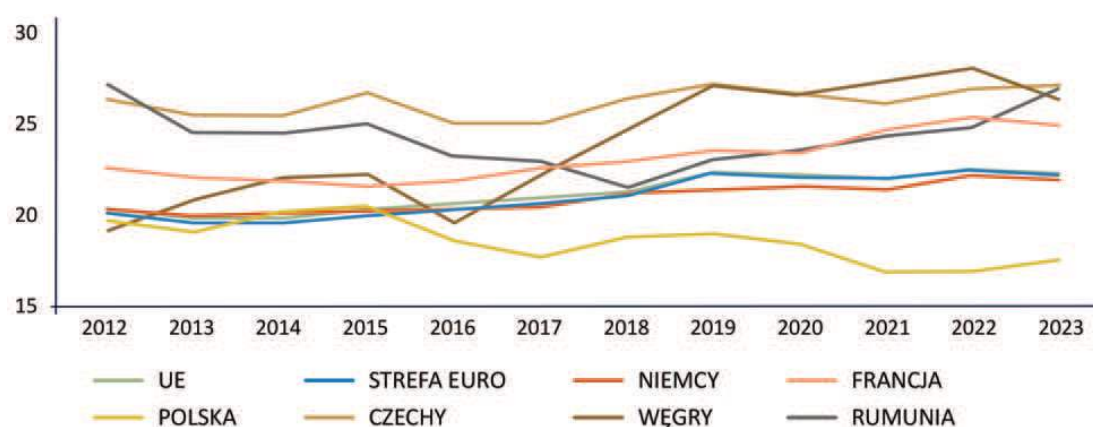
Powodem do niepokoju jest długoterminowy spadek udziału nakładów brutto na środki trwałe w polskim PKB na tle przeciwnej tendencji w większości pozostałych gospodarek regionu. W 2012 roku stopa inwestycji w Polsce wynosiła 19,6%. Na koniec ubiegłego roku parametr ten wynosił już tylko 17,5%. Nie sposób przejść do porządku dziennego nad spadkiem udziału inwestycji w PKB o ponad 2 punkty procentowe w sytuacji, gdy w skali całej Unii Europejskiej w tym samym okresie dokonał się wzrost o 2 punkty procentowe. Węgry z podobnego poziomu zwiększyły udział inwestycji w PKB o 7,2 punktu procentowego do 26,3%.

Wykres 6. Realne zmiany składowych PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7. Udział inwestycji jako % PKB w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Wykres 8. Udział inwestycji jako % PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

W kontekście niekorzystnej demografii, w długim okresie niski poziom inwestycji stanowi barierę dla przyszłego wzrostu gospodarczego. Od momentu przejścia do modelu gospodarki rynkowej na początku lat 90. ubiegłego wieku Polska osiągała wysokie dynamiki PKB uzyskując pozycję jednego z liderów w skali globalnej. Głównym motorem napędowym polskiej gospodarki była konsumpcja. Jej dynamiczny wzrost oparty był na efekcie doganiania poziomu spożycia indywidualnego w rozwiniętej Europie, a w ostatnich latach na rosnącej redystrybucji. Drugim silnikiem były wysokie zagraniczne inwestycje kapitałowe. Jak się wydaje w znacznym stopniu atrakcyjność naszego kraju dla inwestorów opierała się na niskich kosztach pracy. Zgodnie z dość powszechnym podejściem, wysokie dynamiki wynagrodzeń z czasem zmniejszyły znaczenie kosztu pracy jako wyróżnika Polski pod względem atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Tym samym napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski powinien wygasać, gdyby nie reshoring.

Po stronie podażowej, źródłem wzrostu polskiego PKB był wzrost liczby pracujących oraz wzrost wydajności pracy oparty nie tylko na nakładach inwestycyjnych, ale też na niskokosztowej implementacji rozwiązań podpatrzonych w wyżej rozwiniętych gospodarkach w kontekście dostępu do wspólnego rynku UE. Te czynniki zasadniczo mają charakter wygasający. Inwestycje wydają się krytycznym elementem kontynuacji przewagi polskiej gospodarki pod względem dynamiki wzrostu.

Prognozy wzrostu polskiego PKB w kolejnych latach ogłaszane przez różne instytucje są zgodne co do tego, że w tym i przyszłym roku gospodarka będzie rosła szybciej niż w 2023 roku. Zdecydowana większość podmiotów publikujących swoje prognozy uważa, że tempo wzrostu gospodarczego Polski będzie rosło i w 2025 będzie wyższe niż prognozowane na 2024 r.

Tabela 4. Prognozy polskiego PKB wybranych instytucji

Prognoza wzrostu PKB	2024	2025
Bank Światowy	3,0%	3,4%
MFW	2,3%	3,4%
NBP	3,5%	4,2%
Komisja Europejska	2,7%	3,2%
JP Morgan	2,8%	2,7%
Fitch	2,2%	3,2%

Źródło: opracowanie własne

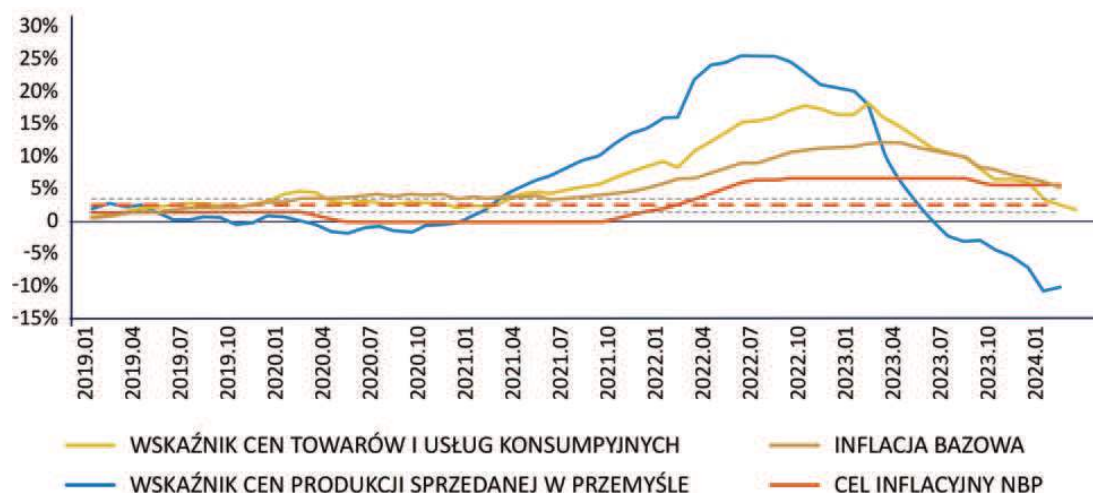
5. Inflacja i polityka pieniężna

Banki centralne krajów rozwiniętych od lat 80. ubiegłego stulecia prowadziły politykę pieniężną opartą o bezpośredni cel inflacyjny, która pozwoliła utemperować inflację i oczekiwania inflacyjne. Wielki Kryzys Finansowy 2008 roku zmusił je do zastosowania instrumentów polityki pieniężnej do tej pory stosowanych tylko przez Bank Japonii.

Byłoby zbyt daleko idącym uproszczeniem postawienie tezy, iż banki centralne uznały swoją skuteczność w walce z oczekiwaniami inflacyjnymi za tak dużą, iż powrót wysokiej inflacji nie wydawał im się możliwy. Wydaje się, iż przyczyn początkowego zlekceważenia przez banki centralne rosnącej inflacji należy dopatrywać się w braku poprawnego uwzględnienia istotnej różnicy między działaniami z okresu Wielkiego Kryzysu Finansowego i pandemii. Różnica ta polegała na skierowaniu znacznych środków przez rządy wprost do gospodarstw domowych. Podtrzymanie zagregowanego popytu w sytuacji, kiedy strona podażowa borykała się z przerwami łańcuchami dostaw i wszelkimi

formami „lockdownów” stworzyło korzystne warunki dla przyspieszenia tempa wzrostu cen.

W przypadku polityki pieniężnej prowadzonej przez Radę Polityki Pieniężnej i Narodowy Bank Polski opóźniona reakcja na przyspieszającą inflację mogła mieć inne źródła. Zważywszy na to, że niska inflacja jest w Polsce relatywnie nowym zjawiskiem i oczekiwania inflacyjne także odbiegają od typowych dla dojrzałych gospodarek oraz na to, iż w trakcie Wielkiego Kryzysu Finansowego i jego następstw polska gospodarka i system finansowy znajdowały się w zupełnie odmiennej sytuacji niż Zachód, nie sposób przyjąć, że chodziło o przekonanie, iż zagrożenie inflacją w Polsce jest mniejsze niż w otoczeniu. Działania Rady Polityki Pieniężnej były spójne z interesami koalicji sprawującej rząd. Uwagę zwracają zarówno późno rozpoczęty cykl podwyżek stóp, jak i wcześniej rozpoczęty cykl obniżek stóp, a także trwanie skupu aktywów przez 2 miesiące po rozpoczęciu cyklu podwyżek stóp procentowych. Spójna z tą hipotezą jest obecna niechęć do luzowania polityki pieniężnej w Polsce po zmianie władzy.

Wykres 9. Inflacja w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP i GUS

Tabela 5. Inflacja CPI, r/r, %

	r/r, %	2019	2020	2021	2022	2023
Kraje rozwinięte	Australia	1,8	0,9	3,7	7,8	4,7
	USA	2,1	1,6	7,4	6,4	3,0
	Kanada	2,1	0,8	4,7	6,6	2,7
	Japonia	0,5	-0,9	0,5	3,9	2,7
	Strefa euro	1,3	-0,3	5,0	9,2	3,3
	Francja	1,7	-0,3	3,3	7,0	4,0
	Niemcy	1,7	-0,6	5,8	9,8	4,1
	Włochy	0,5	-0,3	4,2	12,3	1,1
	Szwajcaria	0,2	-0,8	1,6	2,9	1,9
	Wlk. Brytania	1,3	0,6	5,4	10,5	5,2
Rynki wschodzące	Chiny	4,5	0,2	1,4	1,8	0,9
	Brazylia	4,3	4,5	10,1	5,8	4,9
	Indie	6,7	4,9	6,3	6,2	4,9
	RPA	3,7	3,2	5,4	7,4	5,2
Region	Czechy	3,2	2,3	6,6	15,8	8,3
	Węgry	4,0	2,7	7,4	24,5	8,2
	Rumunia	4,0	2,1	8,2	16,4	7,8
	Polska	3,4	2,4	8,6	16,6	7,4

Źródło: MFW, opracowanie własne

W większości gospodarek inflacja konsumencka osiągnęła maksymalny poziom w drugiej połowie 2022 roku, w Polsce miało to miejsce w lutym 2023 roku. Było to konsekwencją objęcia regulowanymi cenami (w ten czy inny sposób) towarów o największej zmienności. Wprowadzanie i znoszenie „tarcz antyinflacyjnych” wpływało niejako mechanicznie na inflację. Od tego momentu tempo wzrostu cen jest w zasadzie globalnie coraz niższe. Sprzyja temu ostrożne podejście władz monetarnych na świecie, które nie spieszą się z obniżaniem stóp procentowych mimo dynamicznych spadków inflacji. Tu warto nadmienić, iż dla FED, EBC, BOE obecna sytuacja jest znakomitą okazją do normalizacji polityki pieniężnej. Przez kilkanaście lat wiele banków centralnych prowadziło działania, które zawiodły je na terra incognita polityki pieniężnej czy też raczej,

jeżeli istniałyby mapy polityki pieniężnej, na obszar, na którym średniowieczni kartografowie pisali „Hic sunt dracones”.

Obecna sytuacja w gospodarce globalnej jest zaskakująca z punktu widzenia kanonów ekonomii. Jedną z najlepiej znanych bankierom centralnym zależności, znana jako krzywa Philipsa, przestała działać. Obniżanie inflacji miało wiązać się ze spadkiem aktywności gospodarczej, czego najbardziej dotkliwym przejawem było bezrobocie. W obecnej potyczce polityki pieniężnej z inflacją jak na razie nic takiego się nie stało. W Tabeli 6 zestawione zostały wskaźniki inflacji i stopy bezrobocia. Niezależnie od tego, czy inflacja rosła czy spadała, bezrobocie było coraz niższe. Trudno nie wiązać tego zjawiska ze zmianami demograficznymi.

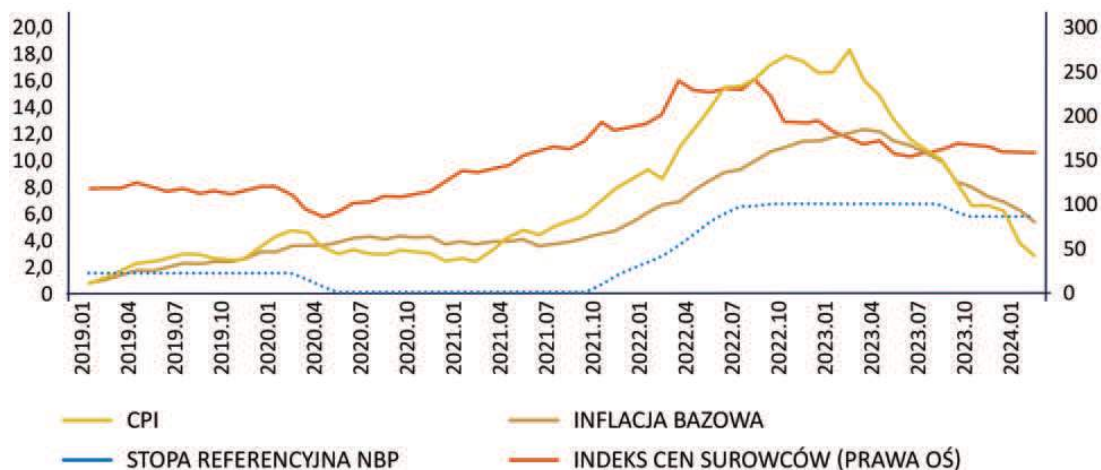
Tabela 6. Inflacja i bezrobocie

	2021	2022	2023	2024 (prognoza MFW)
Inflacja konsumencka, %, r/r				
Strefa euro	5,0	9,2	3,3	2,7
Polska	8,6	16,6	7,4	5,5
Wlk. Brytania	5,4	10,5	5,2	2,4
USA	7,4	6,4	3,0	2,6
Japonia	0,5	3,9	2,7	2,6
Chiny	1,4	1,8	0,9	1,9
Stopa bezrobocia, %				
Strefa euro	7,7	6,7	6,6	6,5
Polska	3,4	2,9	2,8	2,9
Wlk. Brytania	4,5	3,7	4,2	4,6
USA	5,4	3,6	3,6	3,8
Japonia	2,8	2,6	2,5	2,3
Chiny	5,1	5,5	5,3	5,2

Źródło: MFW, opracowanie własne

Bardzo mocno propagowaną przez poprzedni rząd i szefa Rady Polityki Pieniężnej tezą było wskazywanie na wzrost cen żywności i energii związany z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Na Wykresie 11 zostały zestawione: indeks cen surowców, inflacja CPI i bazowa oraz stopa referencyjna

NBP. Nietrudno dostrzec, że inflacja zaczęła rosnąć przed pandemią i wybuchem wojny, zaś szczyt osiągnęła, gdy ceny surowców już spadały. Mimo, że ceny surowców oscylują wokół podobnego poziomu od ponad roku, wskaźniki cen spadają nadal.

Wykres 10. Inflacja i stopa referencyjna w Polsce na tle cen surowców wg MFW

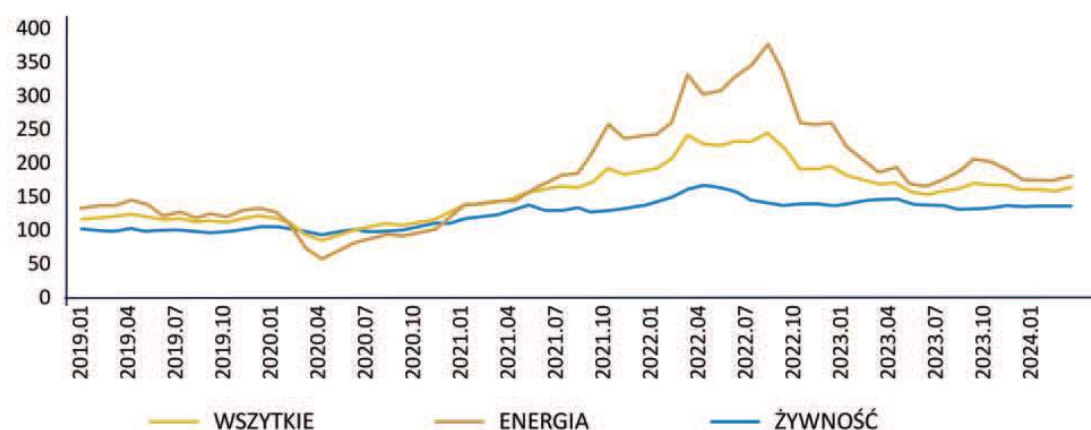
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP, GUS i MFW

Na moment pisania tego tekstu najbardziej aktualnym odczytem wskaźnika polskiego CPI było 2% r/r za marzec 2024. Jest to wartość znajdująca się poniżej celu inflacyjnego NBP. Zgodnie z większością prognoz, inflacja może jeszcze wzrosnąć. Narodowy Bank Polski w marcowej projekcji przewiduje, że na koniec tego roku wyniesie 3%, by na koniec 2025 wzrosnąć do 3,4%. Należy jednak przypomnieć o ograniczonej trafności poprzednich projekcji. Według zaś centralnej ścieżki projekcji opublikowanej pod koniec marca, odczyt z tego miesiąca miał być powyżej celu inflacyjnego.

W IV kw. 2023 inflacja CPI nadal utrzymywała się powyżej 6% r/r, zaś inflacja bazowa, która od września dawała odczyty wyższe niż konsumencka, dopiero

w grudniu zeszła minimalnie poniżej 7% r/r. Wobec krótkoterminowego wpływu szoków podaźowych takich jak te, które dotknęły gospodarkę podczas pandemii i po agresji Rosji na Ukrainę to inflacja bazowa wydaje się być lepszym wyznacznikiem dla polityki pieniężnej, choć cel inflacyjny nadal odnosi się do CPI. Tu należy jednak uwzględnić zmiany geopolityczne. W nowym, już nie tak pokojowo nastawionym świecie, odcięcia dostaw, uszkodzenia rurociągów lub jeszcze bardziej drastyczne wydarzenia będą owocowały znaczącymi skokami cen najbardziej wrażliwych surowców, czyli żywności i energii. Niestety – w sytuacjach wzrostu ryzyka i niepewności surowce, mają tendencję do wchodzenia na bardzo wysokie poziomy korelacji zmian cen.

Wykres 11. Indeksy surowcowe publikowane przez MFW

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MFW

6. Polityka fiskalna i gospodarcza

Planowany na 2024 rok deficyt budżetu w wysokości 184 mld zł stanowi 5,1% PKB. Zgodnie z notyfikacją do KE planowany deficyt sektora finansów publicznych również ma wynieść 5,1% PKB, co implikowałoby brak deficytu łącznie w samorządach, PFR i funduszach celowych w BGK. Można obawiać się o materializację tak ambitnych założeń.

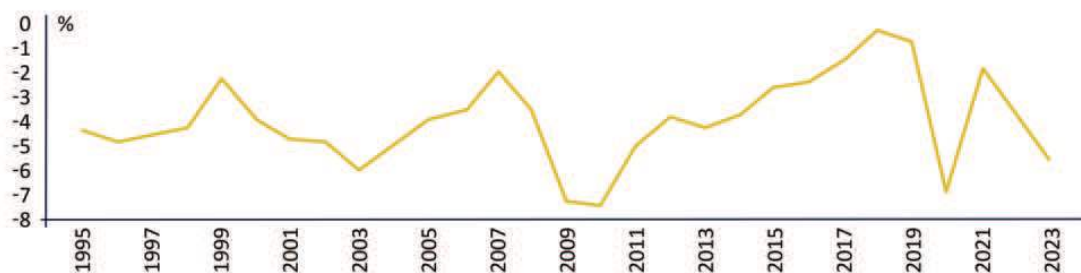
Potrzeby pożyczkowe budżetu państwa zaplanowane na 2024 wynoszą 252 mld zł netto i 449 mld zł brutto i są wyższe niż średnie w poprzednich 5 latach o odpowiednio 223% i 210%. Potrzeby pożyczkowe netto wyższe niż deficyt budżetowy wynikają z zakładanego w budżecie deficytu w rozrachunkach z UE. Mając na względzie odblokowanie KPO, przelew zaliczkowy w wysokości 5 mld EUR, przelew kwietniowy na niemal 7 mld EUR oraz deklarowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej dodatkowe 10 mld EUR do końca roku, rozrachunki z UE stanowią jedną z szans na ograniczenie potrzeb pożyczkowych budżetu.

Wykres 12. Potrzeby pożyczkowe budżetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ministerstwa Finansów

Sytuacja fiskalna z jednej strony oznacza konieczność stopniowej redukcji deficytu sektora finansów publicznych w ramach procedury nadmiernego deficytu w kolejnych latach, co będzie hamująco działać na aktywność gospodarczą i negatywnie oddziaływać na nastroje społeczne i stabilność polityczną, z drugiej

Wykres 13. Deficyt budżetowy w relacji do PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy budżetowej i danych GUS

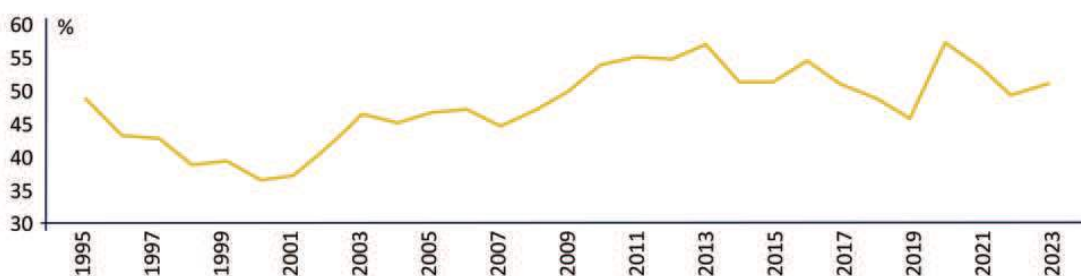
strony jest istotnym elementem podtrzymującym wyceny ryzyka kredytowego kraju, co z perspektywy banków ma znaczenie ze względu na znaczący portfel obligacji skarbowych w posiadaniu sektora bankowego.

Polityka gospodarcza podlega obecnie istotnej rewizji po zmianie władzy i nie wszystkie kierunki tej zmiany da się obecnie przewidzieć.

Wśród pozytywnych elementów zmiany warto wymienić odblokowanie KPO, wzrost wiarygodności kraju skutkujący potencjalnie lepszą absorpcją zagranicznych inwestycji bezpośrednich, deklarowaną poprawę jakości stanowienia prawa, odpowiedniego okresu vacatio legis w przypadku przepisów podatkowych i gospodarczych oraz upowszechnienie konsultacji społecznych.

Wśród sygnałów niepokojących warto wskazać sposób procedowania w sprawie tzw. „babciowego”, gdzie konsultacje społeczne nie zostały przeprowadzone, czy w przypadku „ozusowania” umów-zleceń, gdzie twarde deklaracje polityczne co do szybkiego terminu wejścia w życie konkretnych rozwiązań padają przed rozpoczęciem konsultacji społecznych, w oparciu o interpretację zapisów KPO. Pozytywnym kontrprzykładem są konsultacje społeczne rewizji KPO pomimo znaczącej presji czasu.

Wśród tematów ważnych i destrukcyjnych dla gospodarki, które zostały zrealizowane lub planowane jest ich realizacja, warto wymienić dwa najistotniejsze. Po pierwsze, galopującą płacę minimalną, która w dwa lata rośnie o ponad 40%, osiągając 56% średniego wynagrodzenia, prowadząc do sytuacji, gdzie ponad 27% Polaków zatrudnionych na etacie zarabia ustawowe minimum. To istotne zagrożenie konkurencyjności, co pokrywa się z uzasadnieniem niektórych decyzji o likwidacji zakładów produkcyjnych w Polsce. W warunkach niskiego bezrobocia taka sytuacja negatywnie wpływa na motywację do pracy, kształcenia i brania odpowiedzialności, może wykluczać z rynku pracy osoby mniej zdolne lub niedoświadczone, szczególnie w słabszych gospodarczo regionach. Po drugie, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej deklaruje wprowadzenie w Polsce 4-dniowego tygodnia pracy, który oznaczałby de facto zwiększenie średniej płacy godzinowej o 25% przy jednoczesnym ograniczeniu podaży pracy o 20%. Destrukcyjny wpływ na aktywność gospodarczą mają już same deklaracje tego typu, nie tylko ich ewentualna materializacja. W kontekście niekorzystnej demografii te dwa przykłady ilustrują groźbę policy mistake na rynku pracy oraz brak dostatecznej koordynacji polityki gospodarczej rządu w ramach szerokiej koalicji rządzącej usiłującej realizować wewnętrznie sprzeczną agendę polityczną.

Wykres 14. Relacja długu publicznego do PKB

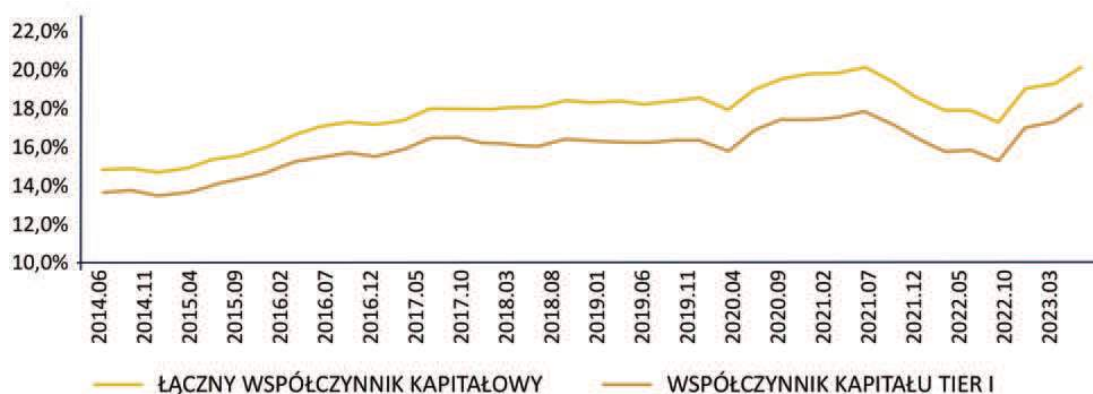
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7. Sektor bankowy: zdolność do finansowania gospodarki i zagrożenia

Ogólna sytuacja polskiej gospodarki sprzyja obecnie sektorowi bankowemu. Solidne otoczenie makro jest koniecznym, choć niewystarczającym warunkiem utrzymania przez banki w ryzach kosztów ryzyka akcji kredytowej. Niezależnie od rodzaju ryzyka, ostateczną linią obrony banków przed ryzykiem są fundusze

własne, które pozwalają absorbować koszty ryzyka bez uszczuplania wartości depozytów klientów. Organy nadzorcze po Wielkim Kryzysie Finansowym i problemach strefy euro niedługo później przykładają bardzo dużą wagę do poziomu dźwigni finansowej w bankach. Te działania ostrożnościowe mają także rewers w postaci ograniczenia zdolności banków do generowania wyniku finansowego. To zaś z kolei ujemnie wpływa na zdolność do wzmacniania kapitałowego.

Wykres 15. Adekwatność kapitałowa banków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

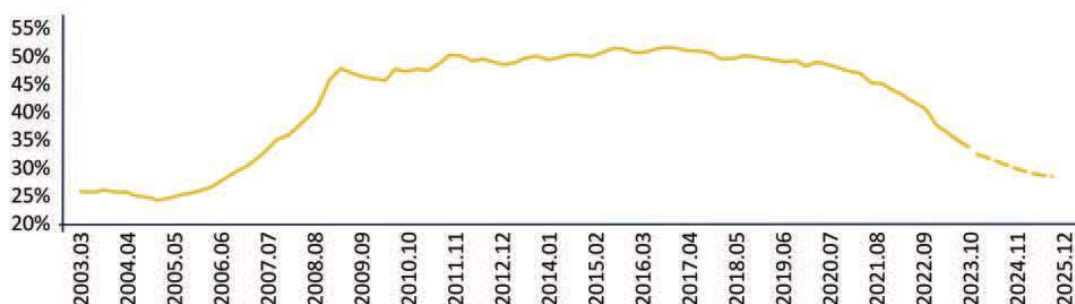
W okresie podwyższonej inflacji nominalny PKB wzrastał bardzo szybko i system bankowy relatywnie zmniejszył się w stosunku do całej gospodarki, przyjmując roczny PKB za miarę jej wielkości.

Dźwignia finansowa może być ograniczana nie tylko przez wzrost kapitałów, ale także poprzez redukcję aktywów narażonych na ryzyko. Z punktu widzenia ryzyka systemowego ważnym wskaźnikiem jest relacja kredytu do PKB. W przypadku Polski mamy do czynienia z dość istotnym spadkiem tego wskaźnika.

W tym samym czasie, kiedy malało znaczenie kredytu w polskiej gospodarce, rósł udział obligacji

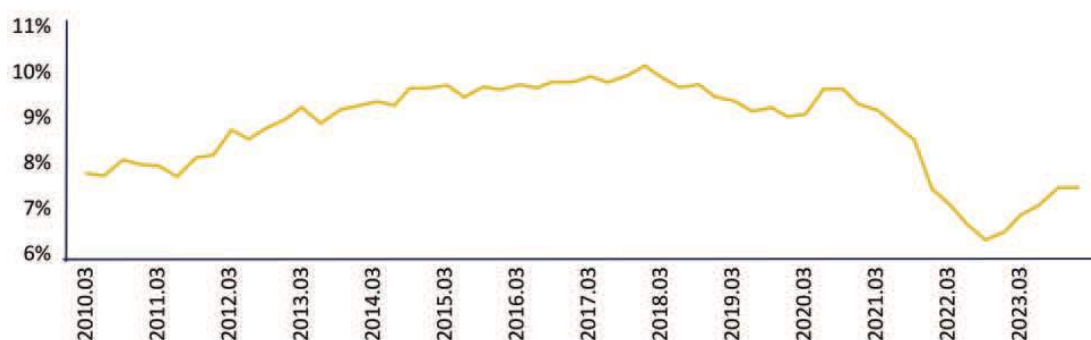
skarbowych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa w aktywach sektora. Kapitały pozostają adekwatne względem aktywów, ale ich adekwatność względem potrzeb gospodarki budzi rosnące wątpliwości. Problem ilustruje relacja kapitałów własnych sektora bankowego do PKB.

W efekcie obu powyższych procesów Polska dysponująca systemem bankowym o jednym z najsilniejszych bilansów znajduje się w końcówce tabeli pod względem udziału kredytu w gospodarce. Stawia to poważne wyzwania, gdyż rozwój gospodarki bez kapitału obcego jest utrudniony. Stabilny i należycie skapitalizowany sektor bankowy w Polsce uszyty jest na

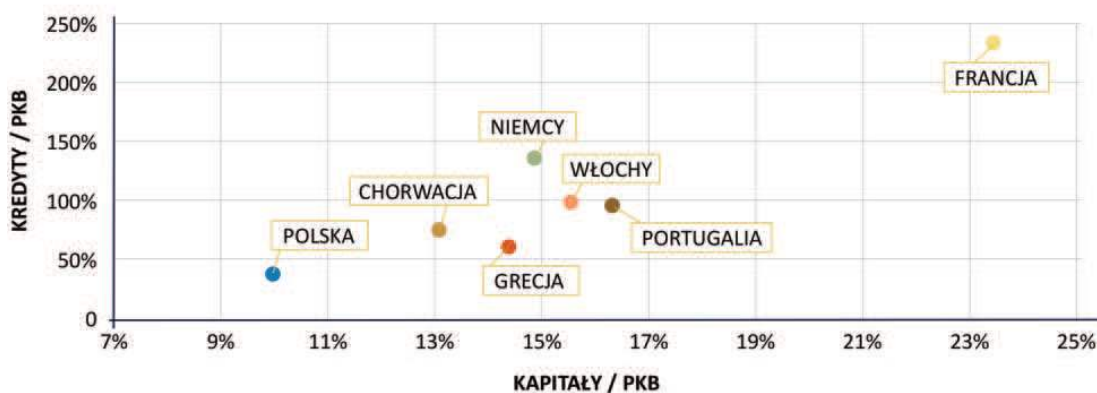

Wykres 16. Relacja kredytu dla podmiotów niefinansowych do PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP i GUS

Wykres 17. Relacja kapitałów do PKB

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP i GUS

Wykres 18. Skala i bezpieczeństwo systemów bankowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP, GUS, ECB i MFW

miarę gospodarki o niskiej stopie inwestycji i niskim zapotrzebowaniu na kredyt.

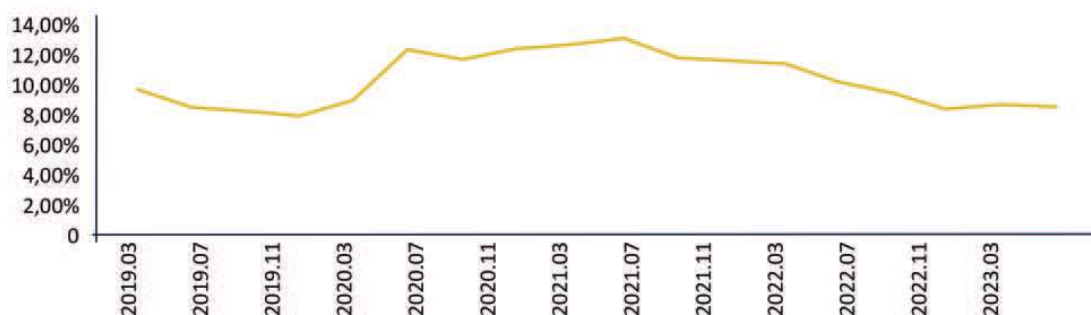
Jeszcze do niedawna potencjalne zagrożenia wynikające z posiadania portfela obligacji były marginalizowane. Dopiero spektakularne problemy małych amerykańskich banków wprowadziły w obszar zainteresowania szerszej publiczności. Nie chodzi tu tylko o jakość kredytową emitentów obligacji. Od czasu kryzysu w strefie euro określenie „bezpieczna stopa zwrotu” znane z teorii portfelowej i do tego czasu przypisywane inwestycjom w obligacje krajów o rankingach inwestycyjnych przestało mieć oczywiste znaczenie. Jakość kredytowa emitentów papierów dłużnych jest obecnie pilnie śledzona, wiadomo bowiem, jakie skutki może mieć jej spadek. Nie musi dojść do niewypłacalności emitenta. Źródłem poważnych problemów dla posiadaczy obligacji może być ryzyko stopy procentowej i spadek rynkowej wyceny papierów. W przypadku banków może to prowadzić do braku pokrycia depozytów aktywami.

W przypadku amerykańskich banków regionalnych odpływ depozytów wymusił sprzedaż płynnych aktywów. Sprzedaż obligacji z portfeli Hold To Maturity

wpłynęła na zaksięgowanie strat, które wygenerowały utratę zaufania. Wydarzenia te wykazały, iż ważna jest nie tylko jakość kredytowa obligacji, ale także sposób ujmowania ich w księgach banku.

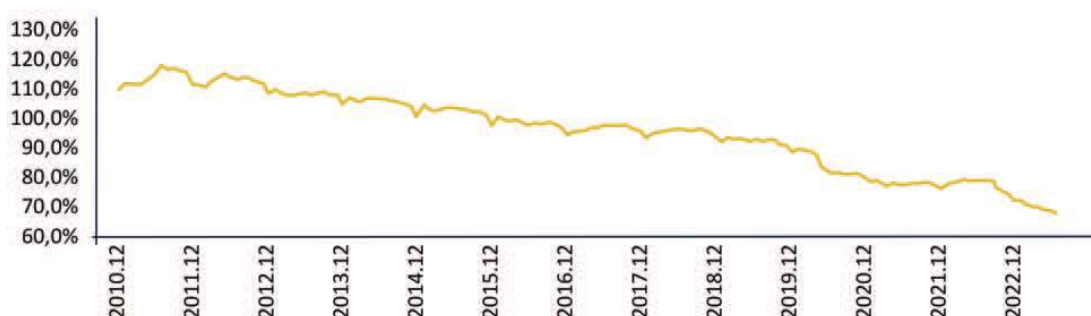
Wykres 19 pokazuje, jaki procent kapitałów polskich banków może ulec utracie w przypadku zaistnienia określonych scenariuszy rynkowych. Wyniki polskich banków wykazały akceptowalny wpływ ich portfeli obligacji SP. Jest to efektem umiarkowanego udziału polskich papierów skarbowych w aktywach banków. Na koniec ubiegłego roku wynosił on 16%.

Struktura bilansu banku ma obok jego wyposażenia w kapitał bardzo duże znaczenia dla jego zdolności do niezakłóconego funkcjonowania. Jedną z miar jakości bilansu jest relacja kredytów do depozytów. Zbyt wysokie wartości ukazują podwyższony poziom ryzyka. W polskim sektorze bankowym ten parametr systematycznie spada. Od pewnych wartości nie można już mówić o poprawie bezpieczeństwa, natomiast pojawić się może negatywny wpływ na stopę zwrotu z kapitału. Może stać się to kolejnym wyzwaniem dla utrzymania rentowności banków na poziomie niestwarzającym zagrożenia dla siły kapitałowej.

Wykres 19. Stres test portfeli obligacji SP

Źródło: Raport o stabilności systemu finansowego. Grudzień 2023.

Wykres 20. Relacja kredytów do depozytów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP.

Polski sektor bankowy w swojej obecnej postaci dopasowany jest do gospodarki o niskiej stopie inwestycji. Niskie oszczędności krajowe nie mogą być wsparte w odpowiednim stopniu kredytem, gdyż ewentualny wzrost popytu na kredyt napotkałby na barierę niskiego skapitalizowania sektora bankowego. Polski sektor bankowy taki, jakim go widzimy dziś, nie będzie w stanie sprostać wyzwaniom w zakresie finansowania przyspieszenia wzrostu oraz inwestycji

z zakresu nowoczesnej gospodarki. Z drugiej strony, w przypadku znaczącego pogorszenia się sytuacji gospodarczej, przy obecnych kapitałach wynoszących 8% PKB, sektor bankowy udźwignie scenariusze szokowe, ale może nie udźwignąć finansowania odbudowy po kolejnych szokach. Zważywszy na dobre wyniki finansowe sektora warto w jak największym stopniu wykorzystać osiągnięte obecnie przez banki zyski do podniesienia kapitałów.

Sytuacja sektora bankowego w IV kwartale 2023 r.

1. Wprowadzenie

W IV kwartale 2023 r. sektor bankowy funkcjonował nadal w warunkach wysokich stóp procentowych (pomimo obniżki stopy referencyjnej we wrześniu i w październiku 2023 r. do poziomu 5,75%). Umożliwiły one osiągnięcie wysokich przychodów odsetkowych, a w konsekwencji również wyników odsetkowych. Przełożyło się to na wysokie (nominalnie) wyniki finansowe netto, ale również na słabą akcję kredytową, którą w pewnym stopniu ratował program Bezpieczny Kredyt 2%.

W perspektywie oczekiwanego uzyskania przez Polskę środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy¹ oraz konieczności transformacji gospodarki, Zespół Badań i Analiz przeprowadził analizy dotyczące potencjału kredytowego polskiego sektora bankowego, ale również oszacowania luki w finansowaniu.

Przeprowadzona analiza zwraca również uwagę na zdolność sektora bankowego do finansowania gospodarki w kontekście posiadanych przez sektor zasobów kapitałowych. Banki w Polsce znajdują się pod olbrzymią presją obciążeń o charakterze podatkowym i parafiskalnym, które znacząco obniżają możliwości pozyskiwania kapitału od inwestorów giełdowych, ale również nie pozwalają na budowanie wymaganego poziomu kapitałów poprzez wzrost organiczny.

Sektor bankowy w Polsce, będący jednym z mniejszych w UE w stosunku do rozmiarów gospodarki, kurczy się – co widać zarówno po aktywach, kapitałach, jak i akcji kredytowej. Kurczenie się sektora, choć nominalnie nie zawsze aż tak wyraźne – w ujęciu realnym (w relacji do PKB) znacznie nasiliło się w ostatnich latach. Coraz bardziej realna staje się obawa o utrzymanie przez sektor bankowy zdolności do finansowania gospodarki na

wymaganym poziomie. Wypracowywane przez sektor bankowy zyski, choć nominalnie historycznie wysokie, mogą być zatem niewystarczające dla zbudowania kapitałów na wymaganym dla rozwijającej się gospodarki poziomie.

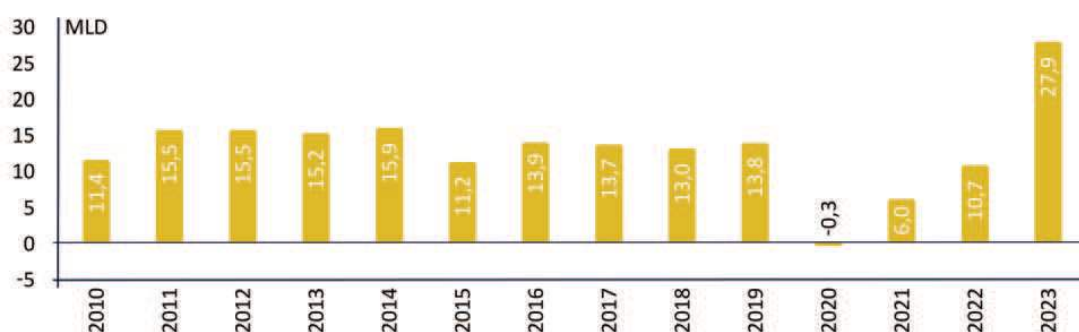
Dla zapewnienia zdolności sektora bankowego do potrzeb rozwijającej się gospodarki konieczne jest zwiększenie podaży kredytu. W tym celu wymagane jest zwiększenie kapitałów banków. Oznacza to, że banki muszą osiągać rentowność istotnie wyższą od dzisiejszych poziomów. W tym celu konieczne jest ograniczenie obciążeń podatkowych i parafiskalnych. W ostatnim rozdziale raportu Zespół Badań i Analiz przeprowadził symulację wymaganej rentowności sektora bankowego umożliwiającej odbudowanie podaży kredytów do poziomów sprzed 2016 r. (sprzed wprowadzenia podatku bankowego).

2. Wyniki sektora bankowego w IV kwartale 2023 r.

Wynik finansowy netto (WFN) sektora bankowego po 12 miesiącach osiągnął poziom 27,9 mld zł i wzrost r/r o ponad 160%.

Pomimo historycznie wysokiego WFN w 2023 r., w ujęciu realnym (w relacji do PKB), osiągnięty przez banki wynik w 2023 r. jest wyraźnie niższy od wyników osiąganych w latach 2010–2014. Od 2015 r. wyniki finansowe banków ulegały systematycznemu obniżeniu. Po roku 2015 nagromadziło się szereg systemowych uwarunkowań istotnie hamujących dalszą transformację i rozwój bankowości:

- Zwiększono istotnie obciążenia zewnętrzne banków, w tym wprowadzono podatek bankowy oraz zwiększono opłaty na BFG;

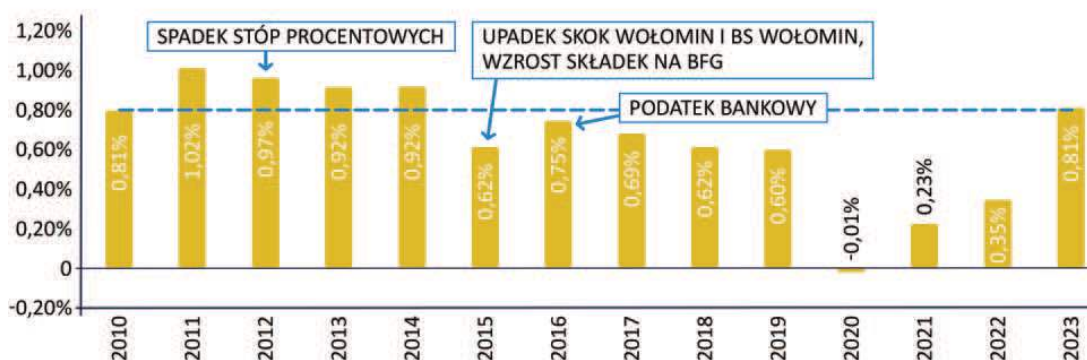
Rys. 1. Wynik finansowy netto sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

¹ 15/04/2024 r. do Polski trafił pierwszy, historycznie wysoki przelew z Komisji Europejskiej w wysokości ok. 27 mld zł.

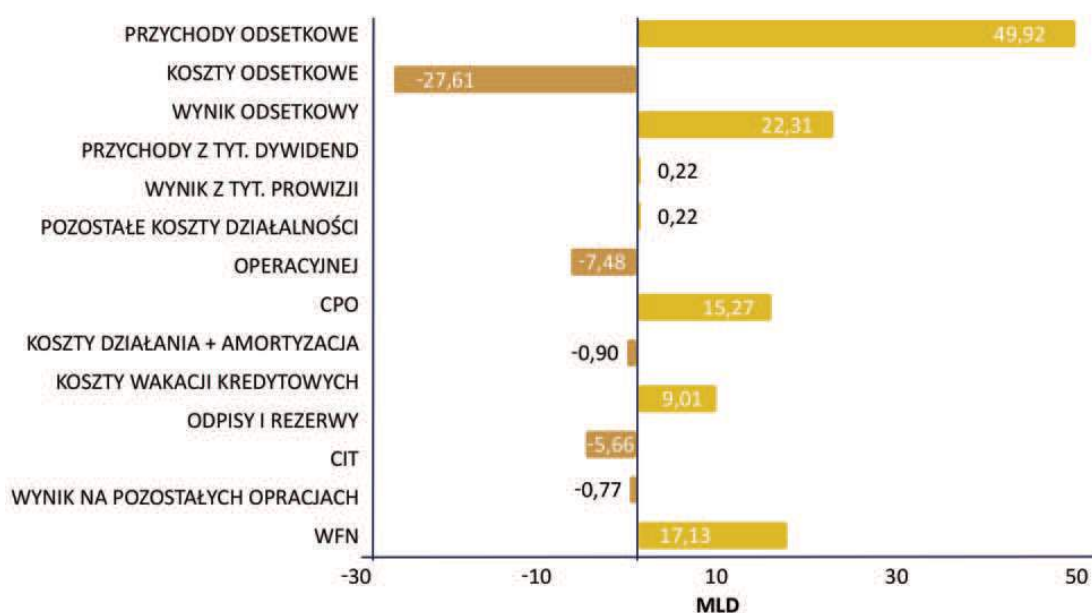
- b) Eskalacji uległy roszczenia klientów posiadających walutowe kredyty mieszkaniowe – co przy braku systemowego rozwiązania w zakresie walutowych kredytów mieszkaniowych doprowadziło do sporów prawnych na niespotykaną w przeszłości skalę. Skutkiem tych sporów było:
- zakwestionowanie istniejącego ładu prawnego w relacjach pomiędzy klientami a bankami – zakwestionowanie stabilności umów oraz ładu w zakresie odpowiedzialności stron;
 - zakwestionowanie stosowanej praktyki bankowej oraz podważenie roli banków jako instytucji zaufania publicznego – w tym w zakresie naliczania kursów walutowych, pobierania opłat, wyliczania rat kredytów. Itp.;
- stworzenie nieprzewidywanych kosztów na skalę sięgającą 40% kapitałów własnych;
- c) Rozpoczął się etap eskalacji praw konsumenckich w zakresie wielu produktów bankowych i usług, naruszający równoprawność stron oraz kwestionujący dotychczasowe relacje pomiędzy klientami a bankami;
- d) Marginalizacja roli banków w zakresie finansowania gospodarki poprzez środki finansowe do gospodarki bezpośrednio przez Państwo i jego agendy;
- e) Włączenie presji politycznej w rozwiązywanie problemów kredytobiorców, szczególnie w przypadku wakacji kredytowych. Doprowadziło to do:

Rys. 2. Wynik finansowy netto sektora bankowego w relacji do PKB

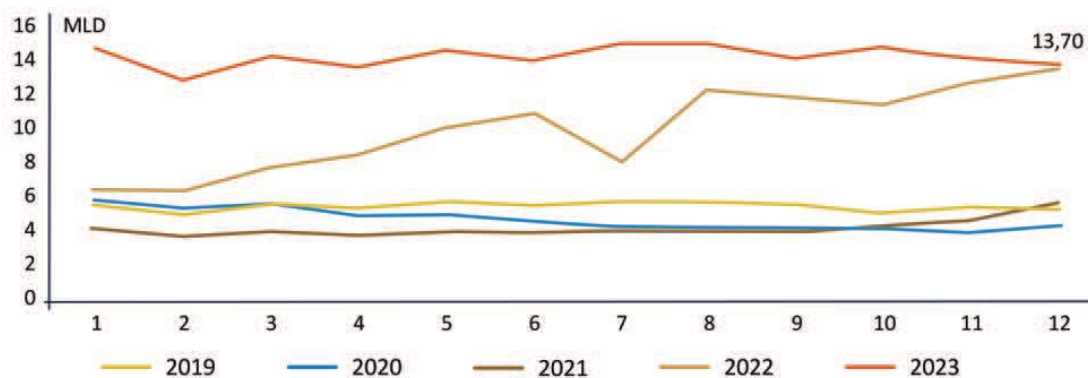
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

- zmarginalizowania roli samych banków oraz istniejących rozwiązań systemowych takich jak FWK;
- udzielenia wsparcia wszystkim kredytobiorcom niezależnie od ich sytuacji finansowej, co doprowadziło do sytuacji, że koszty wakacji w 85% były nieuzasadnione;
- f) Te wszystkie negatywne czynniki spowodowały:
- zahamowanie, a nawet spadek wyników finansowych banków;
 - obniżenie rentowności banków;
 - zahamowanie realnego wzrostu kapitałów;
 - zahamowanie kredytowania, a nawet jego spadek pod względem relacji kredytów do PKB;
- W 2023 r. WF banków zbudowany został przez wzrost wyników odsetkowych (+22 mld zł) oraz wcześniejsze utworzenie rezerw na koszty wakacji kredytowych (+9 mld zł).
- W IV kwartale 2023 r. poziom przychodów odsetkowych ulegał zmniejszeniu z poziomów ok. 15 mld zł miesięcznie do 13 mld zł miesięcznie. Mimo to przychody odsetkowe utrzymywały się na poziomie wyraźnie wyższym niż w latach 2019–2021 oraz nieco wyższym niż w 2022 r.
- W ujęciu r/r przychody odsetkowe po 12 miesiącach wzrosły o 41,8% osiągając poziom 169,3 mld zł.
- Wraz z obniżką stopy referencyjnej, w IV kwartale nastąpił wyraźny spadek kosztów odsetkowych (z ok. 6,5 mld zł miesięcznie do 4,9 mld zł). Oznacza to, że koszty odsetkowe sektora bankowego poniesione w grudniu 2023 r. były niższe od poziomów z grudnia 2022 r. (5,49 mld zł).

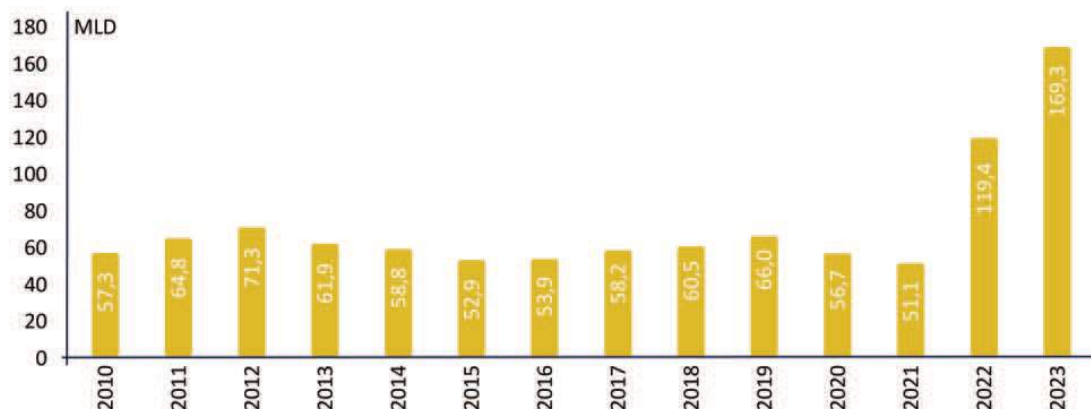
Rys. 3. Dekompozycja wyniku finansowego netto (XII 2023 versus XII 2022)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

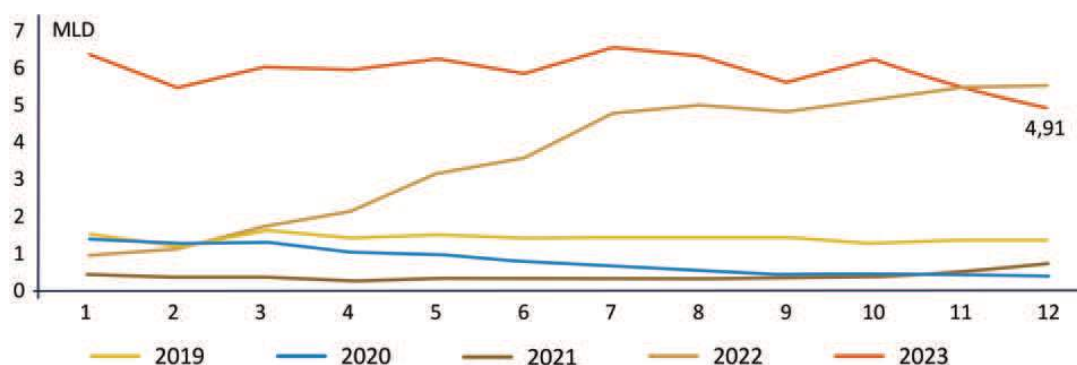
Rys. 4. Przychody odsetkowe sektora bankowego w miesiącach (lata 2019–2023)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 5. Przychody odsetkowe – stan na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

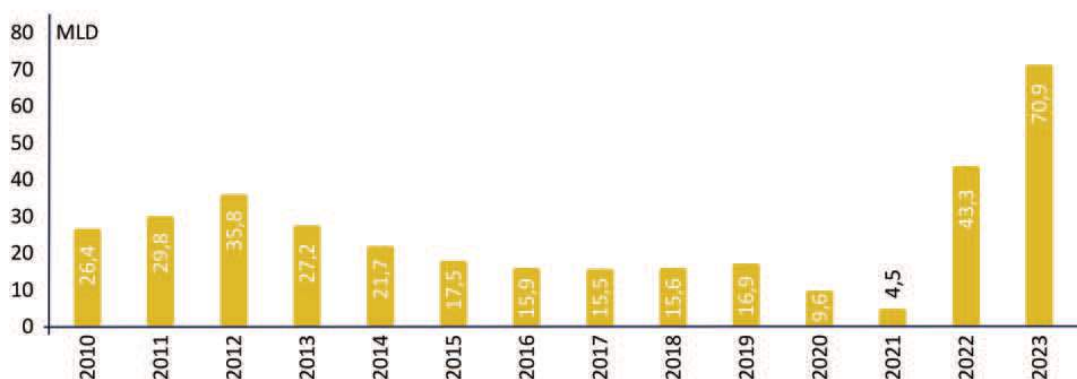
Rys. 6. Koszty odsetkowe sektora bankowego w miesiącach (lata 2019–2023)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Mimo to w ujęciu r/r koszty odsetkowe wzrosły o 63,7% osiągając poziom 70,9 mld zł na koniec 2023 r.

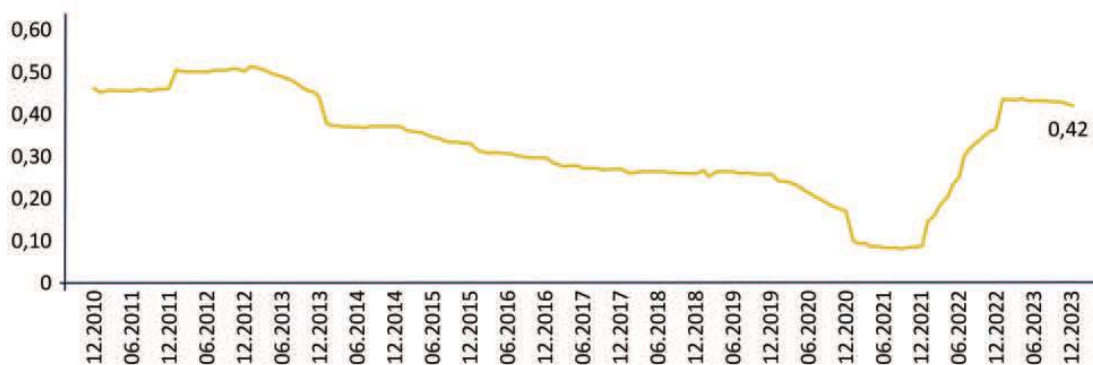
Po okresie dynamicznego wzrostu relacji kosztów odsetkowych do przychodów odsetkowych w 2022 r., w 2023 r. wartość tego wskaźnika ustabilizowała się na poziomie

ok. 0,42–0,43. Oznacza to, że osiągnięcie 1 zł przychodów odsetkowych wymaga poniesienia kosztów odsetkowych w wysokości 0,42 zł. Poziom ten jest wyraźnie wyższy niż w latach 2014–2021 i zbliżony do poziomów z lat 2010–2013, w których stopa referencyjna utrzymywała się na podwyższonych poziomach (3% – 4,75%).

Rys. 7. Koszty odsetkowe – stan na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

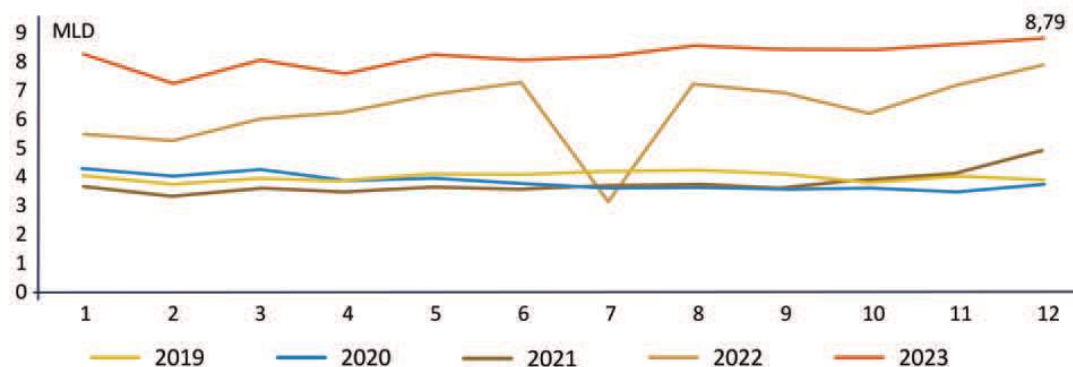

Rys. 8. Koszty odsetkowe do przychodów odsetkowych w latach 2010–2023

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

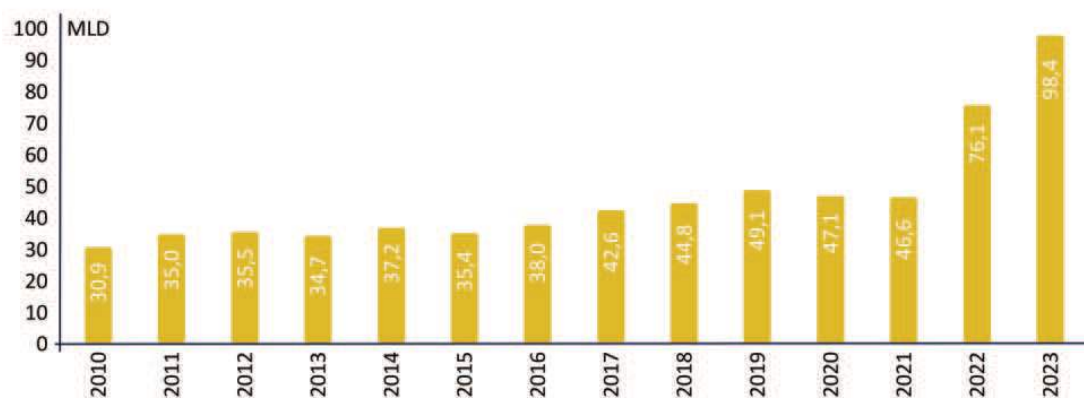
Pomimo spadku stóp procentowych, w IV kw. 2023 r. wyniki odsetkowe wzrastały do poziomu blisko 8,8 mld zł

miesięcznie. Możliwe to było poprzez szybszy spadek kosztów odsetkowych niż przychodów odsetkowych.

Rys. 9. Wynik odsetkowy sektora bankowego w miesiącach (lata 2019–2023)

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 10. Wynik odsetkowy sektora bankowego – stan na koniec roku

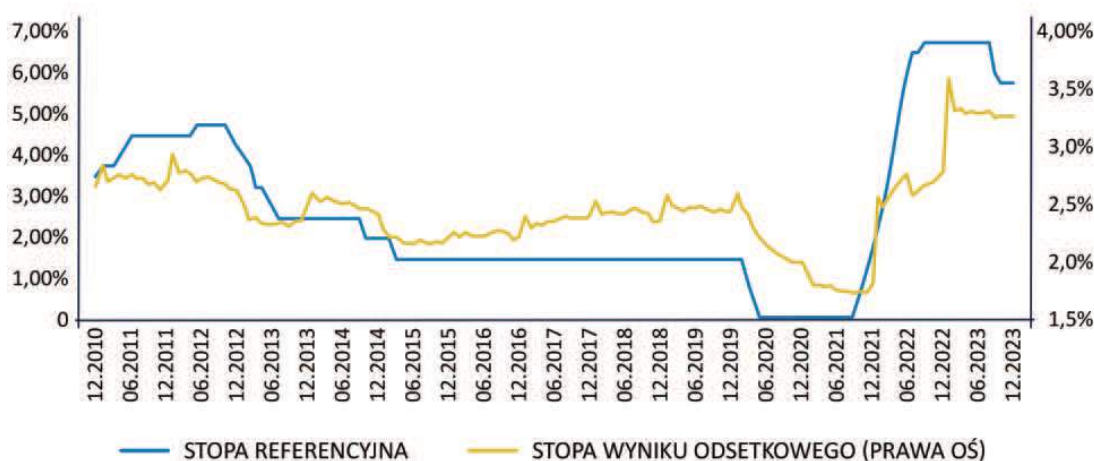
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W skali roku wyniki odsetkowe osiągnęły poziom 98,4 mld zł i wzrosły r/r o 29,3%.

osiągnięcie wysokiej stopy wyniku odsetkowego (wyraźnie wyższej niż we wcześniejszych latach).

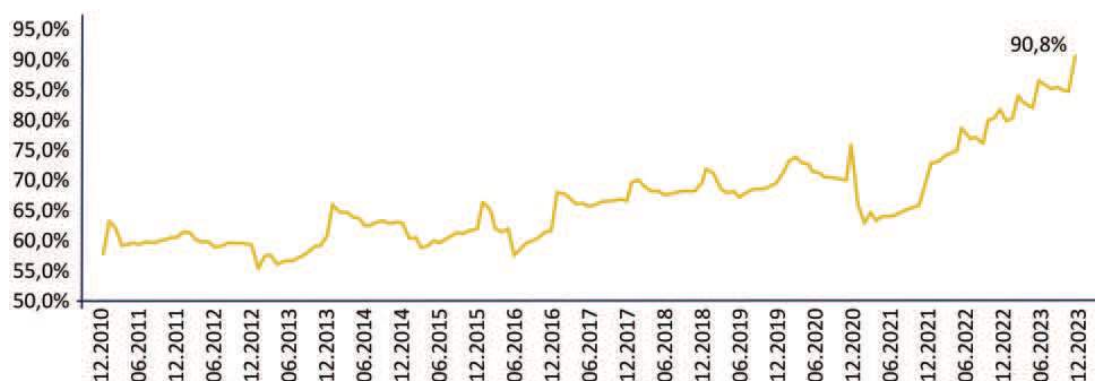
Wzrost wyniku finansowego sektora bankowego w 2023 r. jest efektem bardzo wysokiego wzrostu stóp procentowych. Wysoka stopa referencyjna umożliwiła

Sektor bankowy w Polsce charakteryzuje się bardzo niską dywersyfikacją źródeł przychodów. W długiej perspektywie zahamowany został postęp w zakresie

Rys. 11. Annualizowana stopa wyniku odsetkowego a stopa referencyjna

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 12. Udział wyniku odsetkowego w całkowitych przychodach operacyjnych (CPO)

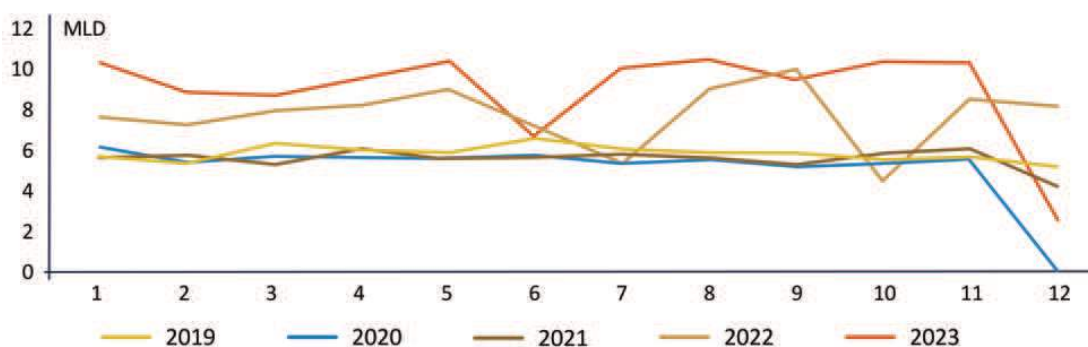
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

rozwoju usług, czego obrazem jest pełne uzależnienie banków od wyniku odsetkowego (ok. 91% WF tworzone jest przez wynik odsetkowy). Może to powodować wyższą wrażliwość wyników banków na ewentualne oczekiwane spadki stóp procentowych w kolejnych latach.

Całkowite przychody operacyjne w poszczególnych miesiącach 2023 r. utrzymywały się na poziomie nieznacznie wyższym niż w 2022 r.

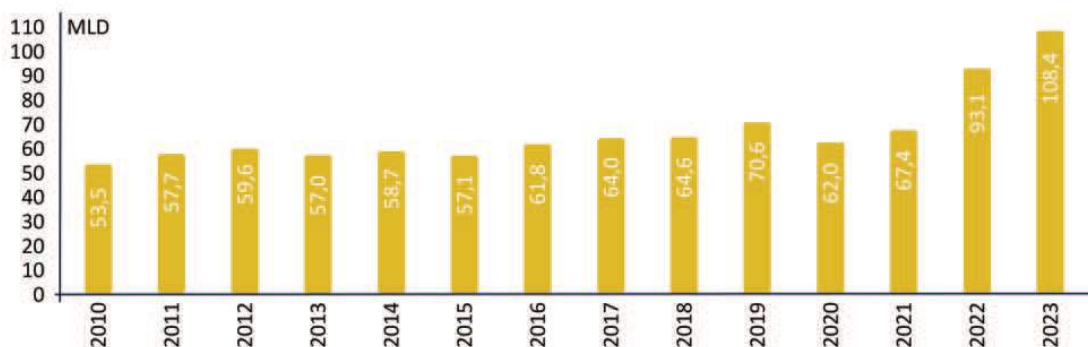
CPO w ujęciu r/r wzrosły jedynie o 16,4% – głównie za sprawą bardzo wysokich pozostałych kosztów operacyjnych obciążających CPO (–10,2 mld zł). Całkowite przychody operacyjne w 2023 r. osiągnęły poziom 108,4 mld zł.

W 2023 r. koszty działania powiększone o amortyzację wzrosły jedynie o 1,8%. Oznacza to, że pomimo wysokiej inflacji i wysokiego nominalnego wzrostu wynagrodzeń w gospodarce, banki trzymały koszty działania w ryzach.

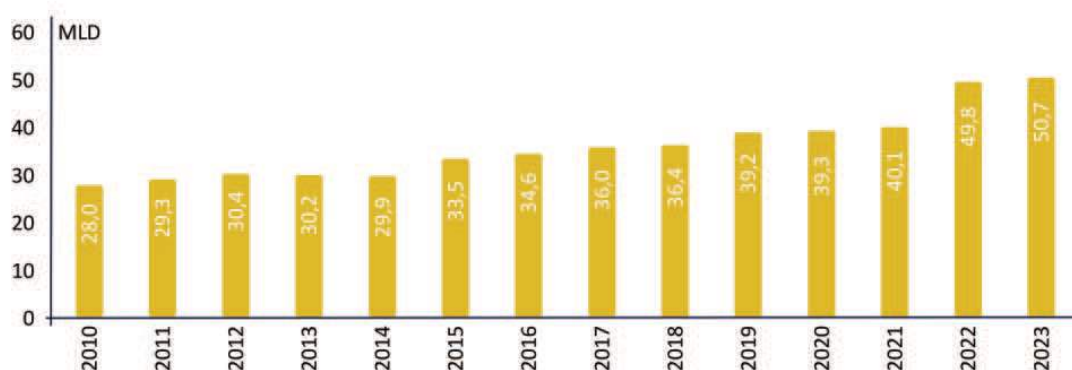
Rys. 13. Całkowite przychody operacyjne sektora bankowego w miesiącach

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

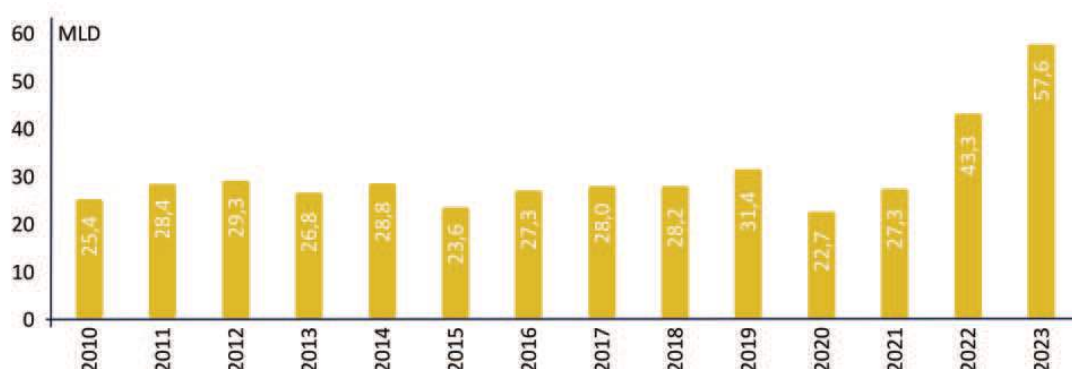
Rys. 14. Całkowite przychody operacyjne – stany na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

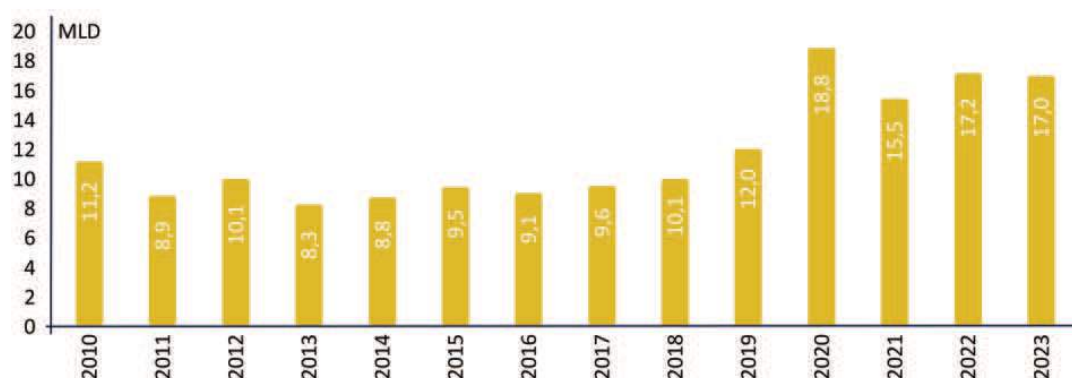
Rys. 15. Koszty działania powiększone o amortyzację – stany na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 16. CPO pomniejszone o koszty działania i amortyzację – stany na koniec roku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 17. Odpisy i rezerwy banków – stany na koniec roku

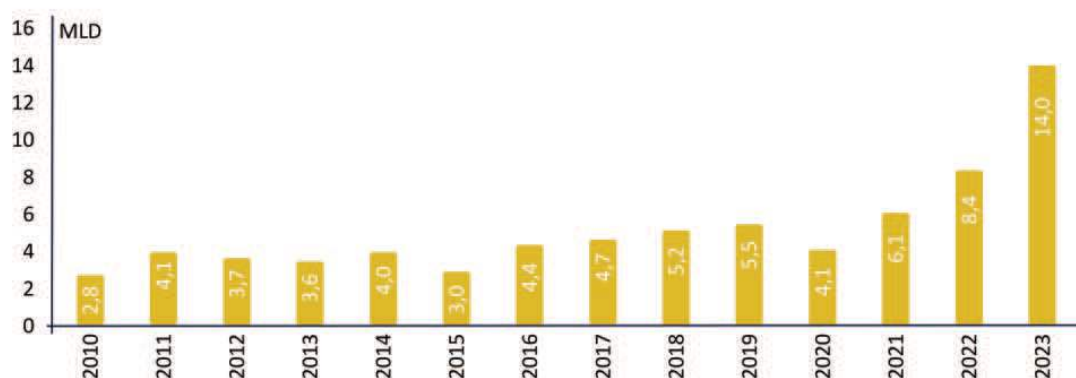
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

W rezultacie CPO pomniejszone o koszty działania i amortyzację po 12 miesiącach osiągnęły poziom 57,6 mld zł i wzrosły r/r o 33,2%.

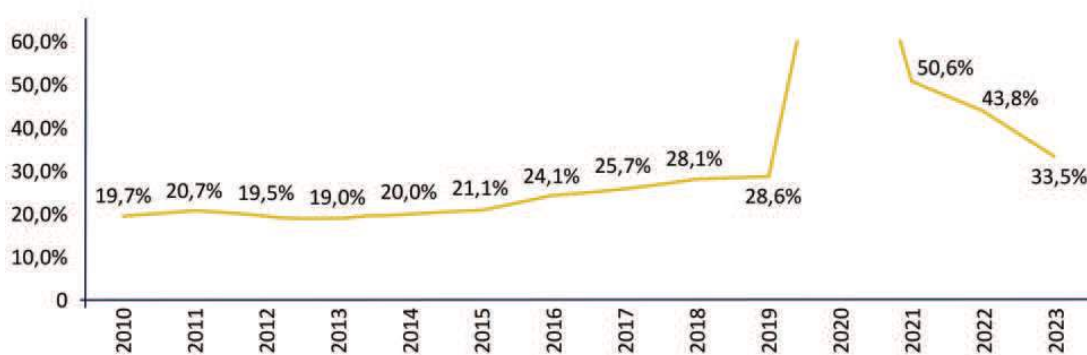
Poziom rezerw i odpisów uległ zmniejszeniu w grudniu 2023 (na skutek zaliczenia części rezerw w koszty 2023 r. – wzrost pozostałych kosztów operacyjnych). Poziom rezerw i odpisów na koniec 2023 r. osiągnął poziom 17 mld zł.

Wysokie wyniki osiągnięte przez banki sprzyjały wzrostowi wpływów do budżetu z tytułu podatku dochodowego. Obciążenie podatkiem CIT osiągnęło poziom 14 mld zł (+67% r/r).

Efektywna stopa obciążenia CIT wzrosła w 2023 r. do 33,5% (przy stawce równej 19%). Jest to poziom wyraźnie wyższy niż w latach 2010 – 2019, ale jednocześnie znacząco niższy od poziomów z lat 2020–2022.

Rys. 18. Wysokość podatku CIT – stany na koniec roku

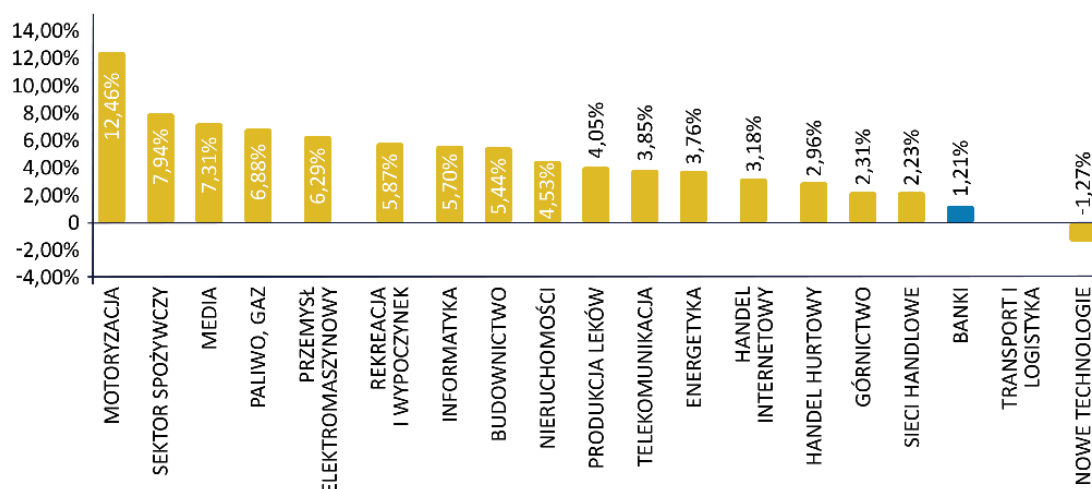
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 19. Efektywna stopa CIT

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Wysokie wyniki banków pozwoliły na osiągnięcie rentowności aktywów na poziomie powyżej 1%. Mimo to ROA sektora bankowego na tle innych sektorów GPW jest bardzo niskie. Analiza przeprowadzona na podstawie średnich wartości ROA dla spółek wchodzących

w skład poszczególnych sektorów GPW wg stanu na koniec IV kwartału 2023 r. wskazuje, że rentowność aktywów banków giełdowych jest jedną z najniższych spośród innych spółek giełdowych wchodzących w skład poszczególnych sektorów GPW.

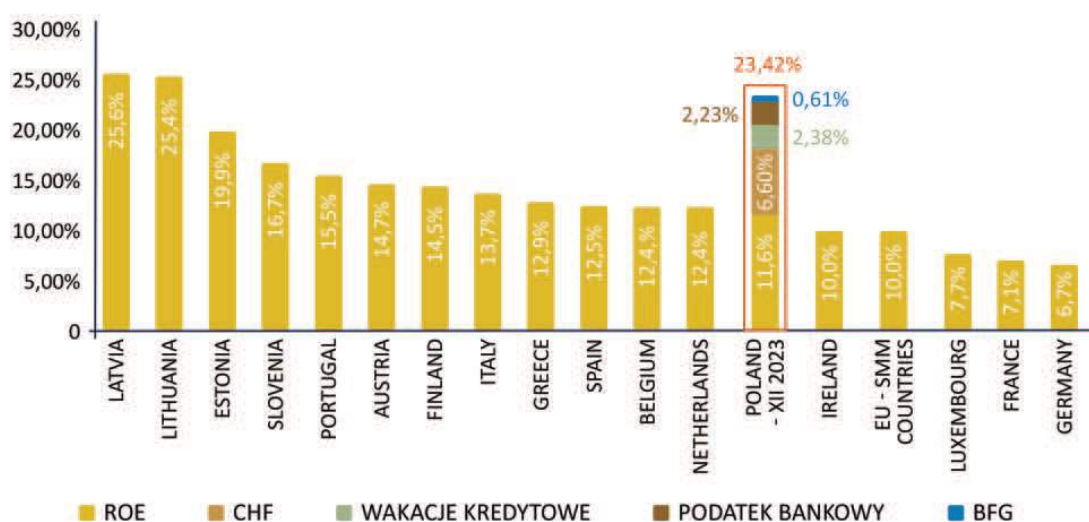
Rys. 20. ROA w wybranych sektorach GPW wg stanu na koniec IV kw. 2023 r. – na podstawie spółek notowanych na GPW w ramach poszczególnych sektorów

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane biznesradar.pl

Pomimo wysokich nominalnych zysków polskiego sektora bankowego była niższa niż w większości europejskich państw. Najniższą rentownością kapitału własnego (ROE) cechują się największe sektory bankowe (niemiecki, francuski), które w swojej działalności wykorzystują efekty skali. Mniejsze sektory bankowe, takie jak litewski, łotewski – charakteryzują się wyraźnie wyższą stopą zwrotu z kapitału. Polski sektor bankowy z ROE na poziomie 11,6% utrzymuje się na poziomie zbliżonym do średniej dla sektorów bankowych z krajów strefy euro, jednak na poziomie wyraźnie niższym niż sektory bankowe z krajów naszego regionu (które są podobne do polskiego sektora bankowego pod względem

wielkości). Przyczyny takiego stanu rzeczy leżą w silnym obciążeniu polskiego sektora bankowego licznymi podatkami i parafiskami. Teoretycznie, przy braku obciążenia sektora bankowego kosztami CHF, wakacjami kredytowymi, podatkiem bankowym i opłatami na BFG, rentowność kapitału własnego mogłaby wzrosnąć do poziomu 23,42% – jednego z wyższych wśród europejskich sektorów bankowy. W rzeczywistości jednak ROE polskiego sektora bankowego jest dużo niższe. Koszty związane z kredytami CHF obniżyły w 2023 r. ROE polskiego sektora bankowego aż o 6,6 pp. Wakacje kredytowe uszczupliły ROE o 2,38 pp., podatek bankowy o 2,23 pp., zaś opłata na BFG o 0,61 pp.

Rys. 21. Rzeczywisty i teoretyczny poziom rentowności kapitału własnego w krajach strefy euro oraz w Polsce

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF, EBC

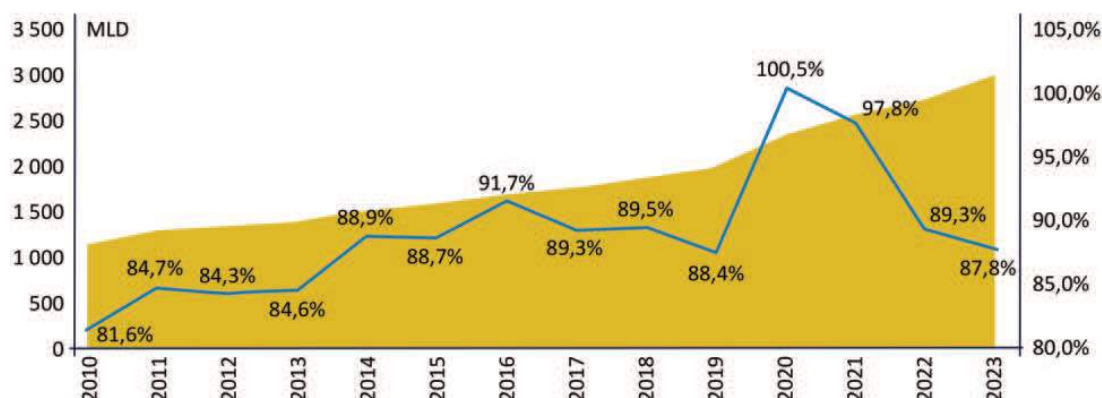
3. Wybrane dane bilansowe sektora bankowego po IV kwartale 2023 r.

Pod wieloma względami realna pozycja sektora bankowego jest znacznie gorsza niż 10 lat temu. Dotyczy to szczególnie porównania wielkości bilansowych do PKB oraz pozycji polskich banków na tle sektorów UE. Bez istotnych zmian banki nie będą w stanie powrócić na ścieżkę szybkiego wzrostu. Należy liczyć się, że ze spadkiem stóp procentowych dochody banków będą się zmniejszać, co dalej będzie obniżać ich zdolności do finansowania gospodarki.

Aktywa sektora bankowego w 2010 r. stanowiły blisko 82% PKB, 100,5% w 2020 r., zaś wg stanu na koniec 2023 r. ich udział osiągnął poziom 87,8%. Suma bilansowa sektora bankowego przekroczyła 3 bln zł. Polski sektor bankowy w ostatnich 5 latach znajduje się w fazie kurczenia się w stosunku do rozwijającej się gospodarki. Ogranicza to jego zdolność do finansowania gospodarki.

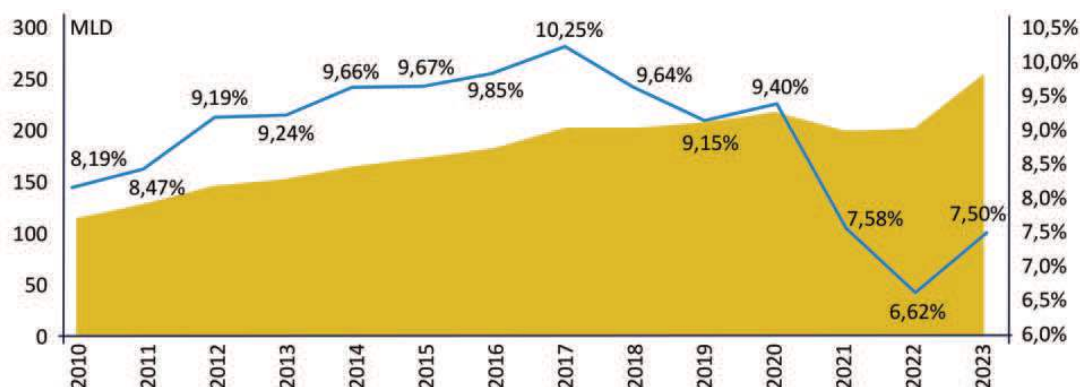
Kapitały własne sektora bankowego przekroczyły na koniec 2023 r. poziom 257 mld zł (historyczne maksimum), jednak w ujęciu realnym (w relacji do PKB) ich poziom zmniejszył się do 7,5%. Wysokie wyniki wypracowane w 2023 r. pozwoliły na poprawę tej relacji (z poziomu 6,62% na koniec 2022 r.), niemniej jednak poziom relacji kapitałów własnych do PKB osiągnięty na koniec 2023 r. pozostaje wyraźnie niższy niż w latach 2010 – 2021. Co istotne, bieżący poziom kapitałów własnych uwzględnia wynik finansowy wypracowany w 2023 r., a zatem jeszcze przed jego podziałem na dywidendy.

W 2023 r. kontynuowany był proces malejącego udziału kredytów dla sektora niefinansowego w aktywach banków. W tym samym okresie nastąpiło istotne zwiększenie udziału instrumentów dłużnych w aktywach banków. W rezultacie sektor bankowy przestaje być sektorem kredytowym. Równie mocno jest on zaangażowany w finansowanie instrumentów dłużnych.

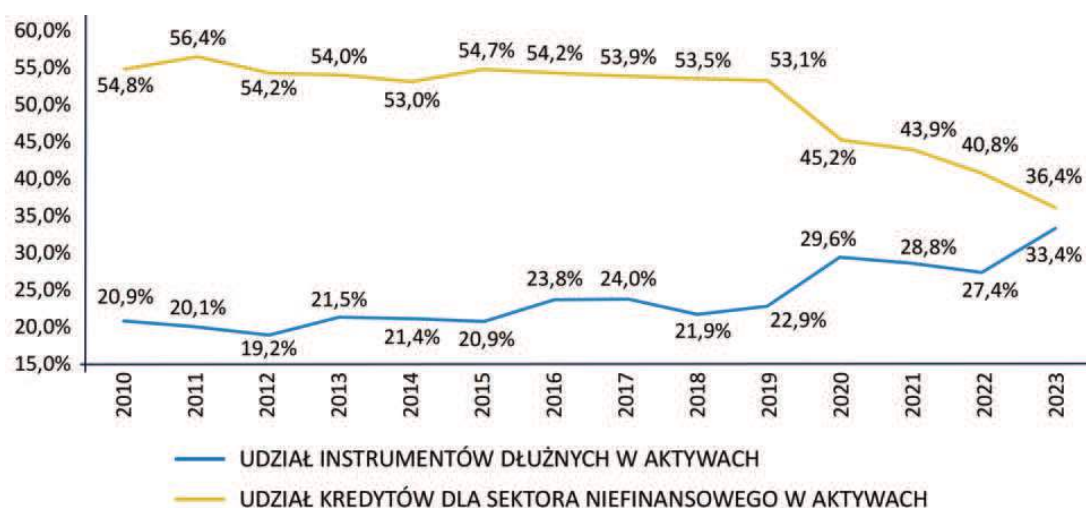
Rys. 22. Aktywa sektora bankowego i aktywa w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 23. Kapitały własne sektora bankowego i kapitały własne w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

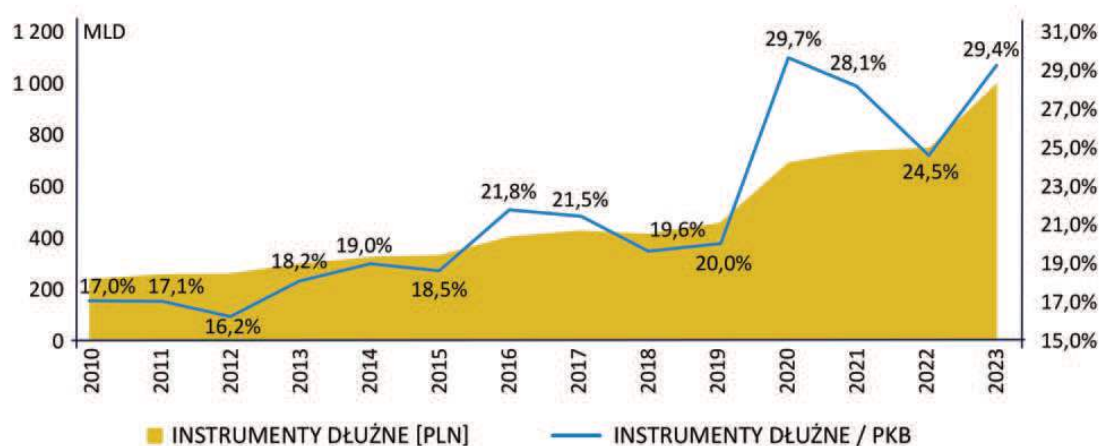

Rys. 24. Udział kredytów dla sektora niefinansowego i instrumentów dłużnych w aktywach

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Suma instrumentów dłużnych w aktywach banków przekroczyła 1 bln zł i stanowi 33,4% aktywów. W relacji do PKB poziom instrumentów dłużnych wzrósł do prawie 30% (z poziomu ok. 16–20% odnotowywanego w latach 2010–2015).

O ile w latach 2010–2019 instrumenty dłużne stanowiły około 2-krotność kapitałów własnych banków, o tyle od 2019 r. następuje systematyczny wzrost tej relacji. Wg stanu na koniec 2023 r. poziom relacji instrumentów dłużnych do kapitałów własnych jest

Rys. 25. Instrumenty dłużne w aktywach banków

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 26. Instrumenty dłużne w aktywach banków w relacji do kapitałów własnych

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

równy 3,91. Tak wysoka wartość mnożnika uwrażliwia kapitał własny na ewentualne przeszacowania rentowności obligacji, czego efektem są ponad proporcjonalne wahania poziomu kapitału własnego, co miało w szczególności miejsce w 2022 r.

Polski sektor bankowy ma jedną z najwyższych ekspozycji (liczoną jako udział w aktywach) wobec instytucji rządowych i samorządowych. Z kolei udział kredytów (łącznie, bez monetarnych instytucji finansowych i depozytów na żądanie) w relacji do aktywów w polskim sektorze bankowym jest najniższy spośród analizowanych sektorów bankowych. Polski sektor bankowy angażuje się w finansowanie instrumentów dłużnych skarbu państwa, natomiast w znacznie mniejszym stopniu finansuje gospodarkę.

Polski sektor bankowy znajduje się w grupie sektorów bankowych z państw takich jak: Grecja, Słowenia, Portugalia, Włochy. W krajach tych odnotowywane jest wysokie zaangażowanie sektorów bankowych w finansowanie instrumentów dłużnych instytucji rządowych i samorządowych przy jednoczesnym ograniczonym stopniu finansowania gospodarki poprzez

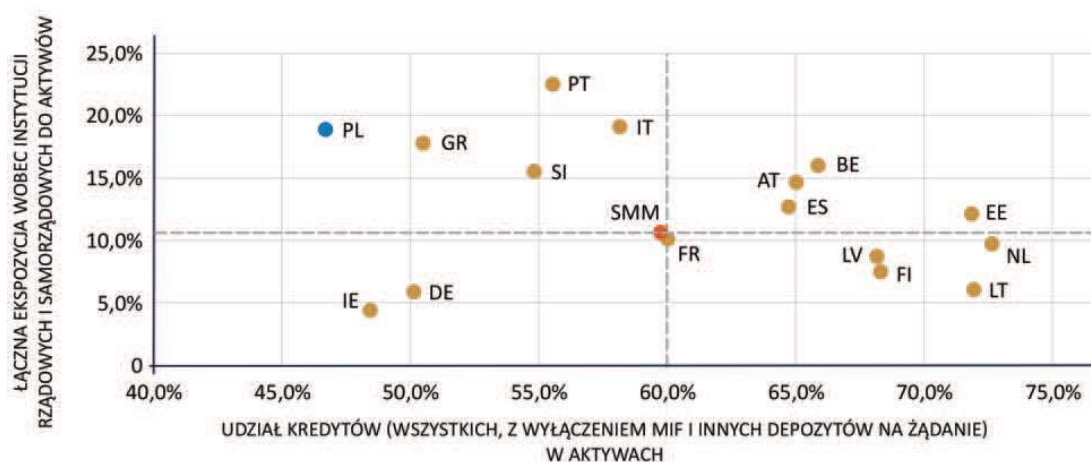
kredyt. Zupełnie odmienna sytuacja występuje w holenderskim, fińskim sektorze bankowym oraz w sektorach bankowych z krajów Północnej Europy (litewski, łotewski, estoński), które to cechują się mniejszą ekspozycją wobec instytucji rządowych i samorządowych, natomiast w znacznie większym stopniu angażują się w kredytowanie gospodarki.

Od czasu wprowadzenia podatku bankowego, tj. od 2016 r., w sektorze bankowym pogłębia się spadek wartości kredytów dla sektora niefinansowego do PKB. Na koniec 2023 r. ich poziom spadł poniżej 32% (historyczne minimum).

Wg stanu na koniec III kw. 2023², relacja kredytów dla sektora niefinansowego do PKB w Polsce osiągnęła poziom 32,6% i była jedną z najniższych spośród analizowanych sektorów bankowych.

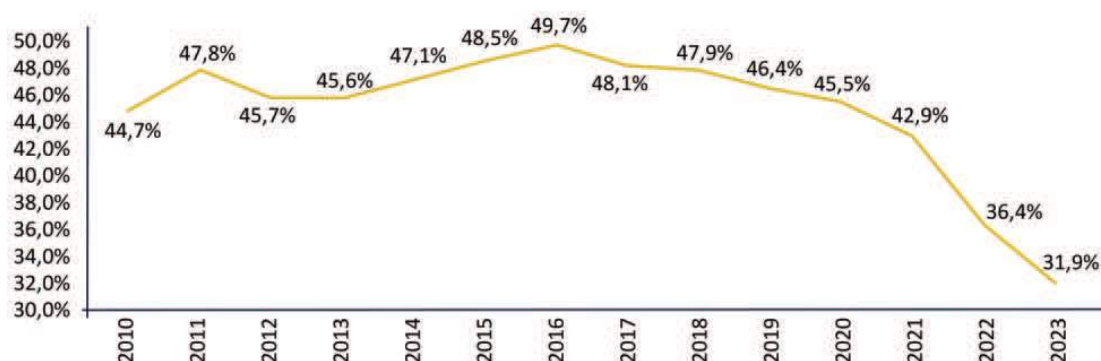
Równie źle wygląda kwestia kredytów dla przedsiębiorstw. W relacji do PKB ich poziom spadł do 11,3%.

² Ostatnie dostępne dane w momencie pisania niniejszego raportu dla sektorów bankowych krajów strefy euro datowane były na koniec III kwartału 2023 r.

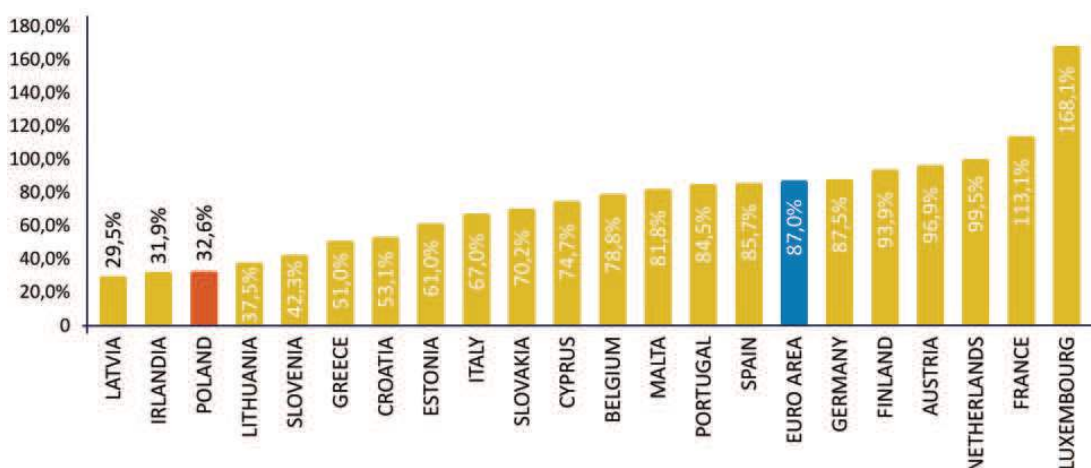
Rys. 27. Udział kredytów i udział rządowych i samorządowych instrumentów dłużnych w aktywach

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC, SSM, NBP

Rys. 28. Kredyty dla sektora niefinansowego w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

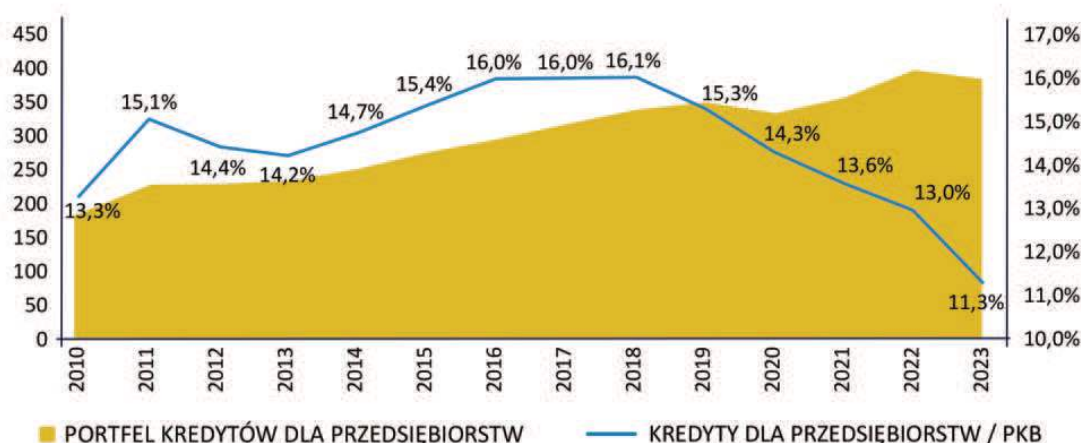

Rys. 29. Kredyty dla sektora niefinansowego w relacji do PKB [stan na koniec III kw. 2023]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC, KNF

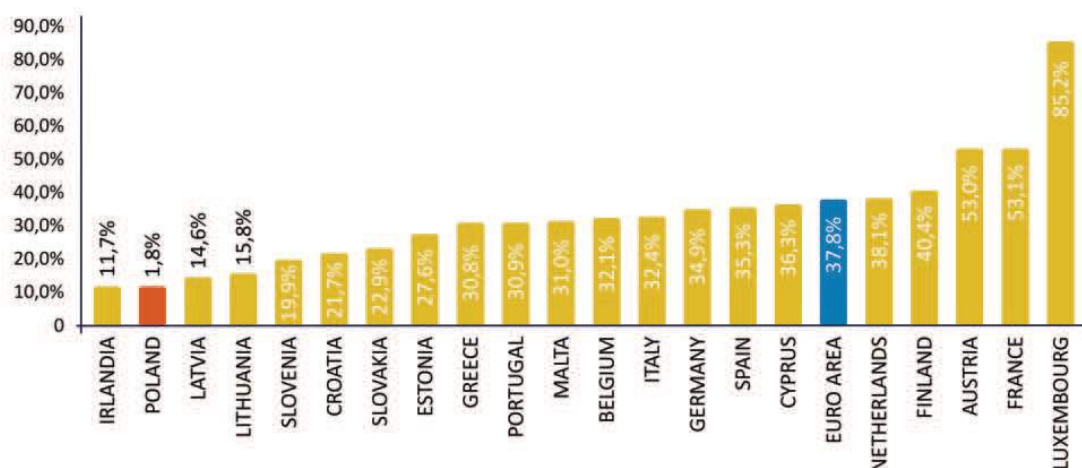
Wg stanu na koniec III kw. 2023, relacja kredytów dla przedsiębiorstw do PKB w Polsce osiągnęła poziom 11,8% i była jedną z najniższych spośród analizowanych sektorów bankowych. Średni poziom kredytów

dla przedsiębiorstw w relacji do PKB w strefie euro osiągnął poziom 37,8%, a zatem był ponad 3-krotnie wyższy niż w Polsce.

Rys. 30. Kredyty dla przedsiębiorstw w relacji do PKB w latach 2010–2023

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 31. Kredyty dla przedsiębiorstw w relacji do PKB [stan na koniec III kw. 2023]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane EBC, KNF

4. Luka kredytowa

Polski sektor bankowy jest silnie obciążony przez podatki i parapodatki nakładane przez państwo i instytucje państwowe:

- Podatki: CIT (14,1 mld zł – w 2023 r.), podatek bankowy (5,1 mld zł), co stanowi 18% całkowitych przychodów operacyjnych;
- Parapodatki: BFG (1,46 mld zł w 2023 r.) oraz wpłaty na FWK (2 mld zł w latach 2022–2023).

W rezultacie wysokich obciążeń podatkowych efektywna stopa podatkowa przekracza 42%. Istotnym obciążeniem sektora bankowego są również obciążenia regulacyjne i prawne. Koszt z tytułu tzw. wakacji kredytowych w latach 2022–2023 wyniósł ok. 14 mld zł,

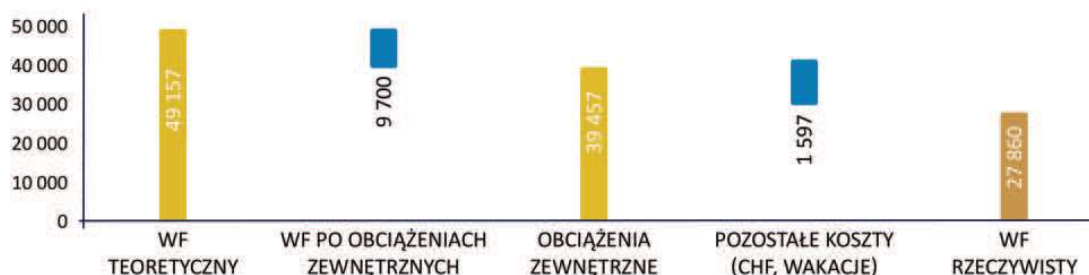
zaś kolejna ich edycja przewidziana na rok 2024 może kosztować sektor bankowy kolejne 3,7 mld zł (przy założeniu analogicznej partycypacji jak w okresie 2022–2023). Spory prawne dotyczące kredytów walutowych mogą oznaczać koszt na poziomie 90–100 mld zł w okresie 2023–2025. W rezultacie łącznie podatki i parapodatki oraz obciążania regulacyjne i prawne podnoszą stopę SOFIP (stopa obciążeń fiskalnych i parafiskalnych) do poziomu 64–67%. Tak wysokie obciążenia sektora bankowego istotnie rzutują na funkcjonowanie banków:

- Wpływają na możliwość wzrostu kapitałów.
- Kredyty dla sektora niefinansowego w relacji do PKB zmniejszyły się z poziomu 49,7% w 2016 r. do 31,9% wg stanu na koniec grudnia 2023 r. (średnia dla strefy euro to 87% PKB).

- Kredyty dla przedsiębiorstw w Polsce stanowią jedynie 11,3% PKB wobec średniej dla strefy euro na poziomie 37,8% PKB.
- Zmniejszenie realnej wartości kredytów w stosunku do potrzeb gospodarki związane jest m.in. z wprowadzeniem podatku bankowego i przyjęcie za jego podstawę aktywa (z pewnymi włączeniami, np. obligacje skarbu państwa).

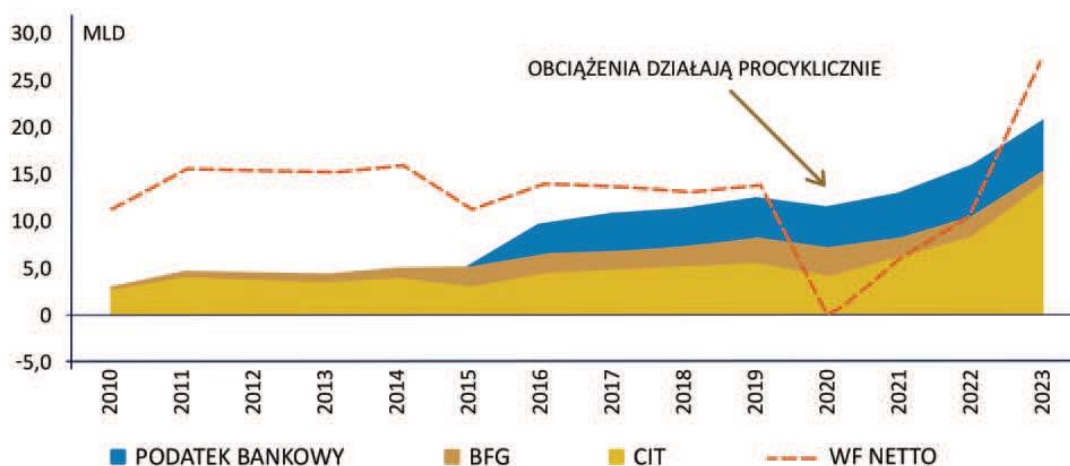
Nawet przy wysokich stopach procentowych całkowite koszty zewnętrzne pochłaniają blisko 44% możliwego do osiągnięcia WFN.

Obciążenia podatkowe i parafiskalne od 2015 r. stały się porównywalne z WF banków. Co istotne, obciążenia te z uwagi na swoją konstrukcję oddziałują bardzo silnie procyklicznie, czego najlepszym przykładem był rok 2020.

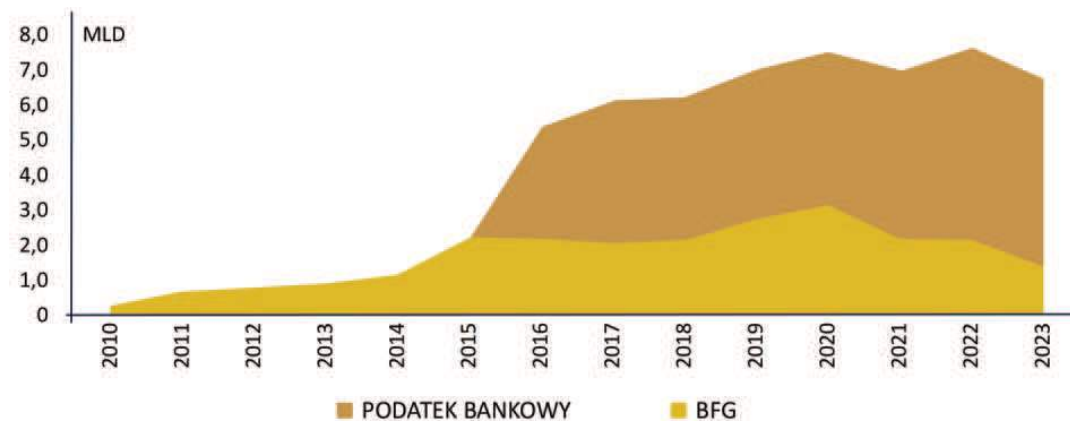
Rys. 32. WF banków – wpływ obciążeń zewnętrznych [mln PLN]

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

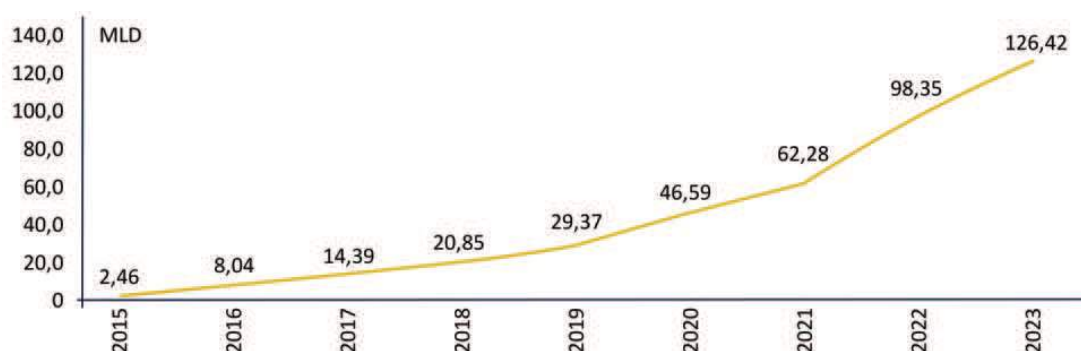
Rys. 33. Obciążenia sektora z tytułu podatku bankowego, opłat na BFG i CIT

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 34. Obciążenia sektora z tytułu podatku bankowego i opłat na BFG

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 35. Skumulowana wartość obciążeń zewnętrznych sektora bankowego (bez CIT)

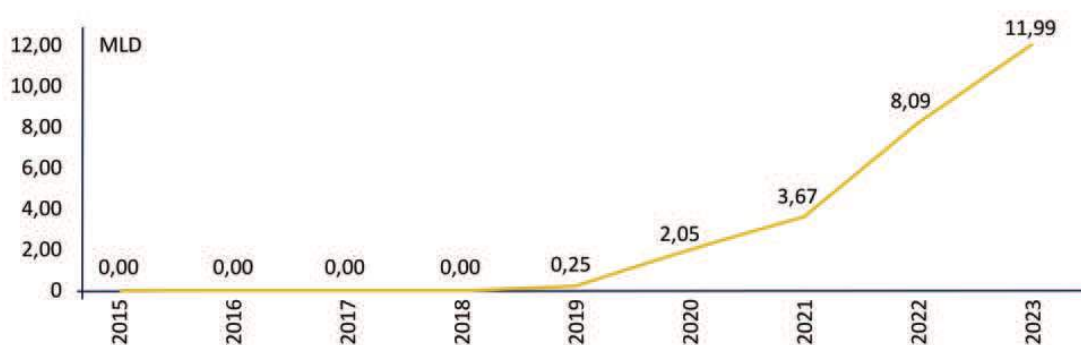
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Znaczący wzrost obciążeń zewnętrznych banków spowodowany był głównie za sprawą wprowadzenia podatku bankowego oraz zwiększenia składek na BFG. Średnioroczna suma obciążenia sektora bankowego podatkiem bankowym i składkami na BFG w latach 2016–2023 wzrosła do poziomu ok. 6,5–7,5 mld zł rocznie.

Suma obciążeń zewnętrznych (bez uwzględniania podatku CIT) w latach 2015–2023 przekroczyła 126 mld zł, przy czym największy jej wzrost odnotowywany był w latach 2020–2023.

Przyrost obciążeń zewnętrznych w latach 2020–2023 związany był przede wszystkim z wprowadzeniem

wakacji kredytowych oraz kosztami związanymi z ryzykiem kredytów walutowych. Co istotne, uszczuplenie wyników banków z tytułu ww. obciążeń skutkuje nie tylko niższym WFN sektora, ale również nie jest neutralne fiskalnie. Obciążenia te wpływają na zmniejszenie podstawy wymiaru podatku, a przez to sprawiają, że wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku CIT są niższe. Utracone wpływy budżetowe państwa w podatku CIT od banków z tytułu wakacji kredytowych i ryzyka CHF osiągnęły poziom 12 mld zł. Oznacza to, że zarówno wakacje kredytowe, jak i koszty związane z kredytami walutowymi ponoszone są również w pewnym stopniu przez całe społeczeństwo.

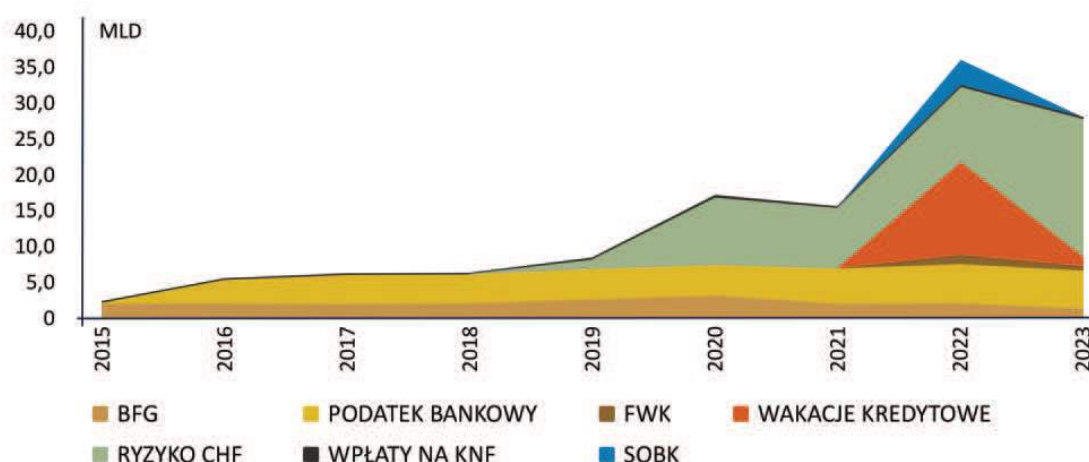

Rys. 36. Utracone wpływy budżetu państwa w podatku CIT od banków z tyt. wakacji kredytowych i ryzyka CHF

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Obciążenia zewnętrzne wzrosły do poziomu ponad 30 mld zł rocznie. W latach 2015 – 2023 skumulowane obciążenia zewnętrzne wyniosły:

- 35,39 mld zł – podatek bankowy
- 2,0 mld zł – FWK
- 14,0 mld zł – wakacje kredytowe
- 49,1 mld zł – ryzyko CHF
- 1,8 mld zł – koszty nadzoru
- 3,5 mld zł – SOBK

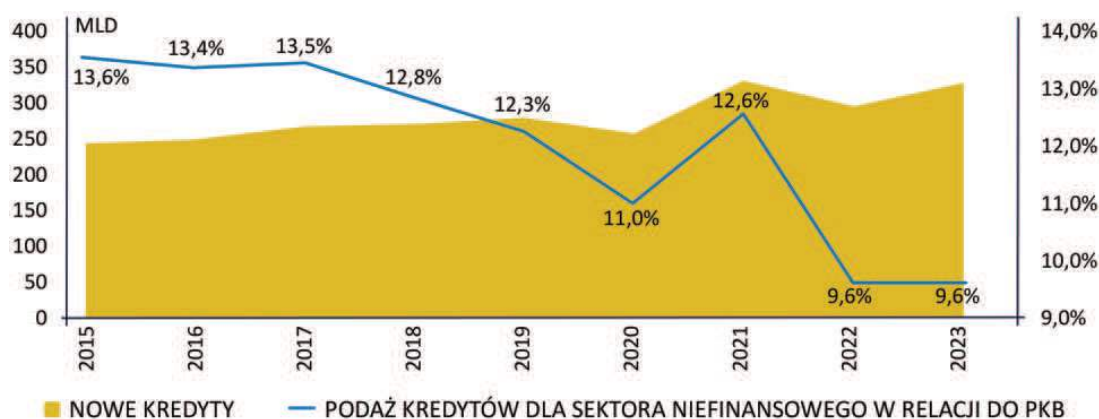

Rys. 37. Wartość obciążeń zewnętrznych sektora bankowego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

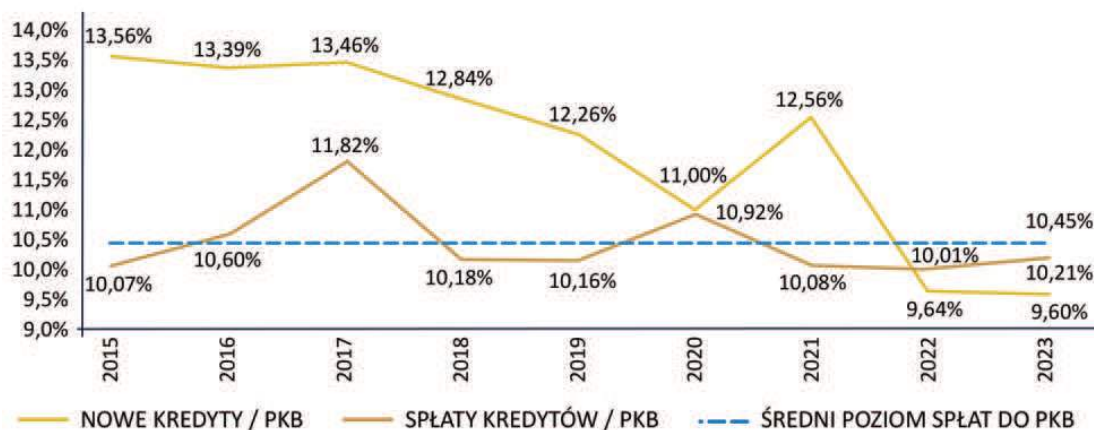
Od momentu wprowadzenia podatku bankowego, poziom nowych kredytów w relacji do PKB zaczął dynamicznie spadać, przez co nastąpił dramatyczny spadek kredytów w relacji do PKB.

Zarówno w 2022 r. i w 2023 r. doszło do sytuacji, w której nowo udzielane kredyty są poniżej poziomu spłaconych kredytów. Zjawisko to prowadzi do zmniejszenia nominalnej wartości portfeli kredytowych.

Rys. 38. Nowe kredyty¹ dla sektora niefinansowego w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Rys. 39. Nowe kredyty i spłaty do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

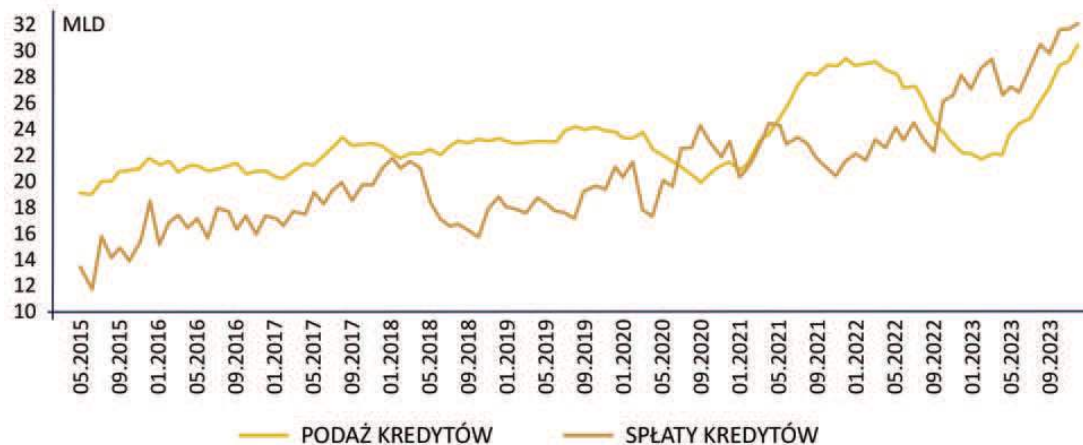
¹ Bez kredytów walutowych dla przedsiębiorstw

Pomimo wzrostu akcji kredytowej w II połowie 2023 r. poziom nadpłat istotnie przewyższał podaż nowych kredytów w całym 2023 r.

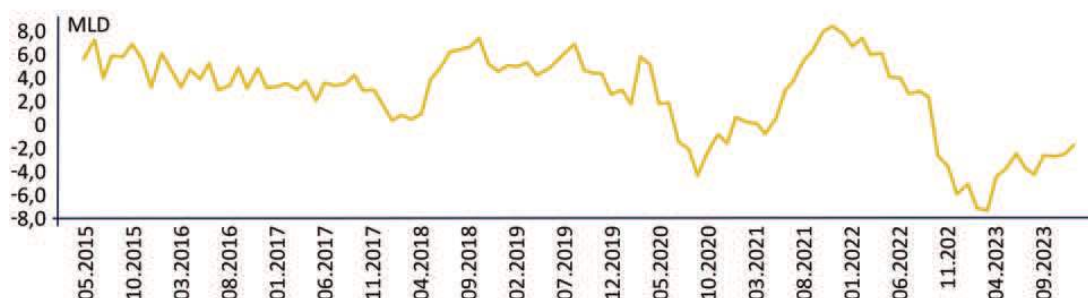
Przyrost kredytów dla sektora niefinansowego

utrzymywał się na ujemnym poziomie do końca 2023 r. Saldo (podaż minus spłaty) kredytów w IV kw. 2023 r. pozostawało ujemne (ok. -2 mld zł miesięcznie), choć w ostatnich miesiącach 2023 r. uległo ono wzrostowi.

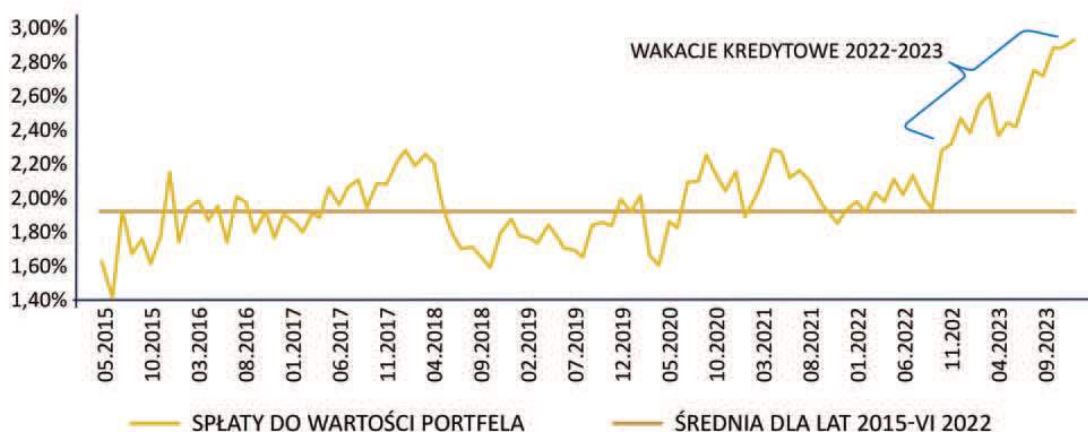
Rys. 40. 6-miesięczna średnia ciągłona podaży nowych kredytów dla sektora niefinansowego i spłat

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Rys. 41. 6-miesięczna średnia ciągłona salda nowych kredytów i spłat

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

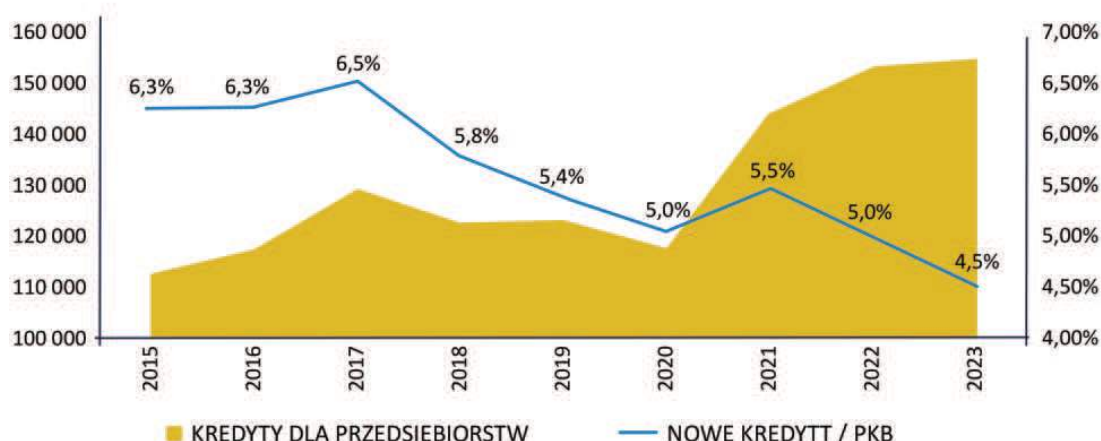
Rys. 42. 6-miesięczna średnia ciągłona miesięcznych spłat kredytów dla sektora niefinansowego w relacji do wartości portfela

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Poziom spłat i nadpłat kredytów dla sektora niefinansowego, zapoczątkowany wprowadzeniem wakacji kredytowych, w IV kwartale 2023 r. osiągał historyczne maksima. Bezpośrednim, głównym powodem takiego stanu rzeczy były wakacje kredytowe, które z założenia miały wspierać osoby mające trudności w obsłudze kredytu – nie zaś wspierać osoby, które takiego wsparcia nie wymagają, a środki uzyskane z niezapłaconych w ramach

wakacji kredytowych rat przeznaczają na nadpłaty kapitału.

Od 2018 r. silnemu obniżeniu uległa realna wielkość podaży kredytów dla przedsiębiorstw. O ile w 2017 r. nowe kredyty dla przedsiębiorstw stanowiły 6,5% PKB, o tyle na koniec 2023 r. relacja ta obniżyła się do historycznego minimum (4,5% PKB).

Rys. 43. Podaż kredytów dla przedsiębiorstw w relacji do PKB

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Również poziom spłat i nadpłat kredytów dla przedsiębiorstw osiąga obecnie historyczne maksima – wyraźnie powyżej podaży kredytów.

W latach 2022–2023 podaż nowych kredytów była niższa o około 120–135 mld zł rocznie od poziomu zapewniającego udział 13,5% nowych kredytów do

PKB. Aby utrzymać relację nowych kredytów do PKB na poziomie sprzed okresu wprowadzenia podatku bankowego (ok. 13,5% PKB), wymagane byłoby zwiększenie podaży kredytów dla sektora niefinansowego do poziomu blisko 465 mld zł w 2023 r., a zatem o ponad 135 mld zł w stosunku do rzeczywiście osiąganego poziomu.

Rys. 44. Podaż kredytów dla przedsiębiorstw – 6 miesięczna średnia ciągniona

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

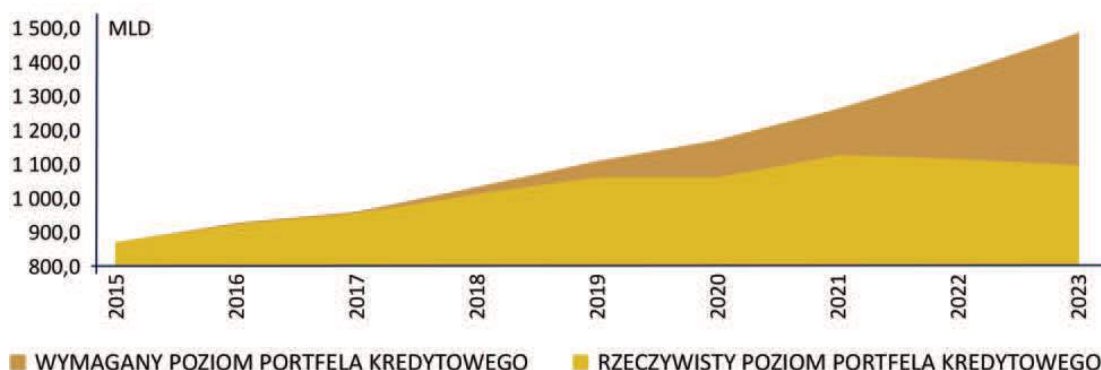
Rys. 45. Rzeczywista i wymagana podaż kredytów dla sektora niefinansowego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

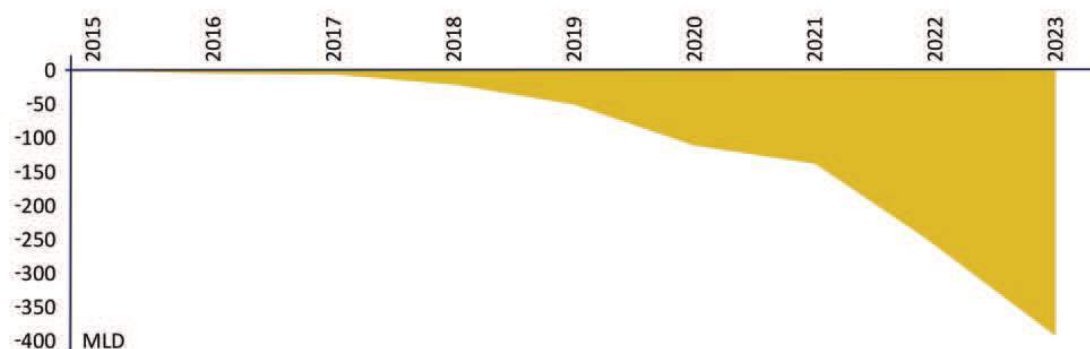
Wyższa podaż kredytów pozwoliłaby na zbudowanie portfela kredytów dla sektora niefinansowego na poziomie ok. 1 489 mld zł (ok. 43,5% PKB).

Skumulowany niedobór kredytów w latach 2015–2023 osiągnął ok. 400 mld zł.

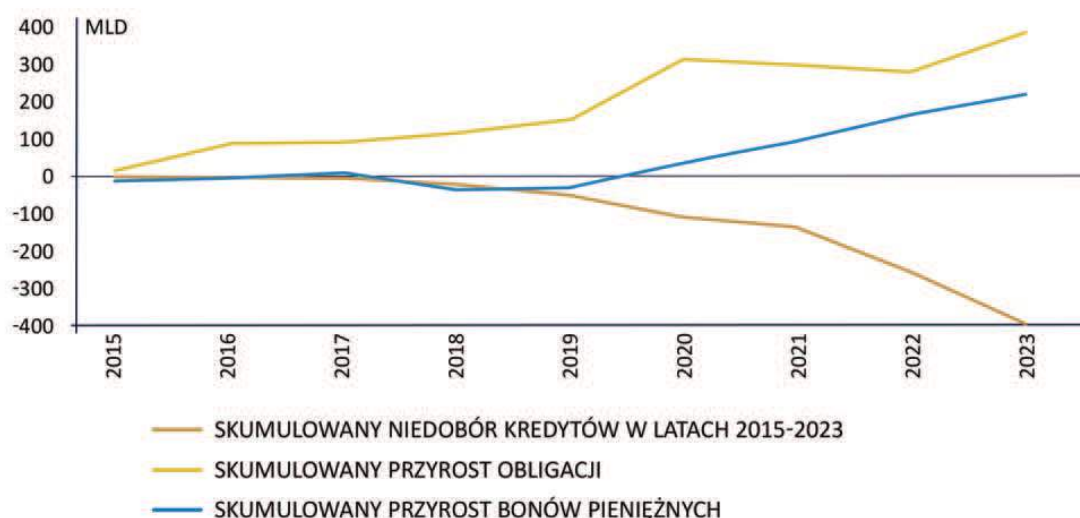
Luka kredytowa została odłożona we wzroście o 400 mld obligacji, a dodatkowa nadpłynność została ulokowana w bonach pieniężnych. Proces ten uległ nasileniu od 2017 r., co związane jest z konstrukcją podatku bankowego.

Rys. 46. Portfel kredytów dla sektora niefinansowego

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Rys. 47. Skumulowany niedobór kredytów w latach 2015–2023

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

Rys. 48. Skumulowany niedobór kredytów w latach 2015–2023

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane NBP

5. Wymagany poziom wyników finansowych i rentowności aktywów sektora bankowego dla zachowania zdolności do finansowania gospodarki

Dla wsparcia inwestycji w polskiej gospodarce konieczne jest zapewnienie wzrostu kredytów w okresie roku na poziomie 220–230 mld zł, co wymaga rocznego zwiększania kapitałów własnych na poziomie 40–45 mld zł (co stanowi blisko 2-krotność WF osiągniętego w 2023 r.). W tym celu przeprowadzono symulację, w której punktem wyjścia był możliwy do osiągnięcia poziom rentowności aktywów, który oddziaływał na zdolność sektora bankowego do finansowania gospodarki. Na potrzeby symulacji przyjęto następujące założenia:

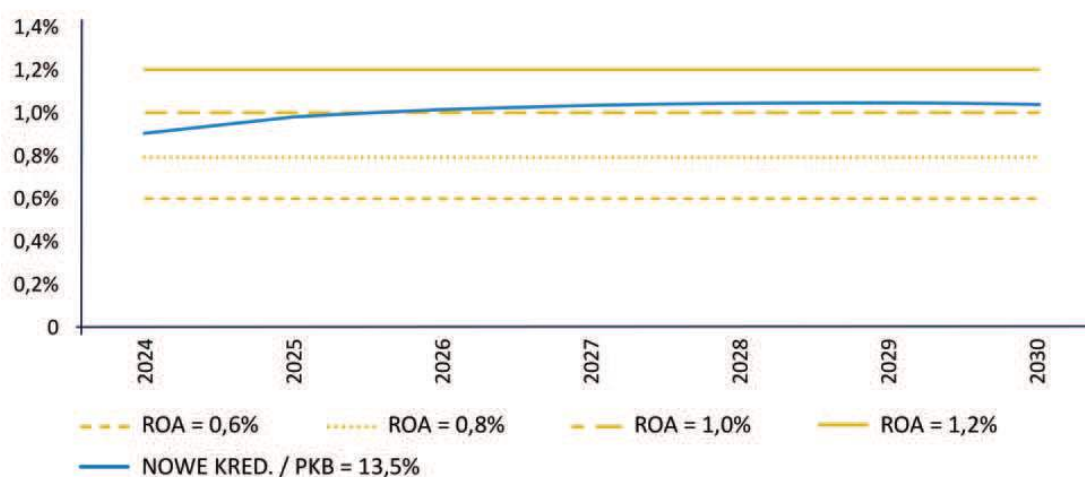
- ROA w wariancie W-1 = 0,6%, w W-2 = 0,8%, w W-3 = 1%, w W-4 = 1,2%.
- Parametry wariantu W-5 determinowane są wysokością podaży nowych kredytów w relacji do PKB, gdzie w 2024 r. podaż nowych kredytów do PKB = 12%, zaś w latach 2025–2030 utrzymuje się na poziomie 13,5% PKB (średnia z lat 2015–2017).
- Dynamika nominalnego wzrostu PKB przyjęta została na poziomie 8,15% w 2024 r., 7,12% w 2025 r. oraz 6,6% w latach 2026–2030 i wynika ona z realnego wzrostu PKB i przewidywanej inflacji:
 - Dynamika realnego PKB: 3% w latach 2024–2026 oraz 3,5% w latach 2027–2030;
 - Inflacja CPI: 5% w latach 2023–2024, 4% w 2025 r., 3,5% w 2026 r. oraz 3% w latach 2027–2030.

- Aktywa sektora bankowego będą zwiększały swoją relację do PKB z poziomu 0,88 w 2023 r. do 1,02 na koniec 2030 r. (o 20 pb. rocznie). Nominalny przyrost sumy bilansowej będą determinowany wzrostem relacji aktywów sektora bankowego do wzrastającej nominalnej wartości PKB.
- Mnożnik determinujący poziom kredytów dla sektora niefinansowego w relacji do kapitału własnego (wyznaczający zapotrzebowanie na kapitał) przyjęto na podstawie długoterminowej średniej (5,2).
- 70% wypracowanego WF przeznaczane jest na budowanie kapitałów własnych, zaś 30% na dywidendy.
- Poziom spłat kredytów w kolejnych latach wynosi 23,6% ubiegłorocznej wartości portfela kredytowego (na podstawie średniej z lat 2015–2021).

Scenariusze W-1 -4 zakładają ROA na poziomie 0,6% – 1,2%, zaś W-5 zakłada dojście do podaży kredytów na poziomie 12% PKB w 2024 r. i 13,5% PKB w kolejnych latach.

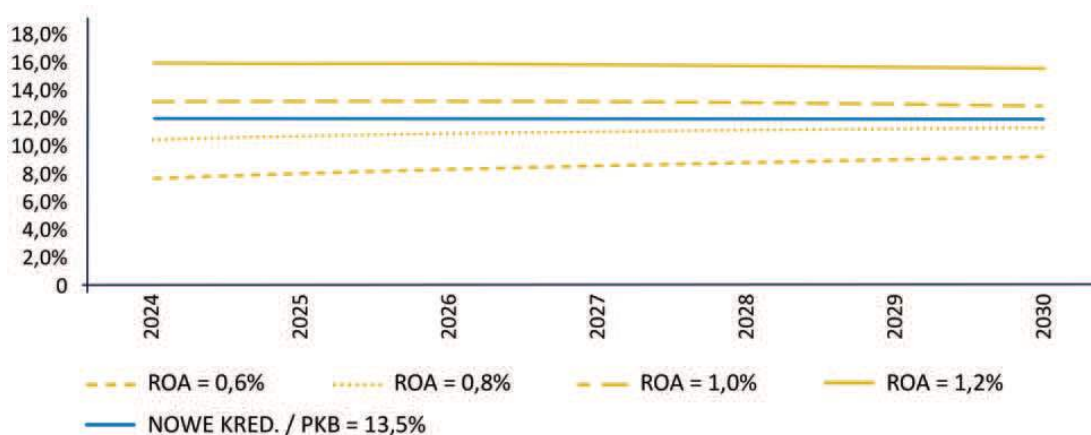
Przy ROA na poziomie poniżej 1% ROE będzie niższe niż koszt kapitału (12%). Scenariusz W-5 utrzymuje stopę zwrotu z kapitału na minimalnym, wymaganym przez akcjonariuszy poziomie.

WF banków muszą przekraczać 30 mln zł dla utrzymania ROE powyżej 12%. W warunkach spadających stóp procentowych warunek ten może być trudny do zrealizowania.

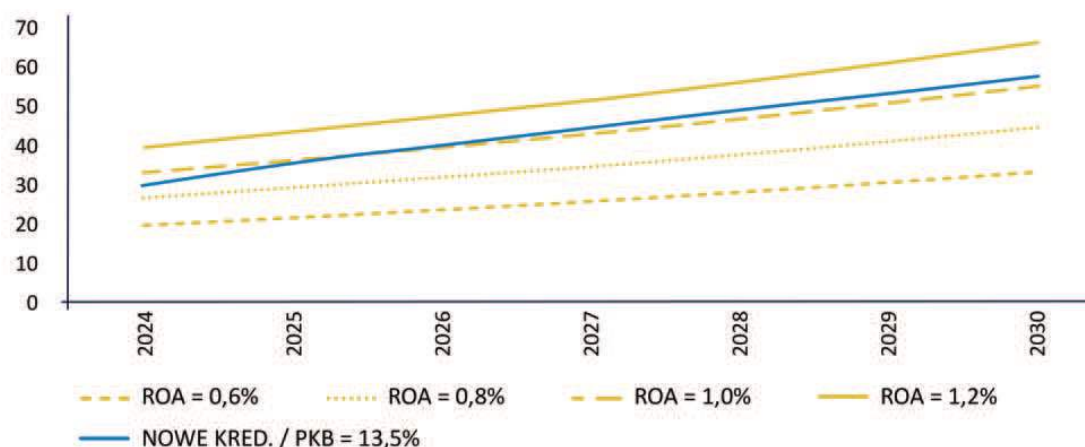
Rys. 49. ROA dla wariantów W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 50. ROE dla wariantów W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

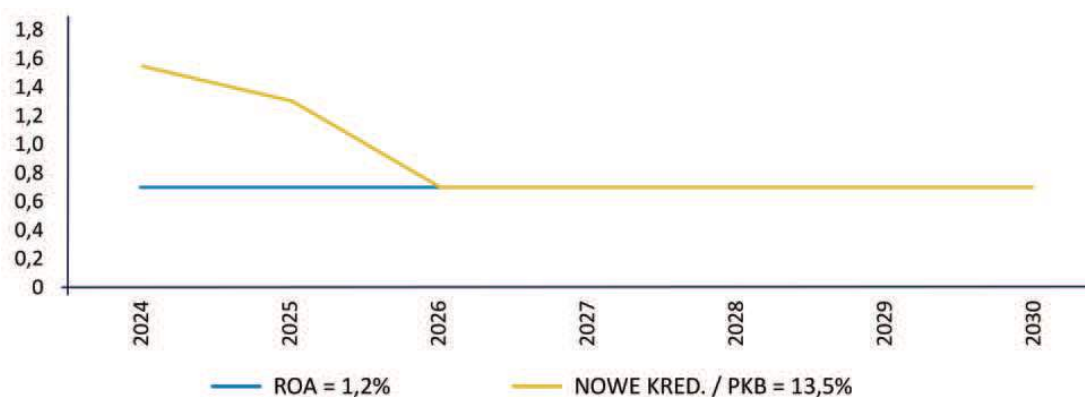

Rys. 51. WFN dla wariantów W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Scenariusz W-5 zakłada dynamiczny wzrost kapitałów banków dla odbudowy portfeli kredytowych.

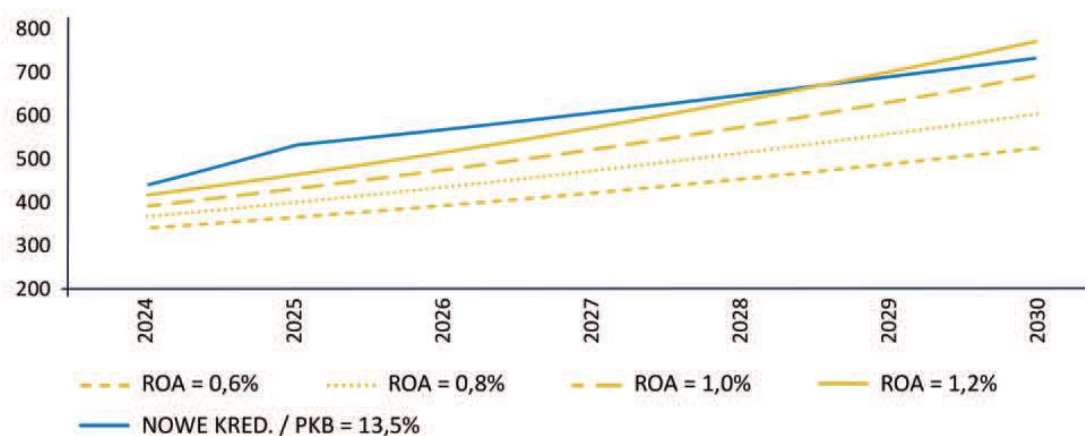
W kolejnych latach będzie istniała przestrzeń dla dywidendy na poziomie 30% WFN.

Rys. 52. Przyrost kapitału/ WFN dla wariantów W-1 – W-5

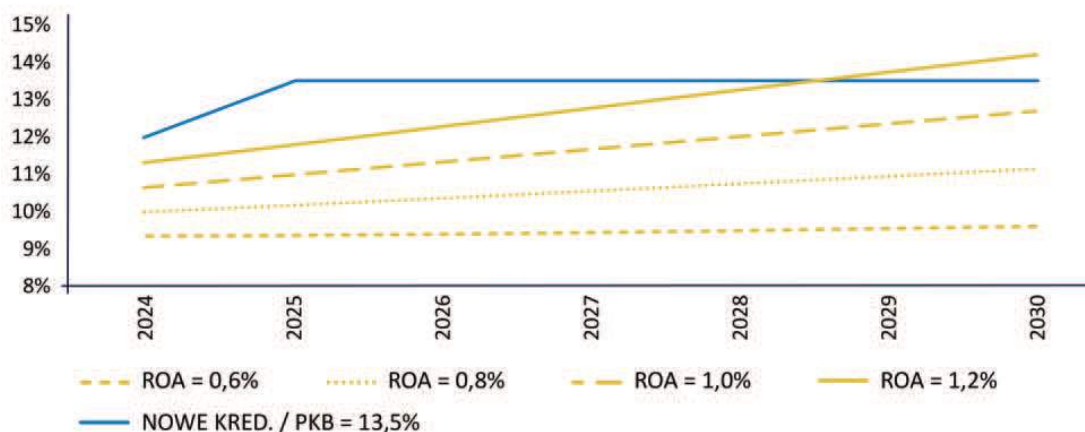
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Podaż kredytów w latach 2024–2025 musi przekroczyć poziom 400 mld zł rocznie i wzrosnąć do poziomu ok. 700 mld zł w 2023 r.

Dla odbudowy portfeli kredytowych konieczne jest znaczące zdynamizowanie podaży nowych kredytów z obecnego poziomu 9,5% do 13–14% PKB rocznie.

Rys. 53. Nowe kredyty – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

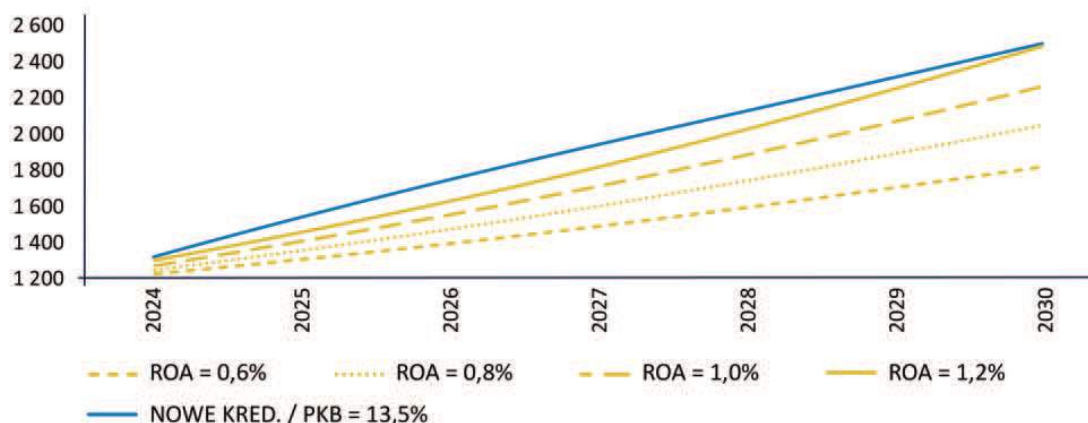
Rys. 54. Nowe kredyty/ PKB – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Portfel kredytów dla sektora niefinansowego już w 2025 r. powinien wzrosnąć do 1,4 bln zł i zwiększyć

się do ponad 2,2 bln na koniec 2030 r. (wzrost o 100–125% w stosunku do obecnego poziomu).

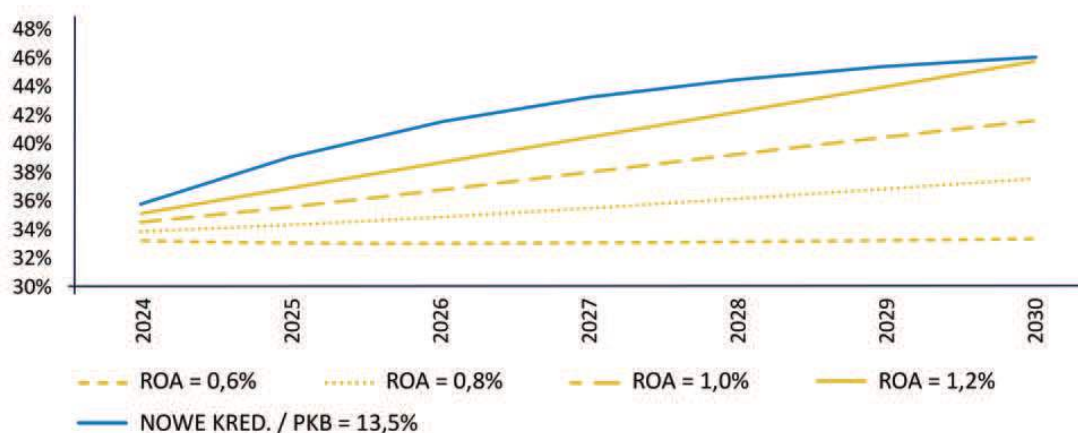

Rys. 55. Kredyty dla sektora niefinansowego – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Jedynie przy ROA na poziomie > 1% możliwe będzie zwiększenie udziału kredytów dla sektora niefinansowego na poziomie ok. 42%. Odbudowanie relacji

kredytów dla sektora niefinansowego do PKB na poziomie z 2016 r. (ok. 50%) do końca 2030 r. wymagałoby 7 lat z utrzymaniem ROA na poziomie 1,4%.

Rys. 56. Kredyty dla sektora niefinansowego/ PKB – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

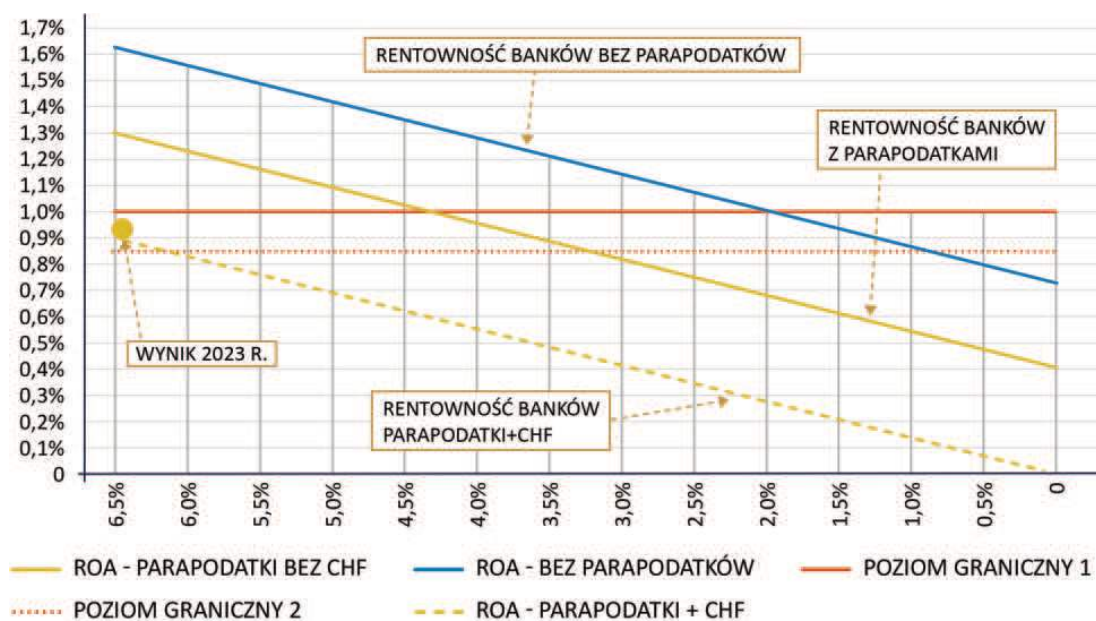
Przy obecnym poziomie obciążeń, w warunkach oczekiwanego spadku stóp procentowych, sektor bankowy już przy st. ref. na poziomie 4% nie będzie w stanie utrzymać ROA > 1%. Racjonalizacja obciążeń sektora bankowego pozwoli na zwiększenie odporności wyników banków i ich zdolności do budowania kapitałów własnych nawet w warunkach spadających stóp procentowych.

Na potrzeby symulacji przyjęto założenie dot. spadku stopy referencyjnej NBP w okresie prognozy. Przyjęto

założenie, że od 2027 r. możliwe będzie ustalenie średniorocznego poziomu stopy referencyjnej równej 2%.

Przy spadku stóp NBP nastąpi obniżenie rentowności banków.

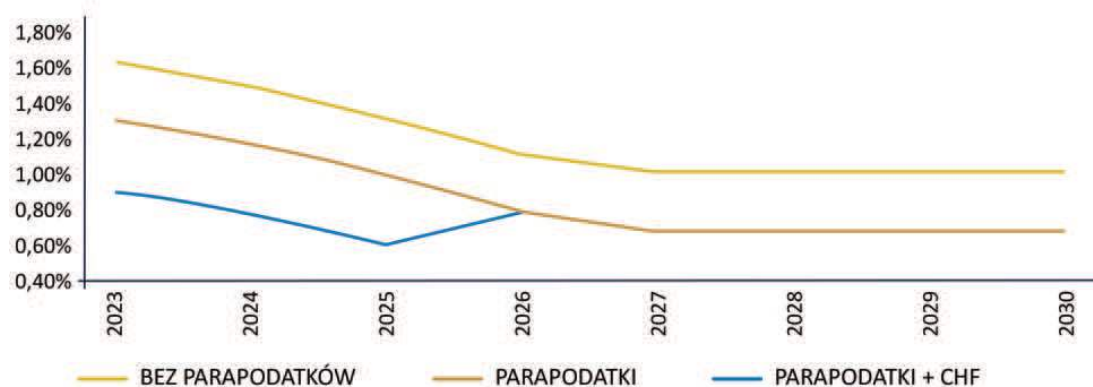
Wyniki banków zostaną istotnie osłabione – w szczególności w warunkach utrzymania wysokich obciążeń parafiskalnych zwiększonych o koszty ryzyka prawnego CHF.

Rys. 57. Skumulowany ROA vs stopa NBP

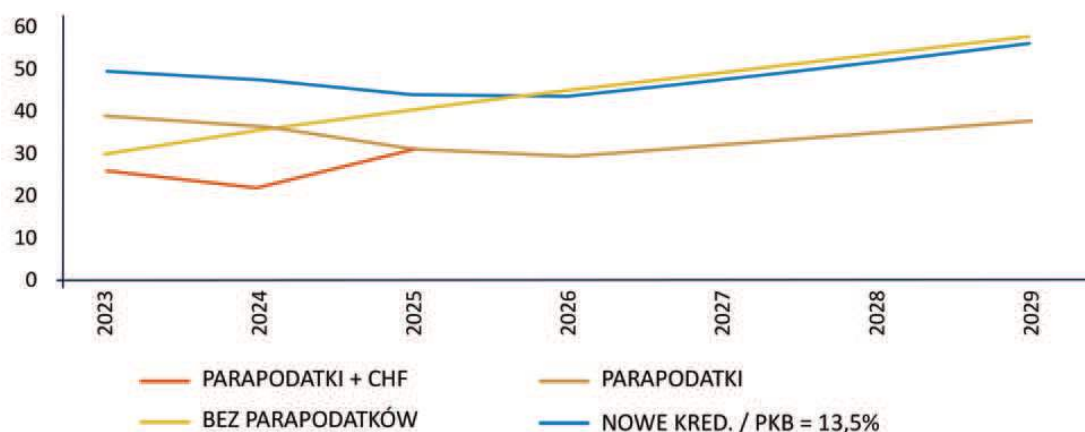
Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 58. Średnia stopa NBP w czasie

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

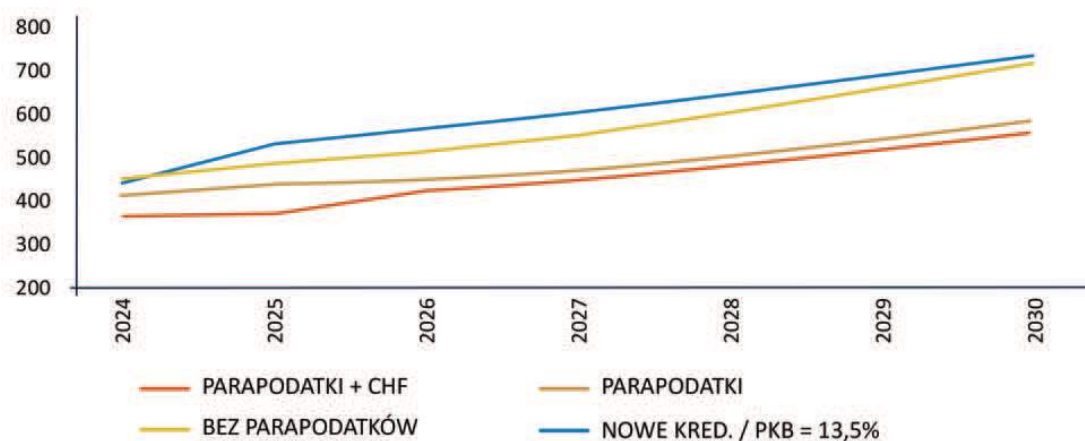
Rys. 59. ROA banków

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Rys. 60. WFN dla wariantów W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

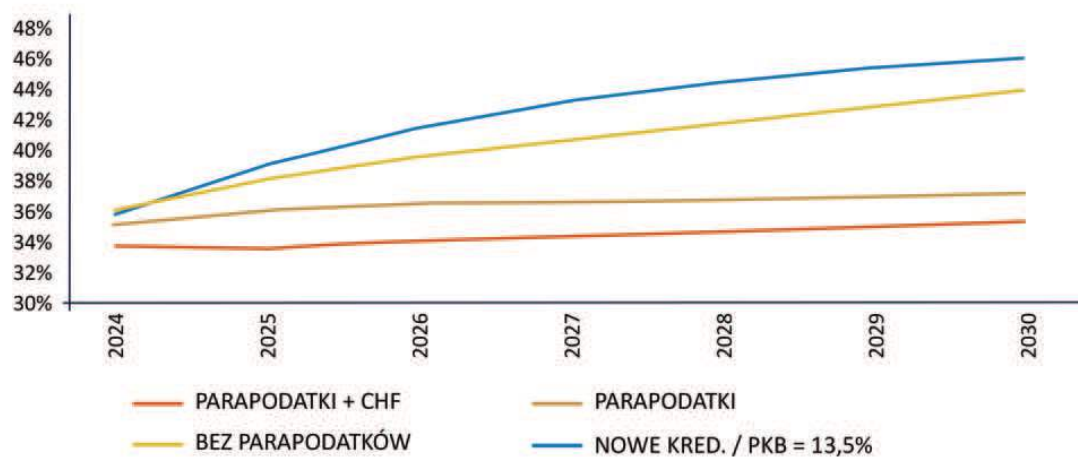

Rys. 61. Nowe kredyty – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

Zmniejszenie wyników finansowych będzie skutkowało znaczącym ograniczeniem podaży nowych kredytów.

Bez zmian w pobieraniu podatków portfele kredytowe pozostaną w stagnacji i nie będą w stanie odbudować się do poziomów z wcześniejszych lat.

Rys. 62. Kredyty dla sektora niefinansowego/ PKB – warianty W-1 – W-5

Źródło: Opracowanie własne Zespołu Badań i Analiz ZBP, dane KNF

6. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wskazała na następujące spostrzeżenia:

- Polskie banki stały się zbyt małe, aby finansować duże projekty;
- Kredyty stanowią obecnie mniej niż 1/3 aktywów sektora bankowego;
- Niewystarczający wzrost kapitałów staje się coraz większym problemem sektora;
- Od 2015 r. sektor był obciążany nadmiarem opłat i paropodatków, co wygenerowało stopę obciążenia wyniku na poziomie ponad 60%;
- Stopa zwrotu z kapitału banków utrzymuje się chronicznie poniżej kosztu kapitału – w ten sposób sektor odcięty jest od finansowania ze strony inwestorów i budowania kapitałów poprzez giełdę;
- Wakacje kredytowe doprowadziły do znaczącego wzrostu nadpłat kredytów (co nie było celem tego mechanizmu) prowadząc w warunkach wysokich stóp procentowych i zmniejszenia popytu na kredyt do spadku nominalnych i realnych wartości portfeli banków;
- Problem generowania nowej akcji kredytowej stanie się szczególnie palący w sytuacji uruchomienia środków z KPO i powrotu gospodarki na ścieżkę wzrostu.

W perspektywie 2030 r. nadal niesprecyzowana jest rola, jaką powinien odgrywać sektor bankowy w gospodarce. Brak jest odpowiedzi na pytanie, jak powinien rozwijać się sektor bankowy – czy wzrost powinien odbywać się na zasadzie wzrostu organicznego, czy też poprzez giełdę i inwestorów. Konieczne jest zatem określenie tego, jaką rolę powinien odgrywać sektor bankowy w finansowaniu gospodarki i jakie kapitały są docelowo potrzebne sektorowi bankowemu oraz jak powinny być one budowane.

W kontekście długookresowej perspektywy roli i rozwoju sektora bankowego w Polsce do rozstrzygnięcia pozostają pewne problematyczne kwestie:

- 1) Kwestia obciążeń sektora bankowego;
- 2) Szereg problemów prawnych:
 - a) Presja na uprzywilejowanie interesów klientów w relacjach pomiędzy bankami a klientami;
 - b) Ingerowanie w relacje prawne pomiędzy klientami a bankami z naruszaniem kanonów

i dobrych praktyk, podważanie fundamentów relacji pomiędzy stronami;

- c) Nieliczenie się z kosztami przy braku świadomości, że preferowanie wybranych grup klientów przenosi koszty i ograniczenia na inne grupy klientów – przykładami są spory dotyczące walutowych kredytów mieszkaniowych, czy też przenoszenie pełnej odpowiedzialności na banki za autoryzację transakcji elektronicznych;
- 3) Ingerowanie instytucji rządowych w funkcjonowanie sektora bankowego.

Utrzymanie przeregulowań oraz „ręcznej ingerencji” w warunki funkcjonowania banków skutkować będzie powrotem do niskiej rentowności, niskiej atrakcyjności polskich banków dla inwestorów oraz ograniczeniem możliwości zwiększania kapitałów. Co gorsze, nieprzewidywalność przyszłych obciążeń oraz osiągniętych wyników już dziś tworzy konserwatywne skłonności do planowania własnych działań. Skutkuje to ograniczeniem możliwości do zwiększania akcji kredytowej i finansowania gospodarki oraz brakiem możliwości osiągnięcia przez sektor bankowy oczekiwanych możliwości w zakresie współfinansowania istotnych projektów dla rozwoju gospodarki państwa.

Przeprowadzona analiza pozwala na zdiagnozowanie barier i hamulców rozwoju sektora bankowego, ale również na wskazanie potencjalnych driverów wzrostu i rozwoju banków w Polsce:

- 1) Hamulce wzrostu i rozwoju sektora bankowego:
 - a) Niepewność w zakresie osiągniętych WF i rentowności banków:
 - Spadające stopy procentowe będą przekładały się na obniżenie dochodów banków;
 - W przypadku braku redukcji obciążeń podatkowych i paropodatkowych możliwy jest powrót do niskich rentowności;
 - b) W zakresie kapitałów:
 - Poważnym hamulcem rozwoju kapitałów banków są wysokie obciążenia podatkowe i paropodatkowe oraz koszty ryzyka prawnego;
 - Zbyt niska, w stosunku do potrzeb, dynamika wzrostu kapitałów, skutkująca brakiem możliwości odbudowy realnej wartości

- kapitałów własnych (w relacji do PKB) a nawet ich spadkiem.
 - Ograniczone możliwości organicznego wzrostu kapitałów;
 - Słabe zainteresowanie ze strony inwestorów – stopa zwrotu chronicznie utrzymuje się na poziomie niższym niż koszt kapitału
- c) Problemy CHF i niepewność regulacyjna:
- Nierozwiązany problem CHF – brak stabilności i przewidywalności, a przy braku rozwiązania systemowego koszty ponoszone są przez całe społeczeństwo;
 - Nowe wymogi regulacyjne i ustawowe zmiany warunków wcześniej zawartych umów (np. wakacje kredytowe) mogą powodować nieoczekiwane koszty dla banków;
 - Kontynuowany (choć przesunięty w czasie) jest proces zamiany wskaźnika WIBOR na nowy wskaźnik referencyjny.
- d) Bariery i hamulce wzrostu kredytowania:
- Osiągane wyniki przy spadających stopach procentowych (hamowane dodatkowo przez obciążenia) oraz ograniczone możliwości w zakresie zwiększenia kapitałów będą istotnie wpływać na wielkość akcji kredytowej;
 - Nowa sprzedaż kredytów w sektorze bankowym już dziś znajduje się zdecydowanie poniżej potencjału sektora;
 - Akcja kredytowa postępuje wolniej niż wzrost gospodarki – wartość nowej sprzedaży kredytów sektora bankowego w relacji do PKB systematycznie spada (z 16,0% w 2016 roku do 10,8% w 2023 roku);
 - Zdolność sektora do finansowania gospodarki w przyszłości cechuje się wysoką nieprzewidywalnością;
 - Scenariusze NBP wskazują na ryzyko dalszego obniżania się relacji wolumenu kredytów do PKB;
 - Poprzez obciążenia regulacyjne sektor stał się zbyt mały, aby finansować duże projekty inwestycyjne – nawet w układzie konsorcyjnym;
- Realne jest ryzyko niezapewnienia podaży kredytów na odpowiednim poziomie, z negatywnym wpływem na wzrost gospodarki
- 2) Motory wzrostu sektora bankowego:
- a) Czynniki popytowe:
- Zapotrzebowanie na kredyty dla przedsiębiorstw w związku z modernizacją gospodarki i transformacją energetyczną (KPO). Wykorzystanie środków z Krajowego Planu Odbudowy (KPO) na inwestycje publiczne i wsparcie projektów infrastrukturalnych zwiększy popyt na kredyty, zwiększy zatrudnienie i poprawi sytuację finansową gospodarstw domowych;
 - Zwiększenie możliwości kredytowania zakupu nowych mieszkań – skutek spadku stóp procentowych i obniżenia kosztów obsługi kredytów mieszkaniowych;
- b) Zmiany dotyczące przepisów podatkowych i obciążania banków – zastąpienie podatku bankowego w obecnej formule podatkiem uzależnionym od WF (analogicznie jak CIT);
- c) Zwiększenie przejrzystości w zakresie regulacyjnym i przewidywalności przyszłych kosztów;
- d) Rezygnacja z doraźnych działań na rzecz rozwiązań systemowych – takich jak FWK (w zakresie wsparcia kredytobiorców);
- e) Systemowe rozwiązanie problemu CHF – największym problemem dla banków i dla całej gospodarki jest długoterminowe dociążenie rezerwami i ograniczenie wyniku finansowego w skali dotąd niespotykanej w sektorze bankowym. Łączna skala może osiągnąć 100 mld zł i będzie to proces rozciągnięty w czasie. Wyłącza to wiele banków ze ścieżki normalnego budowania kapitałów, co przekłada się na około 500 mld zł nieudzielonych kredytów;
- f) Poprawa sytuacji makroekonomicznej i perspektyw dla polskiej gospodarki oraz wprowadzenie rządów prawa mogą pozwolić na powrót do Polski zagranicznych inwestorów;
- g) Konieczne jest przywrócenie stabilności w zakresie polityki wobec inwestorów zagranicznych. W ostatnich latach popierany był kierunek repolonizacji.

- h) Wymagane jest stworzenie takich warunków, aby dla inwestorów było czytelne, że w Polsce opłaca się inwestować w banki, bo są konkurencyjne względem innych sektorów. Dalsze utrzymywanie stopy zwrotu z kapitału poniżej kosztu kapitału może skutkować dalszym ograniczeniem napływu zagranicznego kapitału do polskiego sektora bankowego. Działania te powinny pozwolić inwestorom zagranicznym na określenie potencjału rynku, który mogą pozyskać, a stabilność prawa i zasad działania na polskim rynku powinny pozwolić na określenie rachunku korzyści dla inwestorów. Fundamentalne znacznie ma przewidywalność inwestycji w Polsce w długim horyzoncie.
- i) Dalsza modernizacja technologiczna banków – automatyzacja procesów back office pozwoli zoptymalizować koszty, zaś automatyzacja procesów sprzedażowych pozwoli na zmniejszenie kosztów ryzyka przy udzielaniu nowych kredytów;
- j) Rozwój zaawansowanych usług finansowych oraz pozafinansowych przyczyniający się do zwiększania dochodowości pozaodsetkowej i zmniejszający uzależnienie od odsetek.

Symulacja wyniku finansowego banków z uwzględnieniem czynników makroekonomicznych oraz zewnętrznych obciążeń regulacyjnych i fiskalnych w roku 2024

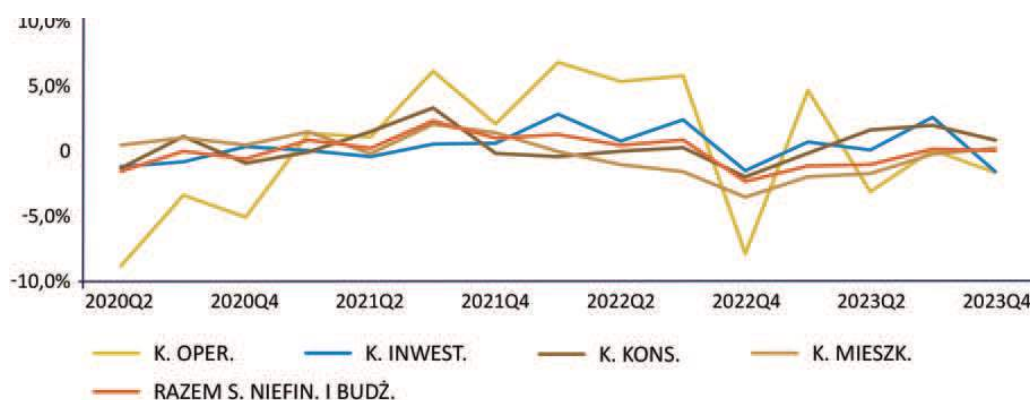
dr hab. Czesław Lipiński
dr Wojciech Zatoń

1. Sektor Bankowy po IV kwartale 2023 r. – w skrócie (1)

Zagregowane dane finansowe dla sektora bankowego za rok 2023 prezentują zysk netto sektora bankowego na poziomie ponad dwukrotnie wyższym niż za rok 2022, ale poszczególne pozycje przychodów, kosztów i odpisów, a także wolumeny biznesowe odchylają się zarówno w górę, jak i w dół od swoich odpowiedników na koniec 2022 r. Sytuacja makroekonomiczna wydaje się poprawiać, biorąc pod uwagę rosnącą dynamikę PKB (od ujemnych wielkości w I i II kwartale do +0,5% r/r w III kwartale i +1,0% r/r w IV kwartale 2023 r.), z wyraźnym przyspieszeniem nakładów inwestycyjnych i eksportu. Nie wzrasta jednak spożycie indywidualne, co w połączeniu ze stagnacją wartości produkcji sprzedanej przemysłu i spadkowym trendem deflatora produkcji sprzedanej przemysłu świadczy o nadal niskim popycie ze strony konsumentów, których możliwości nabywcze ogranicza aktualny poziom cen. Mimo spadkowego trendu inflacji, oczekiwania w tym zakresie nie są optymistyczne ze względu na przywrócenie od kwietnia b.r. 5% VAT na podstawową żywność, a także na spodziewane podwyżki taryf na energię elektryczną w drugiej połowie roku. Nie stwarza to podstaw do obniżania stóp procentowych w krótkookresowej perspektywie.

Należności brutto od sektora niefinansowego i samorządowego wzrosły w IV kwartale 2023 r. o 0,1% względem kwartału III do poziomu 1 311 mld zł, ale jest to wolumen o 1,8% niższy w porównaniu z grudniem 2022 r. Kwartalny wzrost dotyczył kredytów konsumpcyjnych (+0,8% k/k) i kredytów na nieruchomości (+0,2% k/k), których wzrost był napędzany wysokim zainteresowaniem „Bezpiecznym kredytem 2%”, natomiast obniżyły się kredyty dla przedsiębiorstw (operacyjne: -1,7% k/k, inwestycyjne: -1,6% k/k).

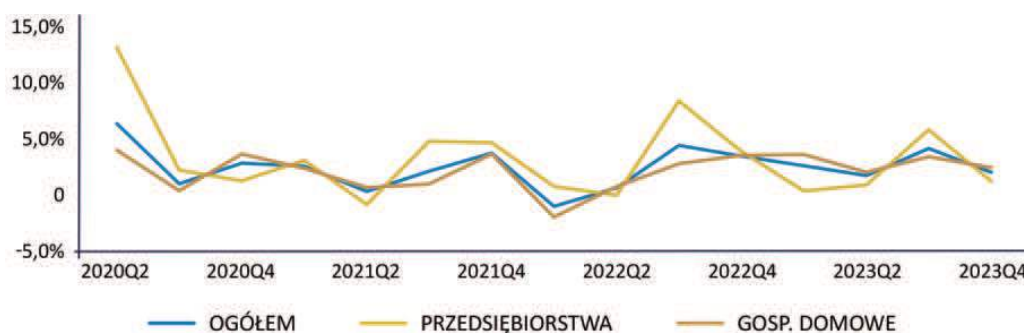
Rys. 1. Dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF

Dynamika wolumenu depozytów sektora niefinansowego zwolniła w IV kwartale 2023 r., odwracając efekt przyspieszenia z III kwartału: ogółem +1,8% k/k zamiast +4,0%, depozyty przedsiębiorstw +1,0% zamiast +5,7%, depozyty gospodarstw domowych +2,2% zamiast +3,2%; kwartał wcześniej odpowiednio +1,5%, +0,6%, +1,8% k/k. Dynamika w stosunku rocznym także osłabiła się: ogółem +9,9% r/r, w tym +7,4% w przypadku przedsiębiorstw, zaś +11,0% w przypadku gospodarstw domowych (w III kwartale były to dwucyfrowe wartości: odpowiednio +11,5%, +10,3% i +12,2%). Wobec znacznie słabszej dynamiki wolumenu należności kredytowych relacja wolumenu depozytów do należności kredytowych sektora wzrosła o 3,4 punktu procentowego: ze 158,5% w III kwartale 2023 r. do 161,9% na koniec 2023 r.

Należności
z tytułu
kredytów
– jeszcze
nie widać
wyraźnego
przejścia
do trendu
wzrostowego

Depozyty –
spowolnienie
wzrostu

Rys. 2. Dynamika depozytów podmiotów niefinansowych (k/k)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF

Stopa interwencyjna NBP pozostawała w IV kwartale 2023 r. na poziomie 5,75%, niższym o 1 punkt procentowy w porównaniu z kwartałem poprzednim. Spowodowało to w skali kwartału spadek przychodów odsetkowych, ale wobec głębszego spadku kosztów odsetkowych poziom wyniku z tytułu odsetek został utrzymany.

Przychody odsetkowe

Wobec stagnacji akcji kredytowej przychody odsetkowe za rok 2023 (169,3 mld zł) zwiększyły się o 41,9% w porównaniu z rokiem 2022, ale przychody za IV kwartał były o 2,9% niższe w porównaniu z III kwartałem 2023 r.

Koszty odsetkowe

Osiągnęły w skali roku poziom 70,9 mld zł (+63,7% w porównaniu z rokiem 2022), podczas gdy koszty w samym IV kwartale były niższe o 10,0% w porównaniu z kwartałem poprzednim. Wpłynął na to zarówno spadek oprocentowania depozytów, jak i wspomniana wyżej słabsza kwartalna dynamika przyrostu ich wolumenu.

Wynik odsetkowy

Roczny poziom 98,4 mld zł, wyższy o 29,4% względem wyniku za rok 2022. Wynik samego IV kwartału wyższy o 2,4% w porównaniu z III kwartałem 2023 r.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

Stabilizacja zarówno w skali roku, jak i kwartału: roczny poziom 18,7 mld zł był zaledwie o 1,2% wyższy r/r, natomiast wynik za sam IV kwartał przekroczył poziom z III kwartału zaledwie o 0,8%.

Sektor Bankowy po IV kwartale 2023 r. – w skrócie (2) – porównanie z IV kwartałem 2022 r.

Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych

Stabilizacja sytuacji makroekonomicznej pozwoliła w IV kwartale 2023 r. na znaczącą redukcję oceny ryzyka kredytowego: w porównaniu z III kwartałem 2023 r. wartość należności w fazie 2 obniżyła się ze 130,9 do 123,8 mld zł, zaś w fazie 3 z 69,8 do 64,0 mld zł. Pociągnęło to za sobą spadek wskaźnika NPL w skali kwartału z poziomu 5,68% do 5,42%. Natomiast odpisy z tytułu utraty wartości należności kredytowych osiągnęły roczny poziom 7,1 mld zł, niższy o 20,1% w porównaniu z rokiem 2022 r.

Koszty działania

Z rocznym poziomem 50,7 mld zł pozostają wyższe o 1,9% w porównaniu z kwotą za rok 2022 (z bazą odniesienia dociążoną kosztami utworzenia IPS banków komercyjnych w kwocie 3,2 mld zł i składką na fundusz gwarancyjny depozytów 0,5 mld zł). „Czyste” kwartalne koszty prowadzenia działalności banków (osobowe, rzeczowe i amortyzacja) utrzymywały się na poziomie 10,6–12 mld zł (rocznie 44,1 mld zł, wzrost +12,8% r/r odpowiada średniej rocznej stopie inflacji). Natomiast szacowany poziom kosztów regulacyjnych (6,7 mld zł) jest o ok. 12% niższy w porównaniu z 2022 r. ze względu na niższy poziom składek na BFG (wyłącznie składki na fundusz restrukturyzacyjny banków – 1,455 mld zł vs. 1,693 mld zł w 2022 r.) oraz niższy wymiar podatku bankowego wobec zmniejszającego się wolumenu należności kredytowych (szacowany na 5,2 mld zł zamiast 5,4 mld zł).

Koszty wakacji kredytowych

Zagregowany rachunek zysków i strat sektora bankowego pokazuje dodatni efekt odwrócenia części strat spowodowanych wakacjami kredytowymi na kwotę 727 mln zł.

Koszty ryzyka prawnego

Koszty z tytułu ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi stają się coraz trudniejsze do precyzyjnego oszacowania, kryjąc się aktualnie w trzech agregatach rachunku zysków i strat: obok dotychczasowych kosztów tworzenia rezerw z tytułu ryzyka prawnego widoczne jest obciążenie pozostałych kosztów operacyjnych przez koszty procesów sądowych i ugód z klientami (w przypadku kredytów już spłaconych), a także tworzenie dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości należności w przypadku kredytów aktywnych. Można ocenić, że łączny koszt z tytułu tego ryzyka przekroczył w roku 2023 kwotę 16,6 mld zł, co stanowi 2,5-krotność kosztu rezerw z roku 2022.

Zysk i rentowność

Skumulowany wynik netto za rok 2023 (27,9 mld zł) był ponad 2-krotnie wyższy od analogicznego wyniku za rok 2022 (12,5 mld zł), negatywnie obciążonego kosztem wakacji kredytowych, ze stratą z tytułu modyfikacji sięgającą 7 mld zł, czy kosztami utworzenia Systemu Ochrony Banków Komercyjnych (3,2 mld zł). Przyniosło to długo oczekiwaną dwucyfrową stopę zwrotu z kapitału ROE (12,2% vs. 6,5% rok wcześniej) oraz stopę zwrotu z aktywów ROA wynoszącą 0,93% (vs. 0,46%).

**Fundusze
własne**

Kapitał bilansowy (bez zysku okresu bieżącego) osiągnął na koniec grudnia 2023 r. kwotę 229,3 mld zł (+19,7% r/r). Wobec stabilizacji stóp procentowych i perspektywy ich obniżki kontynuowane było odwrócenie erozji funduszy własnych, spowodowanej przez negatywne skutki wyceny obligacji SP. Skumulowane straty z tego tytułu, które osiągnęły minimum w październiku 2022 r. (–38,7 mld zł), zostały zredukowane na koniec grudnia 2023 r. do kwoty 10,6 mld zł.

Rys. 3. Kapitał z aktualizacji wyceny (mln zł)

Źródło: UKNF

Kapitał regulacyjny, uwzględniany w wymogach adekwatności kapitałowej, na koniec grudnia 2023 r. osiągnął poziom 241,2 mld zł (+10,2% r/r). Przynosi to łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 21,47% (+2 punkty procentowe w porównaniu z grudniem 2022 r. – w wyniku wyżej wspomnianego przyrostu kapitału i nieznacznego przyrostu łącznej ekspozycji na ryzyko (o 0,5%) w następstwie spadku wolumenu należności kredytowych i wzrostu wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego (stanowiącego pochodną zwiększenia się przychodów operacyjnych).

Szczegółowe wyniki w zakresie omawianych powyżej zmiennych na koniec roku 2023 zaprezentowano w tabeli 1 na tle wyników dla IV kwartału 2023 r. oraz lat 2020–2022.

2. Sektor Bankowy – wyniki 2023 r.

Tabela 1. Dane sektora bankowego w okresie 12'2020–12'2023

Zmienna (mln zł)	12'2020	12'2021	12'2022	09'2023	12'2023	Zmiana r/r 2023/2022	Zmiana 2023q4/ 2023q3
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego	1 278 732	1 335 291	1 334 608	1 309 078	1 310 881	-1,8%	0,1%
w tym: kredyty operacyjne dla przedsiębiorstw	175 772	195 179	214 010	217 050	213 367	-0,3%	-1,7%
kredyty inwestycyjne dla przedsiębiorstw	164 339	165 408	172 817	178 650	175 761	1,7%	-1,6%
kredyty konsumpcyjne	178 536	186 642	182 382	188 637	190 198	4,3%	0,8%
kredyty na nieruchomości	573 251	600 664	563 074	540 441	541 446	-3,8%	0,2%
Przychody z tytułu odsetek	56 701	51 093	119 352	126 939	169 317	41,9%	-2,9%
Koszty z tytułu odsetek	9 562	4 486	43 323	54 330	70 933	63,7%	-10,0%
Wynik z tytułu odsetek	47 139	46 608	76 029	72 609	98 383	29,4%	2,4%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	14 850	17 159	18 456	13 968	18 683	1,2%	0,8%
Koszty działania	39 300	40 097	49 806	37 462	50 731	1,9%	8,7%
Odpisy z tytułu utraty wartości NPL	13 348	7 149	8 941	5 124	7 146	-20,1%	26,3%
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	5 496	8 317	6 547	11 349	16 602	153,6%	-25,0%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji	x	x	-7 035	506	727	x	x
Zysk / strata netto	-322	5 977	12 482	21 229	27 875	123,3%	21,8%
Aktywa	2 350 058	2 572 942	2 741 089	2 965 913	3 008 821	9,8%	1,4%
Zobowiązania	2 115 377	2 354 986	2 523 424	2 720 583	2 767 625	9,7%	1,7%
Kapitały własne (bilansowe)*	219 982	193 646	191 520	231 200	229 343	19,7%	-0,8%
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 110 885	1 133 726	1 117 956	1 113 582	1 123 481	0,5%	0,9%
Kapitały własne (CRR)	234 681	217 956	217 665	245 330	241 196	10,8%	-1,7%
Współczynnik TCR	21,13%	19,22%	19,47%	22,03%	21,47%	2,00 p.p.	-0,56 p.p.
ROE	-0,15%	3,09%	6,52%	12,24%	12,15%	5,64 p.p.	-0,09 p.p.
ROA	-0,01%	0,23%	0,46%	0,95%	0,93%	0,47 p.p.	-0,03 p.p.

Źródło: UKNF, obliczenia własne.

* Bez zysku z okresu bieżącego

**Nadal
aktualne:****Czynniki
zewnętrzne:**

- wojna w Ukrainie i konflikt na Bliskim Wschodzie
- inflacja i stopy procentowe
- wahania cen surowców (ropy naftowej)

**Czynniki
zewnętrzne:**

- powolny wzrost aktywności gospodarczej
- odradzający się popyt konsumpcyjny
- malejąca inflacja, ale oczekiwania na przyszłość są na wyższym poziomie ze względu na przywrócenie 5% VAT na podstawową żywność i zapowiadane zmiany w taryfach za energię elektryczną
- odbudowa popytu na kredyty
- przedłużenie wakacji kredytowych
- preferencyjne kredyty mieszkaniowe

3. Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2023 i 2024 r.

PREZENTOWANE SCENARIUSZE

2024: trzy scenariusze ze zróżnicowanymi założeniami odnośnie do parametrów makroekonomicznych:

- **Bazowy** (dynamika PKB rzędu 4,0%, stopa referencyjna na poziomie 5,30% na koniec roku),
- **Alt1** (dynamika PKB 3,0%, stopa referencyjna na obecnym poziomie 5,75%, bez zmian do końca roku),
- **Alt2** (spadek stopy referencyjnej do 5,0% na koniec roku i wzrost PKB o 5,0%)

ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE

Tabela 2. Założenia makroekonomiczne

Zmienna	2022	2023	Prognoza 2024		
			Bazowy*	Alt1	Alt2
Dynamika PKB w cenach stałych niewyrównana sezonowo (r/r)	4,90%	0,20%	4,00%	3,00%	5,00%
CPI – średnia w roku	15,10%	11,60%	4,00%	4,80%	3,30%
CPI – koniec roku	16,60%	6,20%	5,30%	6,00%	4,00%
Stopa referencyjna – koniec roku	6,75%	5,75%	5,25%	5,75%	5,00%
WIBOR3M – koniec roku	7,02%	5,88%	5,30%	5,70%	5,00%

Źródło: 2022, 2023: GUS, NBP, 2024: opracowanie własne

* – w dalszej części opracowania wyróżnione zostały dwa warianty tego scenariusza, Bazowy_1 i Bazowy_2, różniące się wielkością kosztów ryzyka kredytowego i ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi, oraz niższą dynamiką kredytów konsumpcyjnych i na nieruchomości.

PKB

IV kwartał 2023 r. przyniósł kontynuację wzrostowego trendu dynamiki PKB – po spadku rzędu –0,3% i –0,6% r/r odpowiednio w I i II kwartale mamy do czynienia ze wzrostem o 0,5% w III kwartale i o 1,0% w IV kwartale. Dynamika roczna osiągnęła 0,2%, ze wzrostem napędzanym przede wszystkim przez spożycie publiczne (+2,9% r/r), nakłady inwestycyjne (+8,4% r/r) i eksport netto, gdyż pomimo ujemnej dynamiki eksportu (–1,9% r/r) spadek importu był jeszcze głębszy (–8,3% r/r). Początek roku 2024 przyniósł jednak pewne ożywienie w dynamice produkcji sprzedanej przemysłu i sprzedaży detalicznej, a także odwrócenie spadku indeksu PMI (z pułapu 47,1 w styczniu 2024 r. do 48,0 w marcu), co może świadczyć o osiągnięciu punktu zwrotnego aktywności gospodarczej, wspieranej przez niższą inflację, spadek bezrobocia, wzrost wynagrodzeń i znaczącą rewaloryzację emerytur.

Stopa referencyjna NBP

- zakładamy obniżkę do 5,25% dla IV kwartału w scenariuszu bazowym, serię obniżek łącznie o 75 punktów bazowych (do poziomu 5,00%) w przypadku utrzymania inflacji na niskich poziomach w scenariuszu Alt2, natomiast utrzymanie bez zmian na obecnym poziomie 5,75% przez cały rok 2024 w scenariuszu Alt1

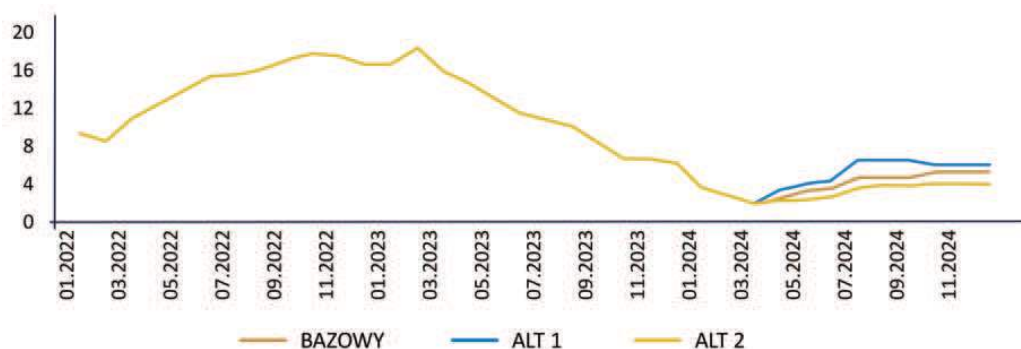
Stopa WIBOR3M

- najbardziej reprezentatywna dla przychodów odsetkowych z kredytów
- prognozowane zmiany, zgodnie z oczekiwaniami dotyczącymi stopy referencyjnej

4. Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r.

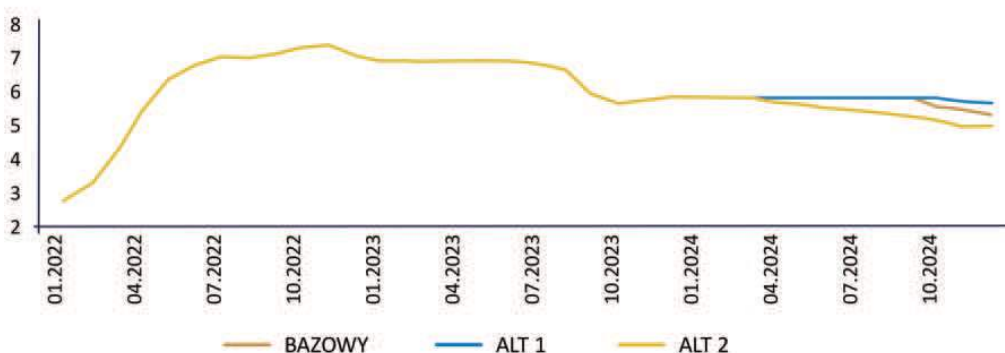
ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE – inflacja, stopy procentowe

Wskaźnik inflacji osiągnął szczyt w lutym 2023 roku na poziomie 18,4% r/r, po czym przeszedł w trend spadkowy (6,2% w grudniu 2023 r., 1,9% w marcu 2024 r.). Słabsza presja kosztowa w przedsiębiorstwach (wspierana przez spadki cen surowców, zwłaszcza energetycznych) przy obniżonym popycie konsumenckim, pociąga za sobą zmniejszenie presji inflacyjnej, co pozwala na zmniejszenie zakresu ochrony konsumentów przez dotychczasowe „tarcze antyinflacyjne”, hamujące wzrost cen żywności i nośników energii. Może spowodować przejściowe przełamanie trendu spadkowego inflacji i jej wzrost o ok. 2–4 punkty procentowe.

Rys. 4. Wskaźnik inflacji r/r (%)

Źródło: 2022–2023: GUS, NBP, 2024: opracowanie własne

Rys. 5. Prognozowana ścieżka stopy WIBOR3M w scenariuszach prognoz na 2024 r. (%)

Źródło: dane GUS i obliczenia własne.

Scenariusz**Baz_1**

- wzrost łącznego wolumenu kredytów o 7,1% r/r
- znaczący wzrost w segmencie kredytów operacyjnych dla przedsiębiorstw i kredytów na nieruchomości, wolniejszy wzrost kredytów pozostałych

Scenariusz**Baz_2**

- wzrost łącznego wolumenu kredytów o 6,4% r/r
- w porównaniu z wariantem bazowym (1) wolniejszy wzrost kredytów dla gospodarstw domowych

Scenariusz Alt1

- znacznie wolniejszy wzrost łącznego wolumenu kredytów (+3,0%) – z wyjątkiem kredytów operacyjnych dla przedsiębiorstw

Scenariusz Alt2

- odbudowa popytu na kredyty, dynamiczny wzrost wolumenu we wszystkich segmentach, łącznie o 11,1%

Straty kredytowe

- wobec niepewności co do dalszej sytuacji makroekonomicznej oczekiwane straty kredytowe wyższe o 9–20% r/r

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r. Pozostałe założenia na rok 2024

RYNEK KREDYTOWY

Począwszy od III kw. 2023 r. nastąpiło wyraźne odwrócenie spadkowego trendu sprzedaży kredytów na nieruchomości, wynikające z uruchomienia programu Bezpieczny Kredyt 2% – podtrzymane także w danych za I kw. 2024 r. Na wyższym poziomie niż przed rokiem utrzymuje się także sprzedaż nowych kredytów konsumpcyjnych. Niestabilne pozostaje jednak zapotrzebowanie na kredyty operacyjne i inwestycyjne przedsiębiorstw. W tej sytuacji można się spodziewać wzrostu zapotrzebowania na kredyty operacyjne, podtrzymujące płynność przedsiębiorstw, natomiast umiarkowanego zapotrzebowania na kredyty inwestycyjne.

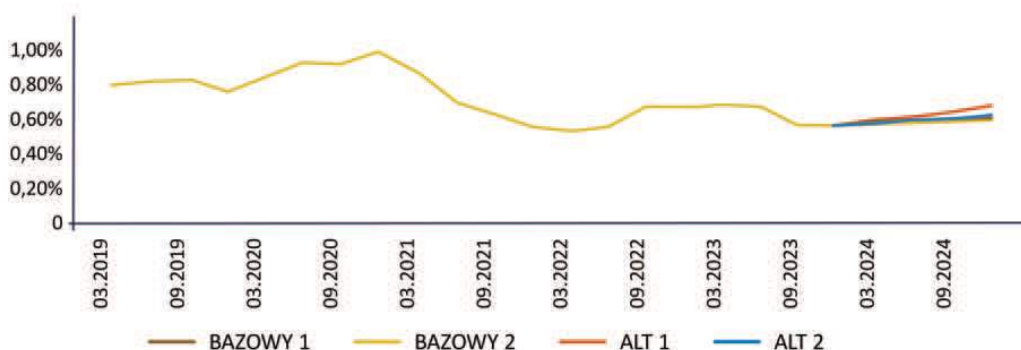
Tabela 3. Dynamika należności kredytowych 2023q3 r i prognozy na 2024 r.

Zmienna	2023/ 2022	Scenariusze na rok 2024			
		Bazowy_1	Bazowy_2	Alt1	Alt2
Należności od sektora niefinansowego i samorządowego – dynamika	–1,8%	+7,1%	+6,4%	+3,0%	+11,1%
w tym: kredyty operacyjne	–0,3%	+10,0%	+10,0%	+5,0%	+16,0%
kredyty inwestycyjne	+1,7%	+6,0%	+6,0%	+2,5%	+10,0%
kredyty konsumpcyjne	+4,3%	+5,0%	+4,0%	+3,0%	+10,0%
kred. na nieruchomości	–3,8%	+7,0%	+6,0%	+2,5%	+10,0%

Źródło: opracowanie własne.

ODPISY NA STRATY KREDYTOWE

Wobec stosunkowo niskich **kosztów ryzyka** kredytowego w sektorze w IV kw. 2023 r. (0,56% wolumenu należności kredytowych brutto od sektora niefinansowego, rządowego i samorządowego) i niepewnej sytuacji makroekonomicznej zakładamy ich wzrost w roku 2024 do 0,60–0,61% w wariantach bazowych, 0,67% w wariantcie pesymistycznym (Alt1), zaś 0,62% w wariantcie optymistycznym (Alt2).

Wykres 6. Koszty ryzyka w sektorze bankowym – dane rzeczywiste i prognoza

Źródło: Obliczenia własne

- wzrost kosztów administracyjnych o średni wskaźnik inflacji
- składka na BFG obejmie tylko składkę na fundusz restrukturyzacji banków.
- Projekt rządowy regulacji w zakresie wakacji kredytowych przeszedł już w fazę dyskusji parlamentarniej. Koszty dla banków można oszacować na co najmniej 4 mld zł w 2024 r.

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r. Pozostałe założenia na rok 2024 (2)

KOSZTY ADMINISTRACYJNE

- „Czyste” koszty działania (bez podatku bankowego i składek na BFG) rosną proporcjonalnie do prognozowanego średniorocznego wskaźnika inflacji, z poziomu 44,1 mld zł w 2023 r. do 45,5-46,2 mld zł w 2024 r.
- Obciążenie podatkiem bankowym zwiększa się proporcjonalnie do zmian wolumenu należności kredytowych, przy założeniu stałości proporcji tych składników aktywów do sumy bilansowej – daje to koszt rzędu 5,2 mld zł w 2023 r. i 5,5–6,0 mld zł w 2024 r.
- Obciążenie składkami na BFG obejmuje tylko wnoszoną w I kwartale składkę na fundusz restrukturyzacyjny banków, wynoszącą 1,639 mld zł w 2024 r., wobec 1,455 mld zł w 2023 r. Zgodnie z decyzją Rady BFG wnoszenie składek na fundusz gwarancyjny banków zostało wstrzymane w wyniku podjętej w IV kwartale 2022 r. decyzji o obniżeniu docelowego poziomu zabezpieczenia gwarantowanych depozytów do 1,6% ich wolumenu (zabezpieczenie faktyczne: 1,77% na dzień 31.12 2022 r.).

KOSZTY WAKACJI KREDYTOWYCH

- Wakacje kredytowe z roku 2022 objęły ok. 70% wartości wolumenu kredytów wchodzących w grę. Ich koszt to ok. 12 mld zł (ujmowany jako utrata przychodów odsetkowych bądź strata z tytułu modyfikacji aktywów).
- W ciągu całego 2023 r. nastąpiło częściowe odwrócenie tych strat: wystąpił zysk z tytułu modyfikacji aktywów w kwocie 727 mln zł.
- Wakacje kredytowe w roku 2024 mają objąć znacznie mniejszy krąg kredytobiorców, z ograniczeniem czasowym (wybrane cztery miesiące w III i IV kwartale 2024 r.), ograniczeniem dochodowym (dla wskazanych kategorii kredytobiorców) oraz ograniczeniem kwoty kredytu. Zakładając, że 80% uprawnionych klientów skorzysta z tej możliwości, przewidujemy, że w roku 2024 przyniesie to **stratę z tytułu modyfikacji aktywów rzędu 4,4 mld zł** we wszystkich scenariuszach prognoz.

Konsekwencje orzeczenia TSUE

- konieczność rewizji parametrów modeli ryzyka prawnego
- eliminacja prawdopodobieństwa otrzymania wynagrodzenia za korzystanie przez klienta z kapitału udostępnionego przez bank
- zwiększenie dynamiki napływu nowych pozycji
- zwiększenie prawdopodobieństwa przegranej przez bank sprawy sądowej

Ujęcie kosztów ryzyka prawnego kredytów „frankowych”

- zmniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów w odniesieniu do kredytów aktywnych i programu ugód (MSSF 9)
- tworzenie rezerw dla spłaconych kredytów i tych aktywnych, dla których szacowana zmiana wartości jest wyższa niż wartość bilansowa (MSR 37)
- rewaloryzacja zależnie od zmian kursu wymiany CHF

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r.

KOSZTY RYZYKA PRAWNEGO ZWIĄZANEGO Z WALUTOWYMI KREDYTAMI MIESZKANIOWYMI

- Wyrok TSUE z dnia 15 czerwca 2023 r. rozstrzygnął na korzyść kredytobiorców dwie kwestie istotnie wpływające na ponoszone przez banki ryzyko prawne:
 - ☛ kredytodawcom nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału,
 - ☛ w gestii krajowych sądów pozostaje opcja wstrzymania płatności rat za czas procesu.
- Wobec tych rozstrzygnięć znacząca część spornych należności znalazła już pokrycie w rezerwach z tytułu ryzyka prawnego, tworzonych z wykorzystaniem wysokich przychodów odsetkowych.
- Z drugiej strony wzrasta prawdopodobieństwo wkroczenia na drogę sądową kredytobiorców, którzy do tej pory tego nie učinili, w tym także tych, których kredyty zostały już spłacone, co powoduje, że koszty ryzyka mogą jeszcze wzrosnąć – choć zapewne skala przyrostu będzie mniejsza, m. in. dzięki podjętym procedurom ugodowym.
- Na przestrzeni całego 2023 roku koszty ryzyka prawnego dotyczące kredytów „frankowych” w sektorze bankowym osiągnęły kwotę rzędu 16,6 mld zł, czyli w przybliżeniu dwukrotność kosztów ponoszonych przeciętnie rocznie w ostatnich trzech latach. Koszt 10–15 mld zł jest przewidziany w roku 2024. Oceniamy, że będzie to ostatni rok z tak istotnymi rezerwami w tym obszarze.

Tabela 4. Koszty ryzyka prawnego walutowych kredytów hipotecznych (mln zł)

Okres	mln zł
Dane historyczne: 2019	1 094
2020	8 456
2021	7 540
2022	9 523
2023	16 602
Prognoza 2024: Bazowy_1	10 000
Bazowy_2	15 000
Alt_1	10 000
Alt_2	10 000

Źródło: NBP, sprawozdania finansowe banków i szacunki własne.

Tabela 5. Wyniki prognoz scenariuszowych na rok 2023 i 2024 na tle rzeczywistych wyników w okresie 2021–2022

mln zł	12'2021	12'2022	12'2023	Prognoza 2024			
				Bazowy_1	Bazowy_2	Alt 1	Alt 2
Przychody z tytułu odsetek	51 093	119 352	169 317	162 666	161 690	166 517	160 197
– zmiana r/r	–9,9%	133,6%	41,9%	–3,9%	–4,5%	–1,7%	–5,4%
Koszty z tytułu odsetek	4 486	43 323	70 933	63 328	62 505	64 216	62 129
– zmiana r/r	–53,1%	865,8%	63,7%	–10,7%	–11,9%	–9,5%	–12,4%
Wynik z tytułu odsetek	46 608	76 029	98 383	99 338	99 185	102 301	98 068
– zmiana r/r	–1,1%	63,1%	29,4%	1,0%	0,8%	4,0%	–0,3%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	17 159	18 456	18 683	19 857	19 654	19 238	20 660
– zmiana r/r	15,5%	7,6%	1,2%	6,3%	5,2%	3,0%	10,6%
Koszty działania	40 097	52 981	50 731	53 240	53 133	53 184	53 340
– zmiana r/r	2,0%	32,1%	–4,2%	4,9%	4,7%	4,8%	5,1%
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 149	8 941	7 146	7 927	7 789	8 608	8 216
– zmiana r/r	–46,4%	25,1%	–20,1%	10,9%	9,0%	20,5%	15,0%
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	8 317	6 547	16 602	10 000	15 000	10 000	10 000
– zmiana r/r	51,3%	–21,3%	153,6%	–39,8%	–9,6%	–39,8%	–39,8%
Odpisy ogółem	15 466	15 488	23 748	17 927	22 789	18 608	18 216
– zmiana r/r	–17,9%	0,1%	54,4%	18,4%	–3,4%	20,0%	16,6%
Zysk/strata z tytułu modyfikacji*		–7 035	727	–4 392	–4 392	–4 392	–4 392
– zmiana r/r		x	x	x	x	x	x
Zysk / strata netto	5 977	12 482	27 875	29 502	24 460	31 928	28 576
– zmiana r/r		108,8%	123,3%	5,8%	–12,3%	14,5%	2,5%
NIM	2,06%	3,18%	3,81%	3,69%	3,69%	3,84%	3,61%
– zmiana r/r		1,1 p.p.	0,6 p.p.	–0,1 p.p.	–0,1 p.p.	0,0 p.p.	–0,2 p.p.
ROE**	3,09%	6,52%	12,15%	11,62%	9,63%	12,58%	11,26%
– zmiana r/r	3,1 p.p.	3,4 p.p.	5,6 p.p.	–0,5 p.p.	–2,5 p.p.	0,4 p.p.	–0,9 p.p.
ROA	0,23%	0,46%	0,93%	0,88%	0,74%	1,01%	0,80%
– zmiana r/r	0,2 p.p.	0,2 p.p.	0,5 p.p.	0,0 p.p.	–0,2 p.p.	0,1 p.p.	–0,1 p.p.
Kredyty dla przedsiębiorstw i klientów indywidualnych	1 147 893	1 132 284	1 120 771	1 200 065	1 192 748	1 155 076	1 245 650
– zmiana r/r	5,1%	–1,4%	–1,0%	7,1%	6,4%	3,1%	11,1%
Aktywa ogółem	2 572 942	2 741 089	3 008 821	3 355 460	3 302 852	3 154 461	3 564 230
– zmiana r/r	9,5%	6,5%	9,8%	11,5%	9,8%	4,8%	18,5%
Kapitały własne (bilansowe)	199 623	204 002	257 218	283 391	278 336	285 674	282 464
– zmiana r/r	–9,1%	2,2%	26,1%	10,2%	8,2%	11,1%	9,8%
Kapitały własne (CRR)	217 956	217 665	241 196	275 919	275 906	275 766	275 918
– zmiana r/r	–7,1%	–0,1%	10,8%	14,4%	14,4%	14,3%	14,4%
TRE	1 133 726	1 117 956	1 123 481	1 213 749	1 206 349	1 168 247	1 259 854
– zmiana r/r	2,1%	–1,4%	0,5%	8,0%	7,4%	4,0%	12,1%
TCR	19,22%	19,47%	21,47%	22,73%	22,87%	23,61%	21,90%
– zmiana r/r	–1,9 p.p.	0,2 p.p.	2,0 p.p.	1,3 p.p.	1,4 p.p.	2,1 p.p.	0,4 p.p.

* Dotyczy wakacji kredytowych

** Podstawą obliczenia są kapitały własne (bilansowe) pomniejszone o zysk okresu bieżącego

Źródło: UKNF, obliczenia własne

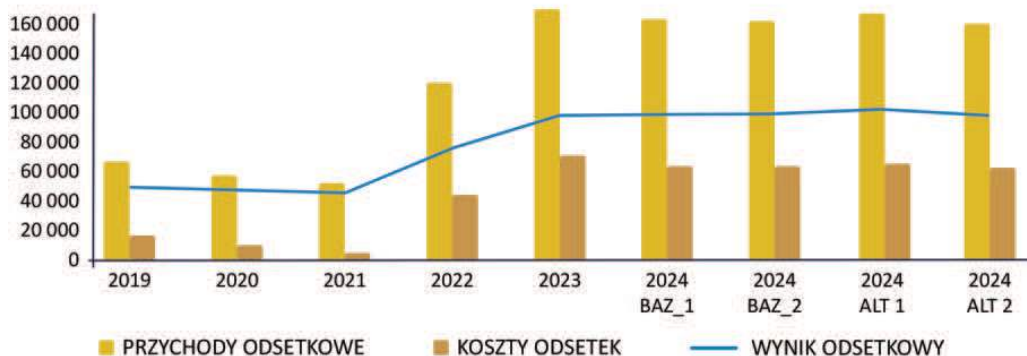
Przychody, koszty, wynik odsetkowy

- przychody odsetkowe 2024 odsetkowe 2024 niższe o 1,7%– 5,4%, proporcjonalnie do założeń kształtowania się stóp procentowych)
- silniejszy spadek kosztów odsetkowych (o 9,5%–12,4%)
- w efekcie wynik z tytułu odsetek rośnie o 0,8%–4,0% (spadek o 0,3% tylko w wariantie Alt2 przy padku stopy referencyjnej do 5%)

Wynik z tytułu opisów na straty kredytowe – w stosunku do 2023 r. wzrost odpisów:

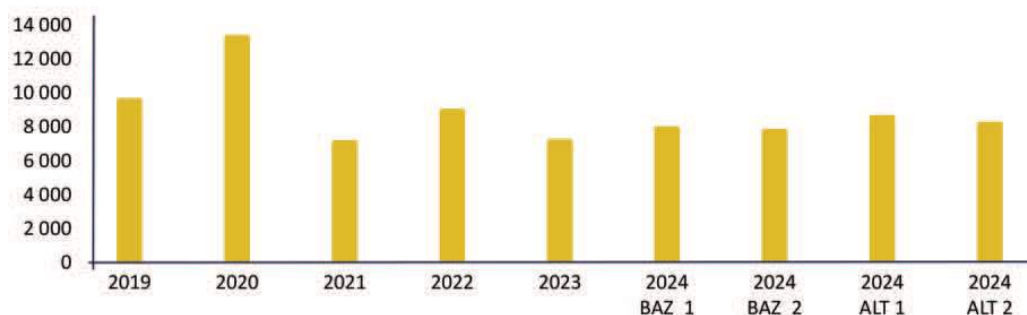
- o 11% w wariantie bazowym_1 i o 9% w wariantie bazowym_2,
- o 20% w wariantie Alt1 (przy pesymistycznych założeniach makroekonomicznych)
- o 15% w wariantie Alt2 (przy optymistycznych założeniach makroekonomicznych)

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r.

Rys. 7. Przychody odsetkowe, koszty odsetek i wynik odsetkowy w latach 2019–2023 i w prognozie na rok 2024 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne

Rys.8. Poziom oczekiwanych strat kredytowych w latach 2019–2023 i w prognozie na rok 2024 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne

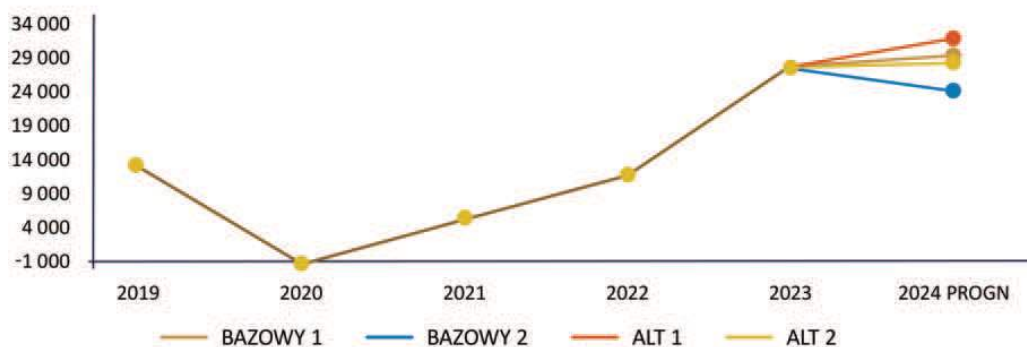

Zysk

i rentowność

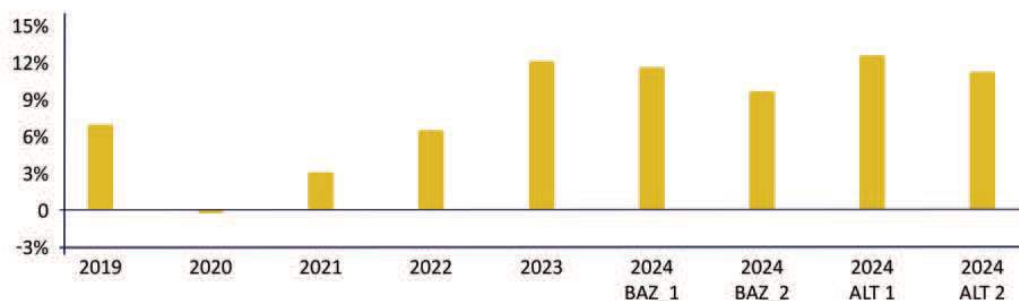
- wobec względnej stabilizacji podstawowych pozycji przychodów i kosztów wynik finansowy w 2024 r. powinien utrzymać się na poziomie porównywalnym lub wyższym, w porównaniu z rokiem 2023 r. (o ile nie zaistnieje konieczność zwiększenia kosztów ryzyka prawnego)
- przy jednoczesnym zwiększeniu funduszy własnych stopa ROE, pozostaje na dwucyfrowym poziomie (od 11,3% w wariancie Alt2 do 12,6% w wariancie Alt1), z głębszym spadkiem (do 9,6%) jedynie w wariancie Bazowym_2

Sektor Bankowy prognoza wyniku w 2024 r.

Rys. 9. Zysk netto sektora bankowego w latach 2019–2023 i w prognozie na rok 2024 (mln zł)

Źródło: obliczenia własne

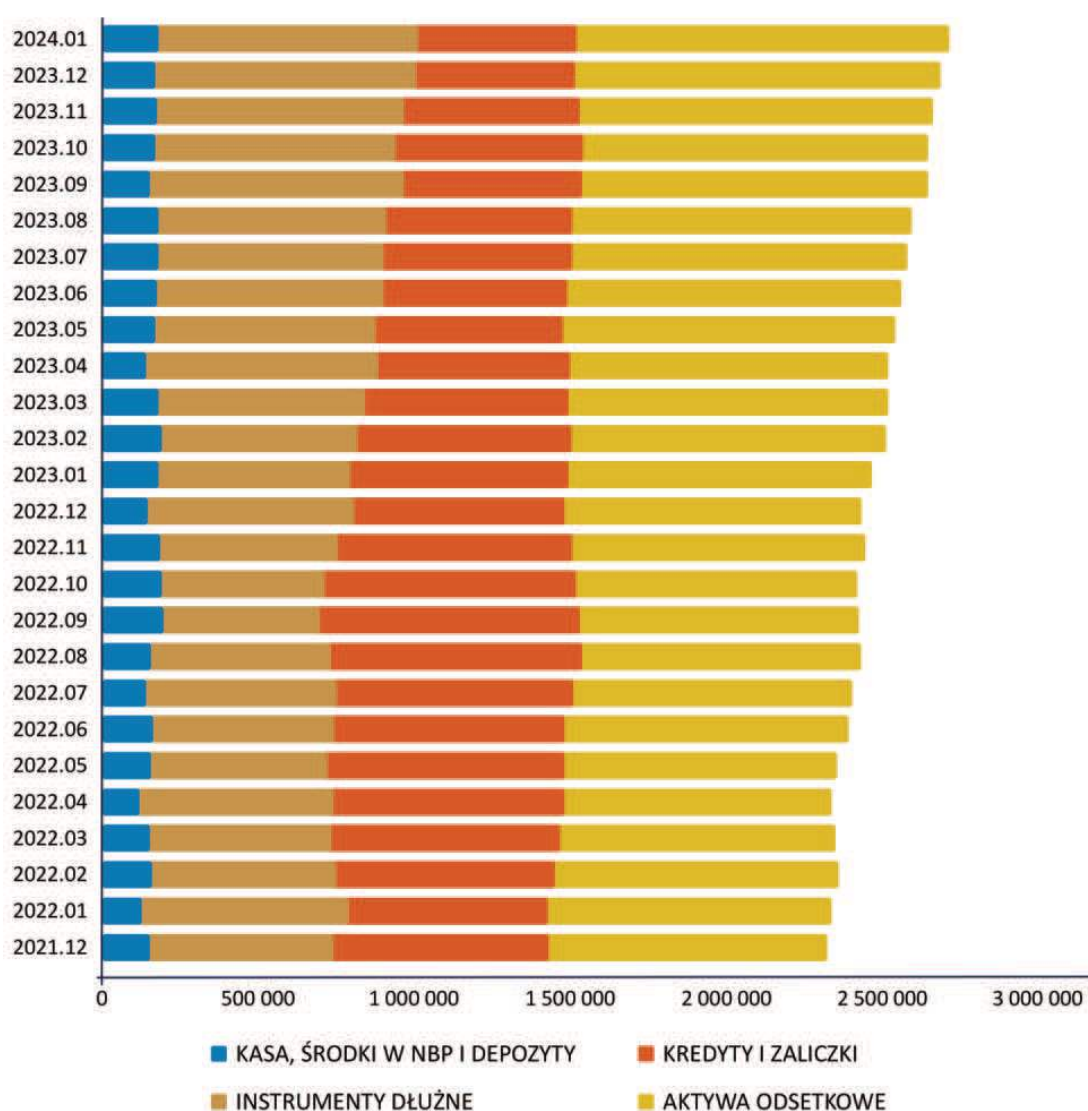
Rys. 10. ROE sektora bankowego w latach 2019–2023 i w prognozie na rok 2024

Źródło: obliczenia własne

5. Komentarz

- Wyniki gospodarcze w III i IV kwartale 2023 r. pokazują wyhamowanie pogarszania się sytuacji makroekonomicznej. Wzrost PKB w IV kwartale wyniósł 1% r/r i jest zwiastunem większych wzrostów w kolejnych kwartałach w 2024 r. Przyczyni się do tego obserwowany szybki spadek inflacji, choć w tym przypadku trend odwróci się w II połowie 2024 r. Powrót do dwucyfrowych poziomów inflacji jest jednak bardzo mało prawdopodobny. Głównym motorem wzrostu gospodarczego będzie ponownie konsumpcja stymulowana wzrostem świadczeń socjalnych (800 plus) i płac w sektorze budżetowym. Należy jednak docenić utrzymujący się nieprzerwanie od 10 kwartałów pozytywny trend wzrostu nakładów inwestycyjnych zarówno w ujęciu r/r, jak i k/k. Trend ten przyspieszył w 2023 r. mimo nadal wysokich stóp procentowych. Powolny, ale systematyczny, spodziewany napływ środków z UE będzie dodatkowym wsparciem.
- Utrzymanie stóp procentowych NBP od września 2022 r. na niezmienionym poziomie, pozwalało sektorowi bankowemu czerpać z tego korzyści do momentu obniżek stóp procentowych we wrześniu i października 2023 r. do poziomu 5,75%. Wyniki sektora w kolejnych miesiącach, łącznie ze styczniem 2024 r. nie wskazują jednak na obniżenie przychodów odsetkowych. Utrzymują się one na stabilnie wysokich poziomach. Wynika to z niewielkich obniżek stóp oprocentowania kredytów w bankach, a efekt ten jest rekompensowany przez wzrost wolumenu odsetkowego z tytułu instrumentów dłużnych znajdujących się w portfelach banków. Na rysunku 11 przedstawiono strukturę aktywów odsetkowych banków.

Rys. 11. Aktywa odsetkowe banków w okresie 2021.12 – 2023.12

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych UKNF.

W 2023 roku wzrost aktywów odsetkowych spowodowany był głównie wzrostem wolumenu instrumentów dłużnych – ich wartość wzrosła o ok. 200 mld zł od grudnia 2022 r. do grudnia 2023 r. Wzrost ten był systematyczny w ciągu 2023 r. i znajdzie pełne

odzwierciedlenie w 2024 r. we wzroście przychodów odsetkowych z tego tytułu o ok. 6–7 mld zł. W tabeli 6 przedstawiono szacunek źródeł przychodów odsetkowych banków w latach 2022–2023.

Tabela 6. Struktura przychodów odsetkowych banków w latach 2022–2023

	Kredyty udzielone klientom	Instrumenty dłużne	Pozostałe (należności od banków i NBP)
2022	73,2%	19,1%	7,7%
2023	69,7%	23,0%	7,3%

Źródło: obliczenia własne.

Jak widać w 2023 r. nastąpiła zauważalna zmiana w relacji między przychodami odsetkowymi z tytułu kredytów i instrumentów dłużnych – w przypadku braku wyraźnego wzrostu akcji kredytowej ta zmiana może być kontynuowana w 2024 r.

W przypadku kosztów odsetkowych można natomiast zaobserwować już rysujący się trend spadkowy wynikający z malejącego oprocentowania depozytów. Wynik z tytułu odsetek powinien więc ostatecznie kształtować się w 2024 roku na poziomie zbliżonym do osiągniętego w 2023 r. Marża odsetkowa netto będzie mieścić się w przedziale 3,61%–3,84% wobec 3,81% w 2023 r.

- Stabilnie powinny zachowywać się koszty działania banku, w tym koszty pracownicze, które w 2023 r. wzrosły o ok. 10%. Nadal niższe niż w 2022 r. powinny być obciążenia regulacyjne (brak składek na fundusz gwarancyjny banków i Fundusz Wsparcia Kredytobiorców);
- Niewielkie zmiany prognozowane są w obszarze ryzyka kredytowego – zarówno w przypadku wolumenu należności w fazie 2 i w fazie 3, jak też w przypadku kosztu odpisów z tytułu utraty wartości należności;

- Problemem pozostaje spodziewany duży koszt ryzyka prawnego związanego z walutowymi kredytami hipotecznymi, który istotnie zmniejsza wynik finansowy sektora. Rok 2024 powinien być już jednak ostatnim, w którym ta pozycja będzie istotnym kosztem dla banków;
- Znacznie mniejszym, ale zauważalnym dodatkowym obciążeniem dla sektora stanie się koszt nowych wakacji kredytowych;
- Ostatecznie wysoki wynik odsetkowy pozwoli sektorowi bankowemu na osiągnięcie zysku netto na poziomie 24,5–32 mld zł zależnie od scenariusza, a więc zbliżonym do osiągniętego w 2023 r. Stopa zwrotu z kapitału ROE znajdzie się w przedziale 9,6%–12,6%;
- Warto zauważyć istotny przyrost kapitałów sektora wynikający z osiągniętych zysków i wzrostu cen obligacji wpływających na wzrost kapitału z aktualizacji wyceny. W związku z tym adekwatność kapitałowa prognozowana na 2024 rok jest na stosunkowo wysokim poziomie (łączny współczynnik kapitałowy na poziomie ok. 22%–23%), z wyraźną nadwyżką względem minimalnych wymagań CRR. Stwarza to możliwość istotnego zwiększenia aktywności kredytowej w kolejnych latach w przypadku pojawienia się popytu.

6. Porównanie scenariusza bazowego bieżącej prognozy ze scenariuszem bazowym prognozy poprzedniej

Tabela 7 stanowi formalne porównanie bieżącej prognozy przedstawionej w raporcie WIB PAB 3/2024 z grudnia 2023 r. z prognozą wyników na rok 2024 ze scenariuszem bazowym

Tabela 7. Aktualna prognoza wyników za rok 2024 a poprzednia prognoza

Prognoza wyników za rok 2024 (mln zł)	Prognoza aktualna*	Prognoza – Raport 3q'2023 (Wariant Bazowy)**	Różnica prognoz	Różnica %
Przychody z tytułu odsetek	162 665,9	147 085,7	15 580,3	10,6%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–3,9%	–13,0%		
Koszty z tytułu odsetek	63 328,0	59 057,4	4 270,6	7,2%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–10,7%	–17,8%		
Wynik z tytułu odsetek	99 337,9	88 028,2	11 309,7	12,8%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	1,0%	–9,4%		
Wynik z tytułu opłat i prowizji	19 856,6	20 224,9	–368,2	–1,8%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	6,3%	7,4%		
Koszty działania	53 239,7	53 152,5	87,2	0,2%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	4,9%	2,4%		
Odpisy z tyt. utraty wartości NPL	7 926,6	8 329,8	–403,2	–4,8%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	10,9%	10,0%		
Koszty z tyt. ryzyka prawnego	10 000,0	15 000,0	–5 000,0	–33,3%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–39,8%	–6,5%		
Odpisy ogółem	17 926,6	23 329,8	–5 403,2	–23,2%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–24,5%	–1,2%		
Efekt wakacji kredytowych	–4 392,0	–3 500,0	–892,0	
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–704,0%	–523,5%		
Zysk / strata netto	29 502,0	20 489,1	9 012,9	44,0%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	5,8%	–22,9%		
Aktywa	3 355 459,7	3 170 144,2	185 315,6	5,8%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	11,5%	6,6%		
ROE	11,62%	7,84%	3,78 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–0,53 p.p.	–3,6 p.p.		
ROA	0,88%	0,65%	0,23 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	–0,05 p.p.	–0,2 p.p.		
Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	1 213 748,5	1 206 790,6	6 957,9	0,6%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	8,0%	7,1%		
Kapitały własne (CRR)	275 918,6	278 892,2	–2 973,6	–1,1%
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	14,4%	13,7%		
Współczynnik TCR	22,73%	23,11%	–0,38 p. p.	
– zmiana względem poziomu z 2023 r.	1,26 p.p.	1,3 p.p.		

Źródło: Obliczenia własne

* Zmiany odnoszą się do rzeczywistych wartości za rok 2023

** Zmiany odnoszą się do wartości przewidywanych na rok 2023

Podstawowe różnice między prognozami oraz ich konsekwencje

Obecna prognoza nie przewiduje szybkiego, głębokiego spadku stopy interwencyjnej NBP i stóp rynku pieniężnego. Jest też bardziej optymistyczna w aspekcie wzrostu wolumenów biznesowych (sald kredytów i depozytów) oraz kosztów ryzyka prawnego.

wysoka dynamika depozytów przekłada się na wyższą sumę bilansową sektora,

zakładane wolniejsze tempo obniżania się stóp procentowych przekłada się na wyraźnie wyższe przychody i nieco wyższe koszty odsetkowe – ostatecznie prognoza wyniku odsetkowego jest wyraźnie (o 11 mld zł) wyższa,

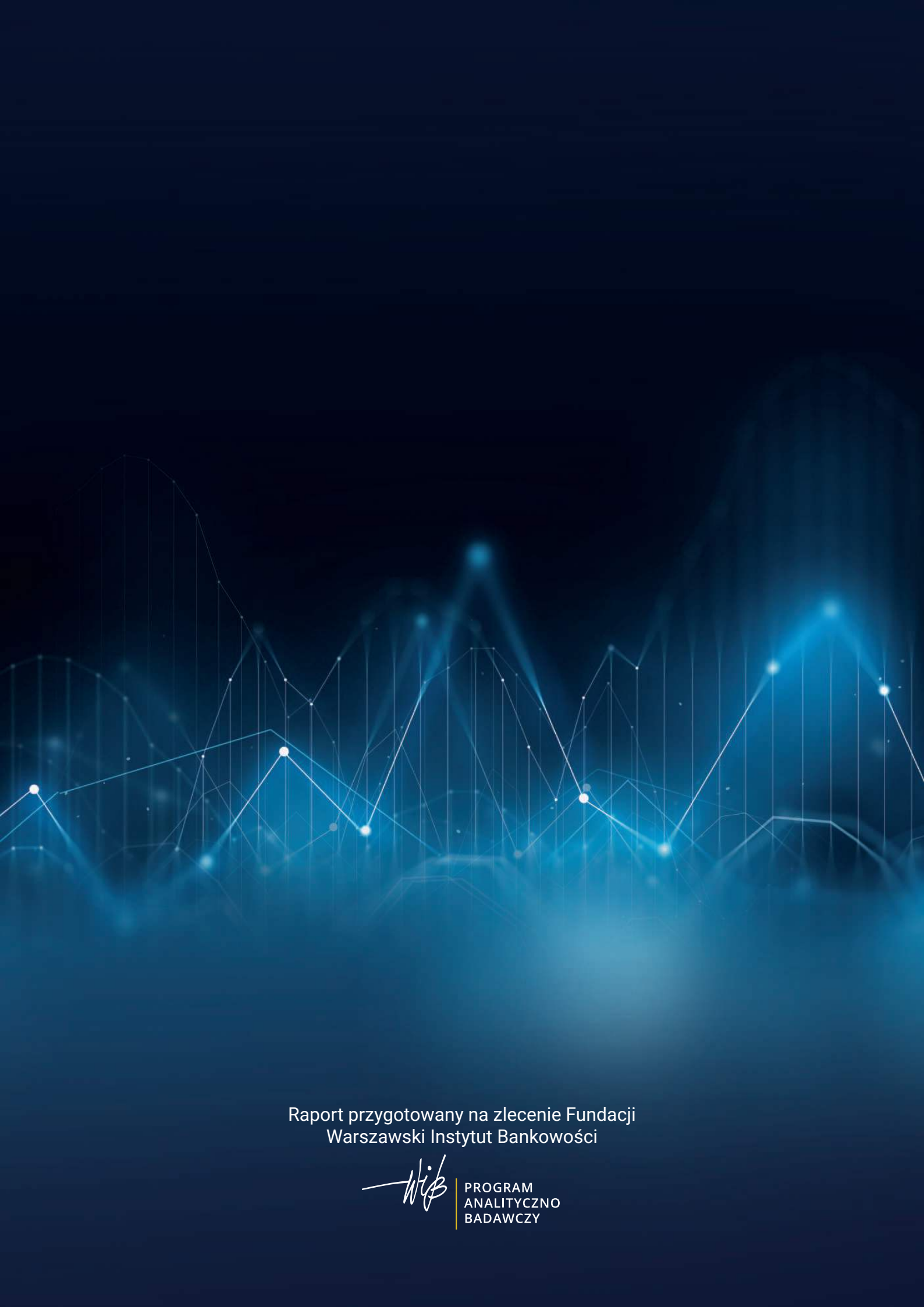
wynik z tytułu opłat i prowizji oraz oszacowanie kosztów działania banków są zbieżne z poprzednią prognozą,

wobec niskiego prawdopodobieństwa głębszej recesji w gospodarce modele ryzyka kredytowego wskazują na niższe koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności kredytowych,

ze względu na obserwowany wysoki poziom pokrycia wolumenu walutowych kredytów mieszkaniowych stosownymi odpisami z tytułu ryzyka prawnego, koszty tych odpisów zostały założone na niższym poziomie,

wyższy w porównaniu z poprzednią prognozą poziom przychodów odsetkowych przy niższych kosztach odpisów z tytułu ryzyka skutkuje wyższą prognozą zysku netto, co umożliwia osiągnięcie wyższych stóp zwrotu z kapitału (ROE) i z aktywów (ROA),

przy wzrastającej łącznej ekspozycji na ryzyko (podwyższonej przez wzrost należności kredytowych i wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego, będącego pochodną przychodów operacyjnych), w warunkach niższego tempa wzrostu funduszy własnych ulega obniżeniu przewidywany poziom współczynnika kapitałowego TCR.

Raport przygotowany na zlecenie Fundacji
Warszawski Instytut Bankowości

PROGRAM
ANALITYCZNO
BADAWCZY